

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Gdańsku

Stan Bezpieczeństwa Sanitarnego Miasta Gdańska za rok 2021

---

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

POWIATOWA STACJA SANITARNO EPIDEMIOLOGICZNA
W GDAŃSKU

ul. Wałowa 27, 80-858 Gdańsk
tel. 58 320 08 00, fax 58 301 85 45
e-mail: kancelaria@psse.gda.pl
<https://www.gov.pl/web/psse-gdansk>

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Obszar działania Oddziału Przeciwepidemicznego	5
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	7
II. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą	46
Obszar działania Oddziału Higieny Żywności i Żywienia	53
III. Nadzór nad obiektami żywności i żywienia	55
Obszar działania Oddziału Higieny Komunalnej	77
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia i ciepłej wody użytkowej	79
V. Pływalnie i kąpieliska	85
VI. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	91
Obszar działania Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami	97
VII. Nadzór nad warunkami sanitarno – higienicznymi środowiska pracy i chemikaliami	99
VIII. Analiza chorób zawodowych stwierdzonych w 2022 roku	106
IX. Nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	109
Obszar działania Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia	111
X. Ocena warunków sanitarnych w placówkach oświatowo – wychowawczych	113
XI. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej	123
Obszar działania Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	129
XII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	131
Szczegółowy spis treści	139

WSTĘP

Mam przyjemność przedstawić Państwu coroczną ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego Miasta Gdańska za rok 2021, która może stanowić podstawę działań podejmowanych w celu poprawy warunków życia i pracy mieszkańców naszego miasta, w tym promowania postaw prozdrowotnych.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pełnią podstawową rolę w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem sanitarnym w naszym kraju i zostały powołane w celu realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2019r., poz. 59 ze zm.).

Począwszy od 2020r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w związku z epidemią koronawirusa SARS-CoV-2, zostały postawione w stan najwyższej gotowości, mierząc się, jak dotąd, z jednym z największych wyzwań na przestrzeni 100-letniej historii. Rok 2021 także upłynął pod znakiem walki z szerzącą się epidemią wirusa SARS-CoV-2 oraz prowadzonymi na szeroką skalę działaniami przeciwepidemicznymi, mającymi na celu przecięcie dróg rozprzestrzeniania wirusa i zapobiegania kolejnym zachorowaniom. W ramach tych działań, przeprowadzono tysiące wywiadów epidemiologicznych z mieszkańcami i osobami przebywającymi w Gdańsku, zlecano testy, nakładano kwarantanny, opracowywano ogniska zakażeń w dużych skupiskach ludzkich jak szpitale, domy pomocy społecznej, szkoły czy zakłady pracy. Prowadzono także kontrole sanitarne przestrzegania nakazów i zakazów wprowadzonych w stanie epidemii, dotyczących różnego rodzaju działalności, m.in. gastronomii, działalności hotelarskiej, sportowej czy rozrywkowej. Na terenie miasta Gdańska przeprowadzono także tysiące kontroli przestrzegania reżimu sanitarnego w przestrzeni publicznej (dystans, dezynfekcja, maseczka).

W minionym roku, działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku oraz podległej mu Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gdańsku, w okresach, w których odnotowywano rekordowe ilości zachorowań, koncentrowały się wyłącznie na działalności przeciwepidemicznej. Pozostałe działania ustawowe, realizowane były wg priorytetów, w zależności od możliwości wynikających z bieżącej sytuacji epidemicznej.

Niniejsze opracowanie obejmuje ocenę warunków zdrowotnych we wszystkich obszarach nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, zarówno w zakresie działań przeciwepidemicznych w związku z trwającą epidemią wirusa SARS-CoV-2, jak i w zakresie, bezpieczeństwa żywności, jakości wody przeznaczonej do spożycia, stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej oraz jakości wody w pływalniach i kąpieliskach, środowiska pracy, a także stanu sanitarnego placówek nauczania i wychowania. W raporcie przedstawiono efekty monitoringu sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, w tym zatruc pokarmowych, prowadzonego w ramach zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a także ocenę stanu sanitarnego obiektów służących udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Opisano także zadania realizowane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego oraz podsumowano działania w zakresie egzekwowania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Przedstawiono również, prowadzone działania oświatowo – zdrowotne na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Raport z pewnością przyczyni się do lepszego poznania działań, jakie Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje na rzecz zdrowia publicznego mieszkańców Gdańska.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku

OBSZAR DZIAŁANIA ODDZIAŁU PRZECIWEPIDEMICZNEGO

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Oddział Przeciwepidemiczny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku prowadzi działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną w zakresie chorób zakaźnych na terenie miasta Gdańska, na podstawie prowadzonego rejestru chorób zakaźnych i zakażeń oraz dokonuje analiz i ocen epidemiologicznych.

Zakres działania obejmuje: prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych w celu ustalenia źródła zakażenia, podejmowanie działań przeciwepidemicznych mających na celu przerwanie dróg szerzenia się zakażenia, dystrybucję preparatów szczepionkowych, przeznaczonych do uodporniania populacji, zgodnie z aktualnym programem szczepień ochronnych, oraz prowadzenie nadzoru nad warunkami higieniczno - sanitarnymi w gdańskich szpitalach, przychodniach i zawodowych praktykach lekarskich i pielęgniarskich.

Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne prowadzona była na podstawie zgłoszeń przekazywanych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu przez lekarzy i kierowników laboratoriów, w oparciu o art. 27 i art. 29 *Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (tj. Dz.U. z 2021r. poz. 2069 z zm). Każde zgłoszenie było weryfikowane i klasyfikowane wg. obowiązujących definicji przypadków chorób zakaźnych opracowanych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Prowadzony monitoring w zakresie 59 chorób zakaźnych, wymienionych w załączniku do ww. ustawy, miał głównie charakter bierny, polegający na rejestracji przypadków podejrzeń i rozpoznań chorób zakaźnych oraz czynników chorobotwórczych, zgłaszanych przez lekarzy oraz diagnostów laboratoryjnych.

Rejestracja przypadków zakażeń i chorób zakaźnych służy przede wszystkim śledzeniu zachorowalności na choroby zakaźne, co pozwala na ocenę bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Gdańska.

W 2020 i 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku, w związku z wprowadzonym przez Ministra Zdrowia *Rozporządzeniem z dnia 20 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii* (Dz.U. 2020 poz. 491 z zm.) stanem epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 prowadził czynny nadzór nad osobami, u których w wyniku przeprowadzonego badania laboratoryjnego potwierdzono obecność ww. wirusa oraz osobami z ich otoczenia.

Rejestracja przypadków zakażeń i chorób zakaźnych służy przede wszystkim śledzeniu zachorowalności na choroby zakaźne, co pozwala na ocenę bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Gdańska.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania chorób zakaźnych na terenie miasta Gdańska w latach 2019 - 2021 przedstawiono w tabeli 1.

Do wyliczenia współczynników zapadalności przyjęto następujące liczby ludności Gdańska (wg GUS):

- rok 2019 – 468 158 mieszkańców (stan na dzień 30.06.2019r.)
- rok 2020 – 470 805 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2020r.)
- rok 2021 – 470 633 mieszkańców (stan na dzień 30.06.2021r.)

Tab. 1. Liczba zachorowań i zapadalność na wybrane choroby zakaźne w Gdańsku w latach 2019-2021

Rok		2019		2020		2021		
L.p.	Jednostka chorobowa	L.zachorowań	Zapadalność	L.zachorowań	Zapadalność	L.zachorowań	Zapadalność	
1.	Bakteryjne zakażenia jelitowe	Ogółem	339	72,41	232	49,28	227	48,23
		Shigeloza	3	0,64	0	0,00	2	0,42
		Salmonelozy	54	11,53	75	15,93	75	15,94
		Jersinioza	3	0,64	3	0,64	7	1,49
		Clostridioides difficile	275	58,74	154	32,71	139	29,53
		Campylobacter	4	0,85	0	0,00	5	1,06
2.	Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	1190	254,19	415	88,15	384	81,59
		w tym dzieci do lat 2	503	107,44	145	30,80	154	32,72
3.	Biegunka i niezbyt żołądkowo-jelitowy o nieustalonej etiologii	Ogółem	2016	430,62	978	207,73	718	152,56
		w tym dzieci do lat 2	296	63,23	114	24,21	110	23,37
4.	Wirusowe zapalenie wątroby	Ogółem	80	17,09	31	6,58	79	16,79
		typu A	5	1,07	1	0,21	1	0,21
		typu B	41	8,76	19	4,04	58	12,32
		typu C	34	7,26	11	2,34	20	4,25
5.	Inwazyjna choroba meningokokowa	2	0,43	2	0,42	2	0,42	
6.	Inwazyjna choroba pneumokokowa	46	9,83	16	3,40	27	5,74	
7.	Inwazyjna choroba Haemophilus influenzae	3	0,64	2	0,42	2	0,42	
	Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu	21	4,49	6	1,27	5	1,06	
8.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu	22	4,7	5	1,06	7	1,49	
9.	Porażenie wiotkie u dziecka do 15 roku życia (OPW)	0	-	0	-	2	0,42	
10.	Róża	132	28,2	78	16,57	38	8,07	
11.	Borelioza	231	49,34	219	46,52	160	34,00	
12.	Listerioza	4	0,85	3	0,64	6	1,27	
13.	Krzusiec	17	3,63	13	2,76	1	0,21	
14.	Odra	22	4,7	1	0,21	0	-	
15.	Płonica	400	85,44	140	29,74	73	15,51	
16.	Ospa wietrzna	1764	376,8	679	144,22	399	84,78	
17.	Świnka	23	4,91	7	1,49	7	1,49	
18.	Różyczka	4	0,85	1	0,21	0	-	
19.	Gruźlica	119	25,42	96	20,39	79	16,79	
20.	Grypa i grypopodobne	Ogółem	141208	30162,47	81593	17330,53	27809	5908,85
		w tym potwierdzone badaniami laboratoryjnymi	46	9,83	44	9,35	0	-
21.	Pokąsania przez zwierzęta	Ogółem	314	67,07	126	26,76	178	37,82
		w tym szczepienia p/ko wścieklźnie	132	28,2	53	11,26	95	20,19
22.	COVID-19	0	-	15431	3277,58	46254	9828,04	

1.1. Choroby zakaźne

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych na terenie miasta Gdańska w 2021r. sporządzono w oparciu o dane dotyczące zachorowań i podejrzeń zachorowań, rejestrowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku, w ramach prowadzonego nadzoru epidemiologicznego.

Przedstawione informacje dotyczą chorób zakaźnych, które miały wpływ na sytuację epidemiologiczną na terenie miasta Gdańska w 2021 roku.

1.1.1. Ocena sytuacji epidemiologicznej zakażeń wirusem SARS-CoV-2 2020 i 2021

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020r. (Dz.U 2020 poz. 491) ogłoszono na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

SARS-CoV-2 jest wirusem wywołującym chorobę zakaźną - Covid-19. Choroba została po raz pierwszy rozpoznana w listopadzie 2019 roku w Chinach w mieście Wuhan. W styczniu 2020 Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła epidemię SARS-CoV-2 w Chinach jako zagrożenie o znaczeniu międzynarodowym. W marcu 2020 roku WHO w związku z szybkim rozprzestrzenianiem się zakażeń SARS-CoV-2 i wzrostem zachorowań na świecie WHO ogłosiła stan pandemii.

Covid-19 jest wirusową chorobą zakaźną układu oddechowego wywołaną przez wirus SARS-CoV-2. Jest to wirus osłonkowy posiadający pojedynczą nić RNA, z podrodziny *Coronavirinae*, do której zaliczają się wirusy SARS oraz MERS-CoV.

Najczęstszymi objawami Covid-19 to: gorączka, suchy kaszel i zmęczenie, duszność, utrata smaku lub węchu. Objawy te są zwykle łagodne i zaczynają się stopniowo.

Przebieg zachorowania na Covid-19 jest indywidualny i zależy od właściwości osobniczych. Niektórzy zakażeni chorują bardzo łagodnie, albo przechodzą zakażenie bezobjawowo. Większość zachorowań ma łagodny przebieg (około 80%) bez konieczności leczenia szpitalnego. W około 1 na 5 przypadków choroba może doprowadzić do rozwoju poważniejszych objawów (m.in. istotne trudności z oddychaniem). Na ciężki przebieg Covid-19 bardziej narażone są osoby starsze i osoby z innymi problemami zdrowotnymi, takimi jak: nadciśnienie, choroby układu krążenia, oddechowego, cukrzyca, nowotwory, immunosupresja.

Głównym rezerwuarem wirusa SARS-CoV-2 jest człowiek, obserwowane są również zakażenia wśród zwierząt - głównie norek hodowlanych. Do zakażenia SARS-CoV-2 dochodzi głównie drogą kropelkową, rzadziej drogą pośrednią, poprzez dotyknięcie skażonych przedmiotów lub powierzchni, a następnie dotykając oczu, nosa lub ust.

W dniu **14.03.2020r.** zarejestrowano pierwszy przypadek zakażenia wirusem SARS-CoV-2 u mieszkańca miasta Gdańska.

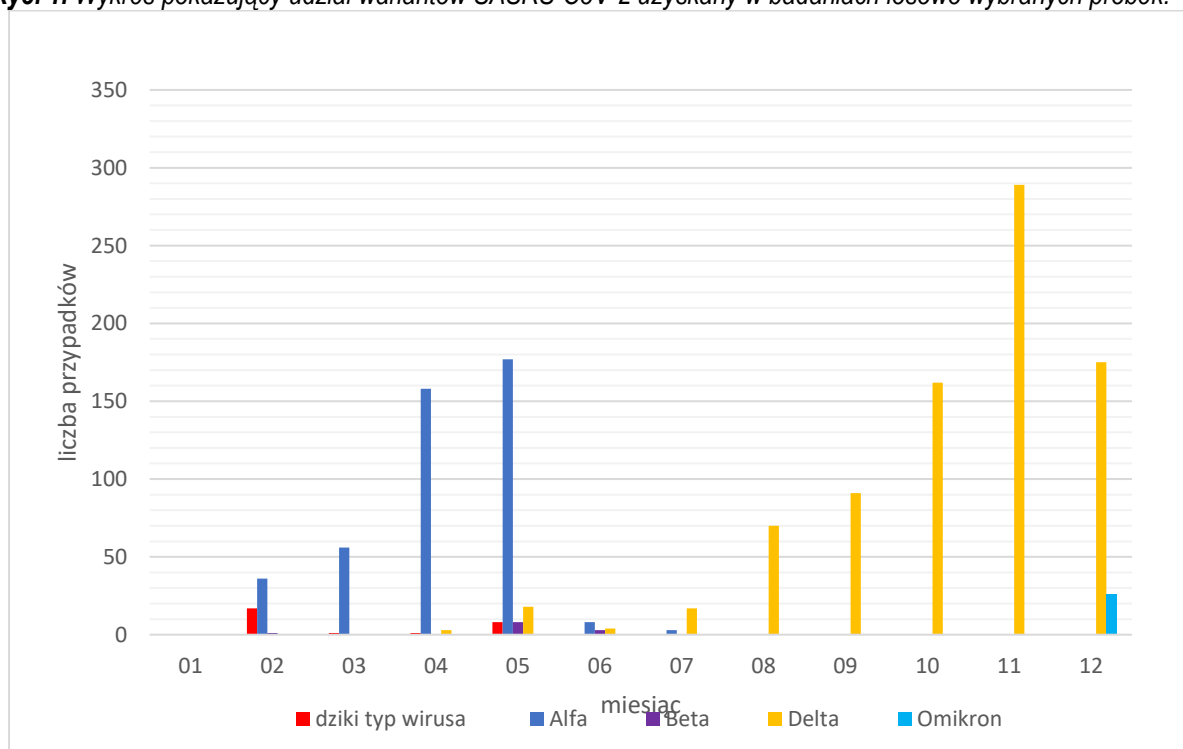
Łącznie na terenie miasta Gdańska od początku epidemii do dnia 31.12.2021 stwierdzono **61 684** przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (Ryc.3), w tym **1084** zgonów z powodu COVID-19 (Tab.3, Tab. 4). W wyniku działań podjętych przez PPIS w 2020 roku przeprowadzono **14713** wywiadów epidemiologicznych z osobami dodatnimi w 2021 roku przeprowadzono **39583** wywiady (łącznie od początku pandemii do dnia 31.12.2021r.) przeprowadzono **54296** wywiadów epidemiologicznych). Wydano **4** decyzje stwierdzające choroby zawodowe w następstwie Covid-19. Wszystkie dotyczyły personelu medycznego zatrudnionego bezpośrednio przy zwalczaniu epidemii Covid-19 (2 lekarze i 2 pielęgniarki).

W 2021 roku w związku z epidemią Covid-19 zarejestrowano **268** ognisk związanych głównie z podmiotami leczniczymi, zakładami pracy, szkołami, uroczystościami rodzinnymi (np. wesela), spotkaniami (np. impreza studencka).

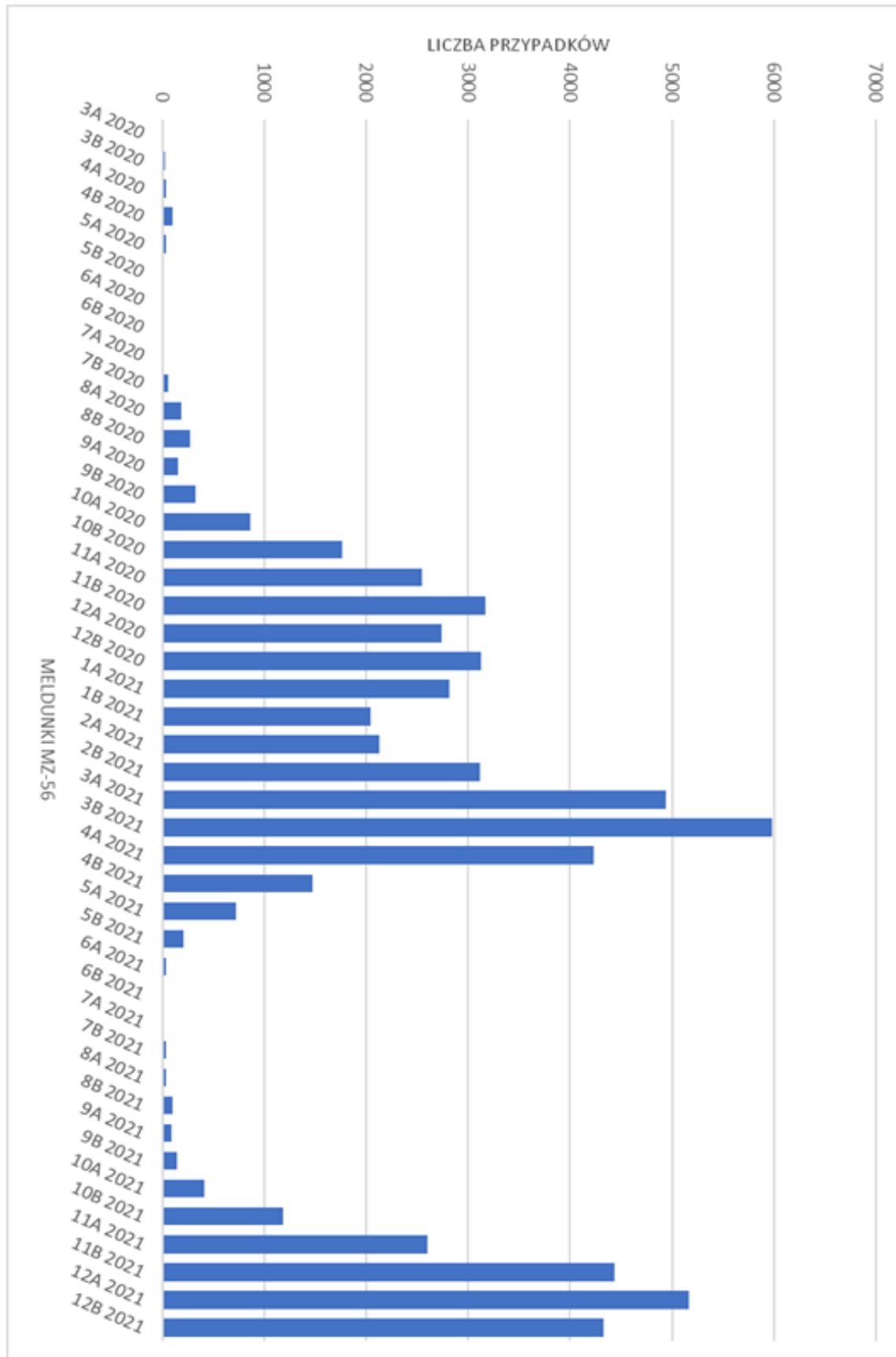
W Polsce z początkiem 2021r. rozpoczęto badania genetyczne polegające na sekwencjonowaniu genomu wirusa SARS-CoV-2. Próbkę do badań genetycznych były wybierane losowo z populacji osób u których potwierdzono zakażenie SARS-CoV-2. W 2021 roku przebadano **1396** losowo pobranych próbek od mieszkańców Gdańska z potwierdzonym zakażeniem SARS-Cov-2 (Ryc. 1).

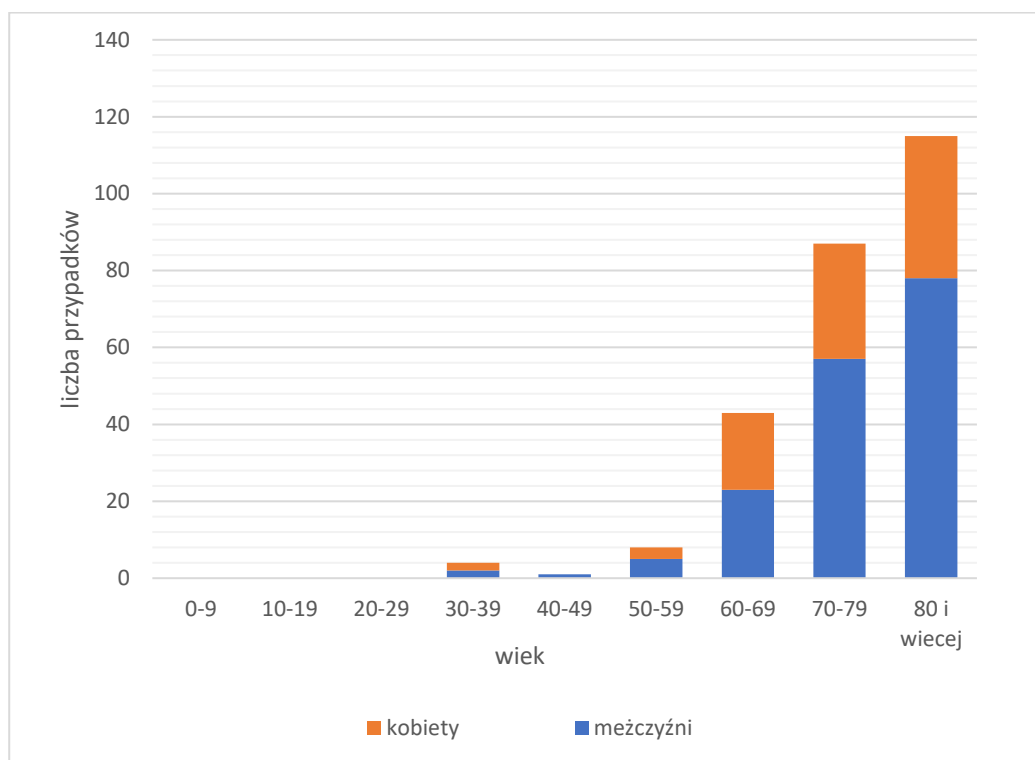
Wiosną 2021 roku wśród przebadanych próbek dominującym wariantem SARS-CoV-2 był wariant brytyjski 1 (Beta). Od kwietnia 2021 roku obserwowano pojedyncze przypadki wariantu indyjskiego 2 (Delta) który od lipca do końca 2021 roku był głównym wariantem SARS-CoV-2 odpowiedzialnym za zakażenia na terenie miasta Gdańska. W grudniu 2021 roku wśród próbek poddanych sekwencjonowaniu po raz pierwszy pojawia się wariant Omikron. Sporadycznie w sekwencjonowanych próbkach obserwowane były inne warianty SARS-CoV-2 (Ryc. 1).

Ryc. 1. Wykres pokazujący udział wariantów SASRS-CoV-2 uzyskany w badaniach losowo wybranych próbek.

Ryc. 2. Liczba potwierdzonych przypadków SARS-CoV-2 w latach 2020 i 2021 z podziałem na meldunki 2 tygodniowe.

Ryc. 3. Struktura płci i wieku osób zmarłych z powodu Covid-19 w 2020 roku**Tab. 2.** Zgony z powodu Covid-19 w 2020 roku wg wieku płci.

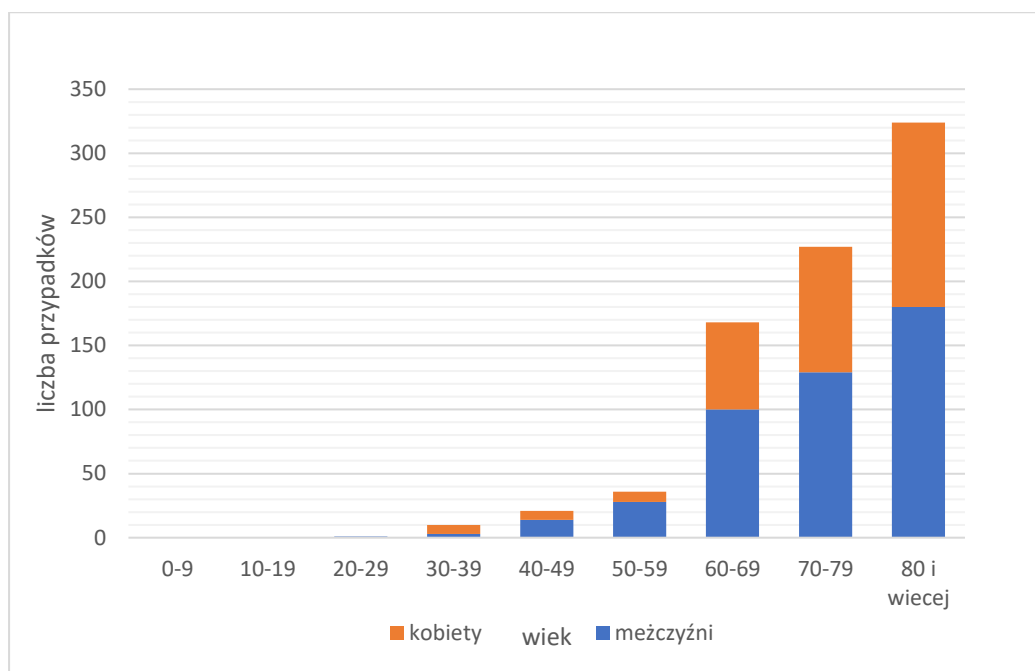
2020	grupy wiekowe								
płeć	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 i więcej
mężczyźni	0	0	0	2	1	5	23	57	78
kobiety	0	0	0	2	0	3	20	30	37

W 2020 roku ogółem odnotowano **258** przypadków zgonów (166 wśród mężczyzn, 92 wśród kobiet.) z powodu Covid-19, w tym 12 przypadków, u osób nie obciążonych dodatkowymi chorobami (Tab.2, Ryc.3).

Najwięcej przypadków zgonów z powodu Covid w 2020 roku (245 przypadków – 95%) obserwowano u osób powyżej 60 roku życia, z czego w 10 przypadkach nie stwierdzono chorób współistniejących. W 2 przypadkach zgonów osób powyżej 60 roku życia nie udało się ustalić danych dotyczących dodatkowych obciążeń zdrowotnych.

W przedziale wiekowym 30-59 lat odnotowano ogółem 13 zgonów z powodu Covid-19, w 3 przypadkach nie stwierdzono chorób współistniejących.

Najmłodsza osoba która zmarła z powodu Covid-19 w Gdańsku w 2020 roku to 35 letni mężczyzna, u którego nie stwierdzono chorób współistniejących.

Ryc. 4. Struktura płci i wieku osób zmarłych z powodu Covid-19 w 2021 roku**Tab. 3.** Zgony z powodu Covid-19 w 2021 roku wg wieku i płci.

2021	grupy wiekowe								
płeć	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 i więcej
mezczyźni	0	0	1	3	14	28	100	129	180
kobiety	0	0	0	7	7	8	68	98	144

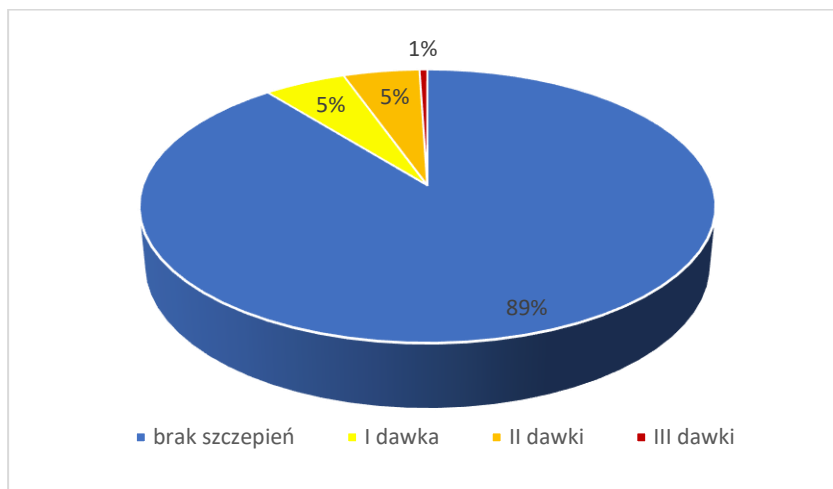
W 2021 roku odnotowano ogółem **787** przypadków zgonów (455 mezczyzn, 332 kobiet) (Tab. 3, Ryc. 3, Ryc. 4, Ryc. 5). W 39 przypadkach wszystkich zgonów nie stwierdzono obciążenia chorobami współistniejącymi (38 przypadków dotyczyło osób niezaszczepionych, 1 przypadek dotyczył osoby w pełni zaszczepionej).

Najwięcej przypadków zgonów z powodu Covid-19 w 2021 roku (719 przypadków – 91%) obserwuje się u osób powyżej 60 roku życia, z czego 29 osoby nie były obciążone dodatkowymi chorobami (28 ww. osób nie było zaszczepionych p-ko Covid-19, 1 osoba była w pełni zaszczepiona). W 6 przypadkach zgonów osób powyżej 60 roku życia nie udało się ustalić danych.

W przedziale wiekowym 30-59 lat zarejestrowano ogółem 69 zgonów, w tym 10 przypadków zgonów, w których nie stwierdzono chorób współistniejących (10 ww. osób nie było zaszczepionych p-ko Covid-19).

Najmłodszą osobą, która zmarła z powodu Covid-19 w 2021 roku to 28 letni mezczyzna, nie szczepiony, hospitalizowany z powodu stwierdzonej choroby układu krążenia.

Ryc. 5. Procentowy udział osób zaszczepionych i niezaszczepionych p-ko Covid-19 wśród zgonów z powodu Covid-19 w 2021 roku.

Inne działania mające na celu ograniczenie transmisji wirusa SARS-CoV-2.

W 2021r. w związku z panującą epidemią podejmowane były czynności kontrolne mające na celu zminimalizowanie transmisji wirusa SARS-CoV-2. W obiektach handlowych i usługowych sprawdzane było przestrzeganie reżimu sanitarnego, tj. zachowanie dystansu, stosowanie dezynfekcji, przestrzeganie limitów osób oraz zapewnienie osłony ust i nosa przez personel, jak i klientów. Działania podejmowane były samodzielnie przez upoważnionych przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, a także przy współudziale funkcjonariuszy policji.

Tab 4. Działania kontrole przeprowadzane w obiektach handlowych i usługowych w 2021r. w związku z panującą epidemią

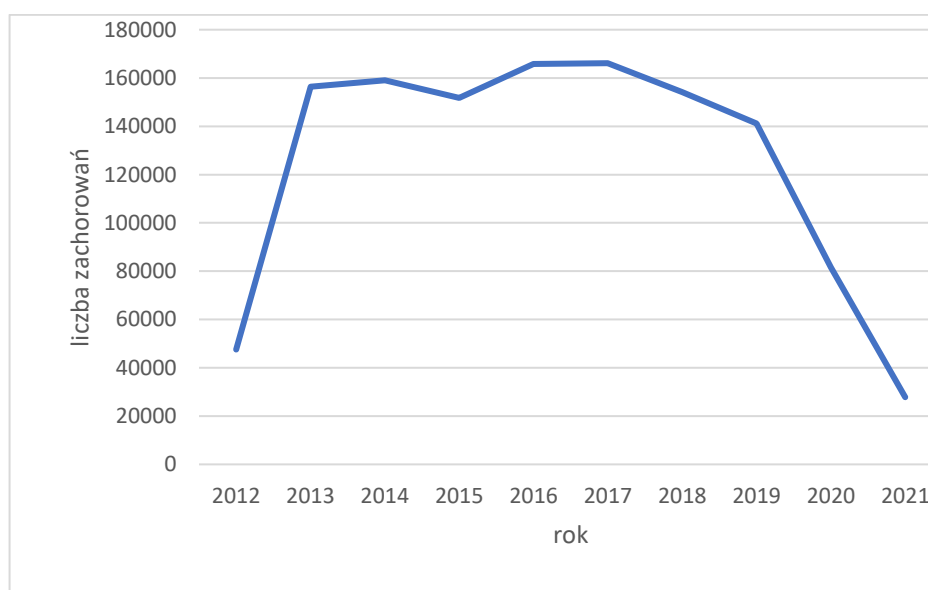
Rodzaj Obiektu	Liczba kontroli przeprowadzonych wspólnie z policją	Liczba kontroli przeprowadzonych bez udziału policji
Galerie handlowe	7	27
Sklepy różnej branży (odzieżowe, obuwnicze, papiernicze itp.)	544	3402
Obiekty obrotu żywnością	371	3494
Obiekty noclegowe	4	26
Inne obiekty (zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne, banki, apteki, dyskoteki)	140	252
Obiekty sportowe	1	6
Łącznie	8274	

1.1.2. Grypa

Grypa to ostra wirusowa choroba zakaźna układu oddechowego, którą może spowodować jeden z trzech typów wirusa: A, B lub C. Wirusy grypy typu A i B odpowiadają za epidemiczny wzrost zachorowań, natomiast wirus grypy typu C wywołuje sporadyczne zachorowania, zwykle o przebiegu łagodnym. Powikłania grypy, głównie ze strony układu oddechowego i układu krążenia, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ze zgonem włącznie.

W 2020 i 2021 roku **współczynnik zapadalności na grypę**, rozumiany, jako liczba nowych przypadków zachorowań na grypę oraz zachorowania grypopodobne, zarejestrowanych w ciągu roku, przypadająca na 100 000 mieszkańców na terenie miasta Gdańska, uzyskany na podstawie informacji przekazywanych do PSSE przez lekarzy w postaci sprawozdań MZ-55, **wyказаł tendencje spadkową w porównaniu do 2019r.** W roku 2020 wyniósł 17331, natomiast w roku 2021 wyniósł 5909. W okresie 01.01.-31.12.2020r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku przekazano informację o wystąpieniu 81593 przypadków zachorowań obejmujących grypę oraz inne ostre infekcje układu oddechowego, natomiast w okresie 01.01.-31.12.2021r zgłoszono 27809 ww. przypadków zachorowań (Tab. 1, Tab. 5, Ryc. 6).

Ryc. 6. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne w latach 2012-2021 w Gdańsku.

Tab. 5. Zestawienie liczby przypadków zachorowań i współczynnika zapadalności na grypę i zachorowania grypopodobne w latach 2012-2021 w Gdańsku.

Rok	Liczba zachorowań	Zapadalność
2012	47591	10334,25
2013	156437	33947,9
2014	159061	34433,63
2015	151765	32885,94
2016	165868	35882,82
2017	166123	35779,78
2018	154161	33165,1
2019	141208	30162,47
2020	81593	17330,53
2021	27809	5908,85

W 2020 roku zarejestrowano 44 potwierdzone laboratoryjnie przypadki grypy (36 przypadków grypy typu A, 3 przypadków grypy typu A/H1N1, 1 przypadek grypy typu A/H1, 1 przypadek grypy typu A/H3, 3 przypadki grypy typu B). W 2021 roku nie zarejestrowano ani jednego potwierdzanego laboratoryjnie przypadku grypy.

Od 17 lat Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku uczestniczy w wirusologiczno-epidemiologicznym programie nadzoru nad grypą SENTINEL, który umożliwia lekarzom wirusologiczne potwierdzenie klinicznego rozpoznania grypy u pacjentów. W ww. programie dobrowolnie uczestniczyli lekarze podstawowej opieki zdrowotnej zatrudnieni w przychodniach na terenie Gdańska:

W sezonie grypowym 2019/2020 i 2020/2021

- Przychodnia „Wałowa” „REMEDI+LECTUS” Sp. z o. o. 80-858 Gdańsk ul. Wałowa 27,
- NZOZ Przychodnia „Kaletnicza” s.j., 80-831 Gdańsk, ul. Kaletnicza 3/7
- „Przychodnia Przychodnia” Szpitala Specjalistycznego im. św. Wojciecha, Gdańsk-Zaspa. Copernicus 80-462 Gdańsk, al. Jana Pawła II 50

W związku z stanem epidemii Covid-19 raportowanie w programie sentinel zakończyło się w 23 tygodniu 2020r. Raportowanie zostało wznowione w 42 tygodniu 2021 roku.

W 2021 roku w ramach programu Sentinel od mieszkańców Gdańska pobrano 2 próbki do badania w kierunku obecności wirusa grypy.

Najskuteczniejszym i zalecanym przez lekarzy sposobem profilaktyki i kontroli grypy są regularne, sezonowe szczepienia. Niemniej w 2019r. w Gdańsku, szacowana liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie nie była zbyt wysoka, w stosunku do liczby mieszkańców i wyniosła **16 574**, w 2020 roku liczba osób zaszczepionych p-ko grypie wyniosła **19 102**, w 2021 wyniosła **25434**.

Szczepieniami przeciwko grypie powinny zostać objęte w szczególności osoby zaliczane do grup zwiększonego ryzyka zachorowania na grypę, tj. dzieci i osoby z obniżonym poziomem odporności, (osoby przewlekle chore, osoby leczone immunosupresyjnie, osoby z chorobami układu odpornościowego, chronicznymi chorobami układu oddechowego, nerek, wątroby) oraz pracownicy opieki zdrowotnej. Dodatkowo, we wrześniu 2021 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 sierpnia 2021 r. w sprawie metody zapobiegania grypie sezonowej w sezonie 2021/2022 (Dz. U. 2021 poz. 1581 z późn. zm.) umożliwiające nieodpłatne zaszczepienie się p-ko grypie szerokiego spektrum obywateli Polski, natomiast od listopada 2021r. wszystkim obywatelom, którzy ukończyli 18 rok życia.

1.1.3. Odra, różyczka, świnka, ospa wietrzna

Na terenie miasta Gdańska w 2020 r. **odnotowano 1 przypadek odry, nie potwierdzony laboratoryjnie**, zawleczony spoza granic państwa. W 2021 roku nie odnotowano żadnego przypadku.

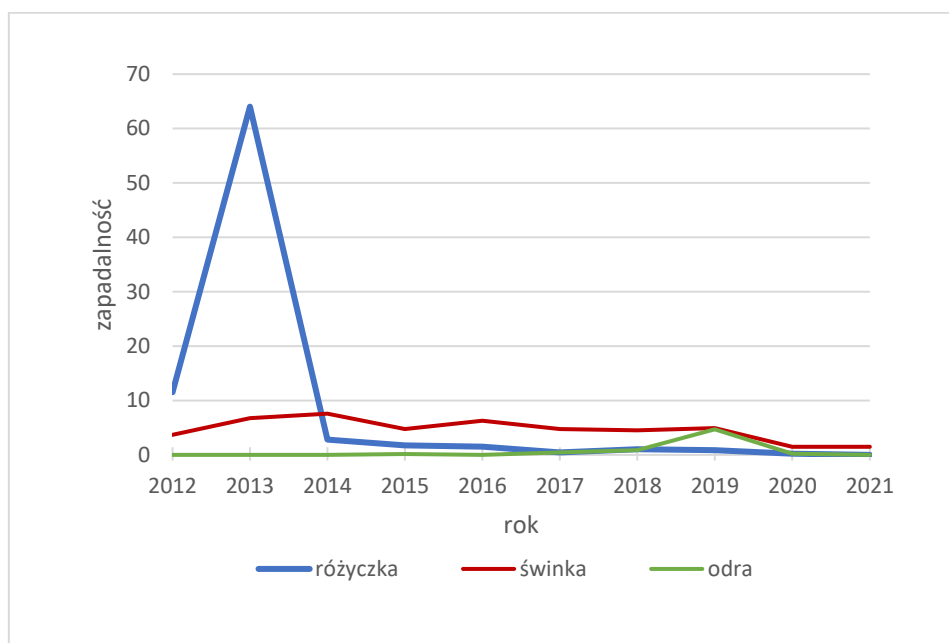
W 2020 i 2021 roku w porównaniu do 2019 odnotowano spadek zachorowań na różyczkę, świnkę i ospę wietrzną.

Poniższa tabela i wykres przedstawiają dane dotyczące liczby zachorowań i zapadalności na różyczkę, nagminne zapalenie przyusznic (świnkę) i ospę wietrzną na terenie miasta Gdańska na przestrzeni ostatnich 10 lat (Tab. 6, Ryc. 7, Ryc. 8).

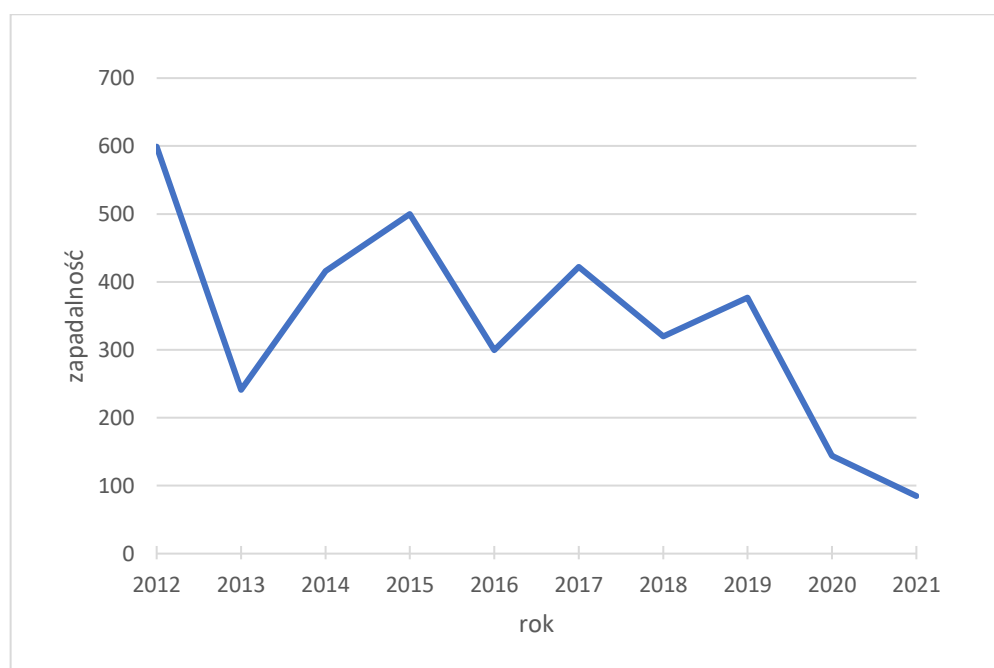
Tab. 6. Zestawienie liczby przypadków zachorowań i zapadalność na ospę wietrzną, różyczkę i świnkę w latach 2012–2021 w Gdańsku.

Choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
różyczka	liczba zachorowań	53	295	13	8	7	2	5	4	1	0
	zapadalność	11,51	64,02	2,81	1,73	1,51	0,43	1,07	0,85	0,21	0
świnka	liczba zachorowań	17	31	35	22	29	22	21	23	7	7
	zapadalność	3,69	6,73	7,58	4,77	6,27	4,74	4,52	4,91	1,49	1,49
ospa wietrzna	liczba zachorowań	2759	1110	1922	2307	1384	1959	1487	1764	679	399
	zapadalność	599,1	240,9	416,08	499,9	299,41	421,93	319,9	376,8	144,22	84,78
odra	liczba zachorowań	0	0	0	1	0	2	4	22	1	0
	zapadalność	-	-	-	0,18	-	0,43	0,86	4,7	0,21	-

Ryc. 7. Wykres liniowy przedstawiający wartość współczynnika zapadalności na odrę, różyczkę i świnkę w latach 2012-2021 w Gdańsku.

Ryc. 8. Wykres liniowy przedstawiający wartość współczynnika zapadalności na ospę wietrzną w latach 2012-2021 w Gdańsku.

1.1.4. Błonica, płońica, krztusiec

Błonica, płońica (szkarlatyna) i krztusiec to ostre bakteryjne choroby zakaźne dróg oddechowych. Na terenie Gdańska od 29 lat nie odnotowano ani jednego przypadku zachorowania na błonicę.

W porównaniu z 2019 rokiem na terenie miasta Gdańska, w latach 2020 i 2021 współczynnik zapadalności na **płońicę** (szkarlatynę) wykazuje tendencję spadkową (Tab. 1, Tab. 7, Ryc. 9).

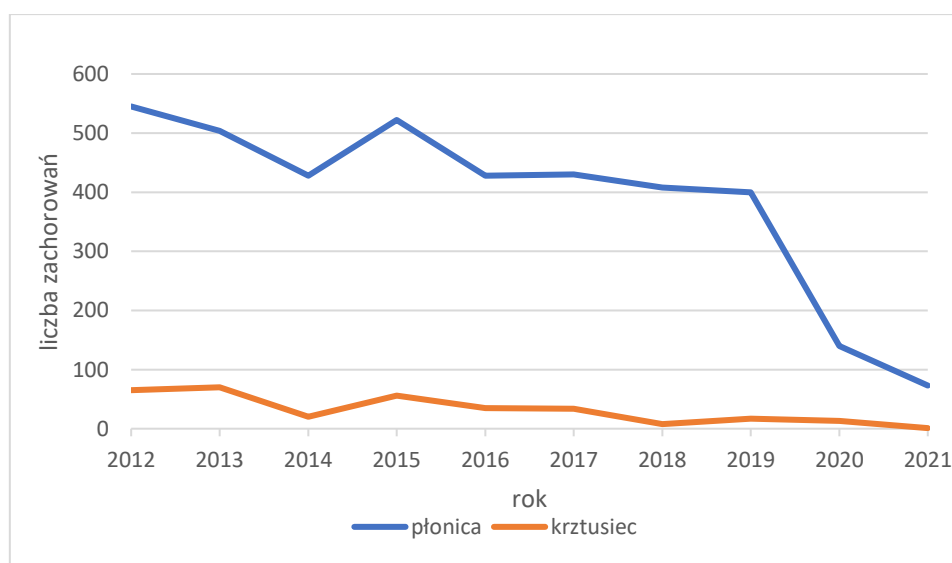
W 2020 roku na terenie miasta Gdańska **odnotowano 13 przypadków zachorowań na krztusiec**, spośród których w 4 przypadkach uzyskano potwierdzenie laboratoryjne. W porównaniu do 2019 roku nastąpił nieznaczny spadek liczby zachorowań. Zachorowania dotyczyły zarówno małych dzieci, jak i osób dorosłych.

W 2021 roku zgłoszono 1 przypadek zachorowania na krztusiec nie potwierdzony badaniami laboratoryjnymi.

Tab. 7. Zestawienie liczby przypadków zachorowań i zapadalność na płońicę i krztusiec w latach 2012 – 2021 w Gdańsku

choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
płońica	liczba zachorowań	545	504	428	522	428	430	408	400	140	73
	zapadalność	118,35	109,37	92,65	113,11	92,59	92,62	87,44	85,44	29,74	15,51
krztusiec	liczba zachorowań	65	70	20	56	35	34	8	17	13	1
	zapadalność	14,11	15,19	4,33	12,13	7,57	7,52	7,52	3,63	2,76	0,21

Ryc. 9. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na płońicę i krztusiec w latach 2012 – 2021 w Gdańsku

1.1.5. Gruźlica

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku rejestruje przypadki podejrzeń/zachorowań na gruźlicę oraz prowadzi nadzór epidemiologiczny nad chorymi i osobami z ich najbliższego otoczenia. Szczegółowe dane dotyczące zgłoszonych na terenie miasta Gdańska przypadków zachorowań na gruźlicę wraz z formularzami zgłoszeń zachorowań na gruźlicę oraz formularzami dodatkich wyników badań w kierunku gruźlicy przekazywane są do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który prowadzi rejestr zachorowań na gruźlicę z terenu województwa pomorskiego.

W 2020 roku na terenie miasta Gdańska zanotowano 96 przypadków zachorowań na gruźlicę, w tym 8 zgonów (Tab. 1, Ryc. 10). Nadzorem epidemiologicznym objęto 88 osoby z otoczenia chorych na gruźlicę.

Przeważająca ilość chorych na gruźlicę to mężczyźni (89 przypadków). Udział kobiet chorych stanowił około 8% ogółu zachorowań. Najwięcej zachorowań (50 przypadków) dotyczyło osób między 30 a 59 rokiem życia (52% wszystkich przypadków). Wszystkie zgony dotyczyły osób po 60 roku życia. Odnotowano 1 przypadek zachorowania na gruźlicę u dziecka poniżej 1 roku życia.

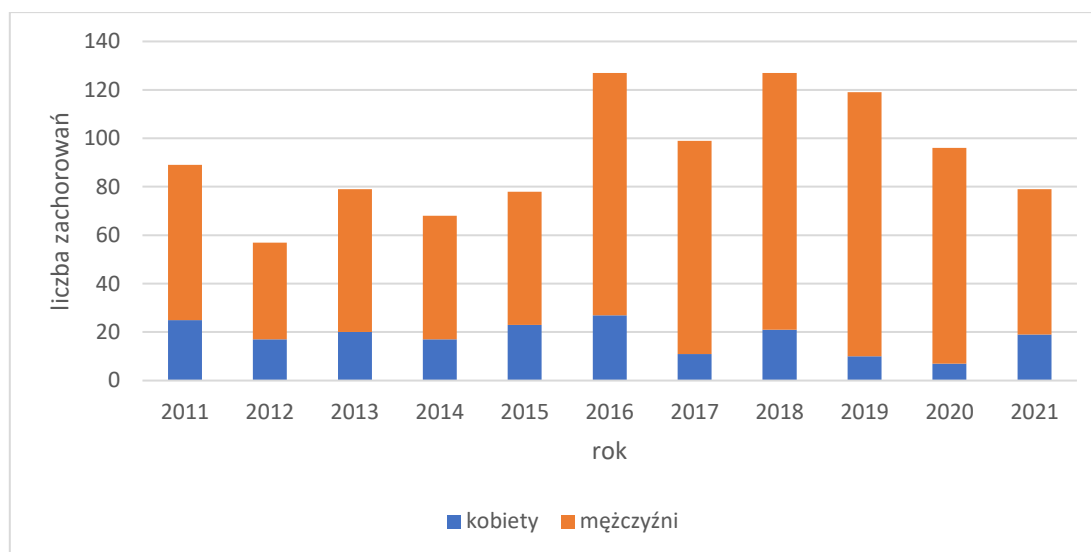
Zgłoszone przypadki gruźlicy dotyczyły osób o różnym statusie społecznym (10 zachorowań dotyczyło osób bezdomnych, 4 osób to osoby bezrobotne). Spośród 96 przypadków zachorowań na gruźlicę, zarejestrowanych w 2020 roku, 61 przypadków, dotyczyło osób osadzonych w Areszcie Śledczym w Gdańsku. Wszystkie przypadki gruźlicy zarejestrowane w 2020 roku dotyczyły postaci płucnej, 90 przypadków to nowe zachorowania, 6 to wznowa.

W 2021 roku zarejestrowano 79 przypadków zachorowania na gruźlicę w tym 4 zgony (Tab. 1, Ryc. 10). Nadzorem objęto 90 osób z otoczenia chorych na gruźlicę.

Przeważająca ilość chorych na gruźlicę w 2021 roku to mężczyźni (60 przypadków), udział kobiet chorych stanowił 24% ogółu zachorowań. Najwięcej zachorowań (52 przypadków) dotyczyło osób między 30 a 59 rokiem życia (około 66% wszystkich przypadków). Odnotowano 2 przypadki zachorowania na gruźlicę u dzieci w wieku 11 i 12 lat..

Zgłoszone przypadki gruźlicy dotyczyły osób o różnym statusie społecznym (7 zachorowań dotyczyło osób bezdomnych, 4 osób to osoby bezrobotne, w 8 przypadkach nie udało się ustalić danych). Spośród 79 przypadków zachorowań na gruźlicę, zarejestrowanych w 2021 roku, 35 przypadków, dotyczyło osób osadzonych w Areszcie Śledczym w Gdańsku. W 77 przypadkach zachorowania na gruźlicę przebiegały pod postacią płucną, w jednym przypadku pod postacią płucną i poza płucną (dodatkowo stwierdzono gruźlicę kości), drugi przypadek gruźlicy poza płucnej dotyczył wykrycia prątków *Mycobacterium tuberculosis* w materiale histopatologicznym pobranym z zębodołu. 75 przypadków gruźlicy to nowe zachorowania, w 4 przypadkach -wznowy.

Ryc. 10. Wykres słupkowy przedstawiający liczbę zachorowań na gruźlicę mieszkańców miasta Gdańsk w latach 2011-2021

1.1.6. Zakażenia bakteriami wielolekoopornymi

Do bakterii wielolekoopornych należą między innymi pałeczki z rodziny *Enterobacteriaceae* produkujące karbapenemazy (CPE), typu KPC, MBL (NDM, VIM, IMP) OXA-48 i OXA-181.

Ww. szczepy CPE nabyły oporność na większość antybiotyków, w tym karbapenemy (antybiotyki), będące często „lekiem ostatniej szansy”, w ciężkich zakażeniach wywołanych pałeczkami Gram (-). Zakażenia wywołane ww. bakteriami opornymi na antybiotyki wydłużają pobyt pacjenta w szpitalu powodują wzrost zachorowalności i śmiertelności pacjentów hospitalizowanych w oddziałach szpitalnych.

Od czasu odkrycia i wprowadzenia antybiotyków coraz większa liczba bakterii, początkowo wrażliwych, wykształciła oporność. Człowiek może nabywać szczepy wielolekooporne, m.in. w wyniku:

- kontaktu ze zwierzętami gospodarskimi, które karmione są paszą z dodatkiem antybiotyków,
- stosowania antybiotyków w przypadku zakażeń wirusowych, na które antybiotyki nie działają,
- niewłaściwego stosowania antybiotyków: nieprawidłowe dawkowanie, skracanie czasu podawania, obniżanie dawki.

Jeśli oporność na różne antybiotyki będzie nadal wzrastać, zaistnieje sytuacja, że dostępne antybiotyki nie będą gwarantowały efektywnej terapii.

W 2020 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku zgłoszono 115 przypadków wyizolowanych szczepów bakterii wytwarzających karbapenemazy:

- w 38 przypadkach (33,04%) od pacjentów z zakażeniem objawowym,
- w 77 przypadkach (66,96%) od pacjentów skolonizowanych (nosieli - pacjentów bez objawów klinicznych zakażenia).

Natomiast w 2021 roku do tutejszego Inspektora Sanitarnego zgłoszono 402 przypadki wyizolowanych szczepów bakterii wytwarzających karbapenemazy:

- w 120 przypadkach (29,85%) od pacjentów z zakażeniem objawowym,
- w 281 przypadkach (70,15%) od pacjentów skolonizowanych (nosiciele - pacjentów bez objawów klinicznych zakażenia).

W porównaniu do ubiegłych lat liczba przypadków rejestrowanych w 2020 i 2021 roku uległa znaczącemu wzrostowi w porównaniu do stanu sprzed epidemii Covid-19 (w 2019 roku zgłoszono 48 przypadków, zaś w 2018 roku- 68 przypadków).

Wzrost liczby przypadków izolacji bakterii wielolekoopornych wśród pacjentów szpitali w latach 2020-2021 może być powiązany ze wzrostem długości hospitalizacji oraz hospitalizacji pacjentów z wieloma chorobami współistniejącymi. Natomiast na długość hospitalizacji wpływ ma przede wszystkim sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2.

W związku z ryzykiem, rozprzestrzeniania się pałeczek jelitowych wytwarzających karbapenemazy, stwarzającym zagrożenie dla zdrowia i życia pacjentów, Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny od 2018 roku kontynuuje działania mające na celu zapobieganie rozwojowi epidemii, polegające na cotygodniowym raportowaniu stwierdzanych wśród hospitalizowanych i pacjentów zakażeń oraz nosicielstwa wielolekoopornymi bakteriami. Dzięki takiemu monitoringowi istnieje możliwość uniknięcia rozprzestrzeniania się szczepów wielolekoopornych wśród pacjentów, poprzez wprowadzenie izolacji pacjenta już na etapie przyjęcia do szpitala.

1.1.7. Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

Zatrucia i zakażenia pokarmowe, czyli ostre schorzenia żołądkowo-jelitowe, mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne: bakterie, wirusy, pasożyty, toksyny roślinne i zwierzęce. Zakażenia szerzą się drogą pokarmową, przyczyną zachorowań jest najczęściej spożycie skażonej żywności lub wody. Surowce spożywcze mogą być skażone pierwotnie lub wtórnie przez osoby chore lub nosiciele, pracujących przy produkcji, transporcie, magazynowaniu, dystrybucji i przygotowaniu żywności. Patogeny mogą również ulec namnożeniu w wyniku niewłaściwego przechowywania produktów żywnościowych.

➤ Zakażenia bakteryjne

Zdecydowanie większość zakażeń bakteryjnych z objawami żołądkowo-jelitowymi wywołana była przez *Clostridioides difficile* oraz *Salmonella sp.*

- ***Clostridioides (dawniej Clostridium difficile)***

- w 2020 roku zarejestrowano **154** przypadki zakażeń bakteryjnych o etiologii *Clostridioides difficile*,
- w 2021 roku zarejestrowano **139** przypadki zakażeń bakteryjnych o etiologii *Clostridioides difficile*.

Czynnikiem etiologicznym były szczepy *Clostridioides difficile* produkujące toksyny, wywołujące schorzenia o bardzo różnym przebiegu, od łagodnych, samoistnie ustępujących biegunek, po zastosowaniu antybiotyku, do ciężkiego rzekomobłoniastego zapalenia jelit i okrężnicy olbrzymiej. Do typowych objawów ww. zakażenia należy: biegunka ze skurczowymi bólami brzucha, nieznacznie podwyższona temperatura ciała i leukocytoza.

Czynnikami ryzyka zakażeń o etiologii *Clostridioides difficile* są: stosowanie antybiotyków, wiek pacjenta powyżej 65 roku życia oraz jego przebywanie w szpitalu (zakażenie wewnątrzszpitalne).

- **Salmonella sp.**
  - w 2020 roku zgłoszono 75 przypadków zachorowań, które przebiegały pod postacią nieżytu żołądkowo-jelitowego.
  - w 2021 roku zgłoszono również 75 przypadków zachorowań, które przebiegały pod postacią nieżytu żołądkowo-jelitowego.

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarno-epidemiologicznego, wykonywano badania u nosicieli, ozdrowieńców oraz osób, które były narażone na zakażenie poprzez styczność z osobami chorymi na salmonellozę.

Od 2019 roku obserwowany jest wzrost zachorowań na jersiniozę. W 2020 roku odnotowano 3 przypadki, natomiast w 2021 - 7 przypadków zachorowań.

W 2020 i 2021 roku zarejestrowano pojedyncze przypadki zachorowań na **czerwonkę bakteryjną i kamylobakteriozę** (Tab. 1, Tab. 8, Ryc. 11).

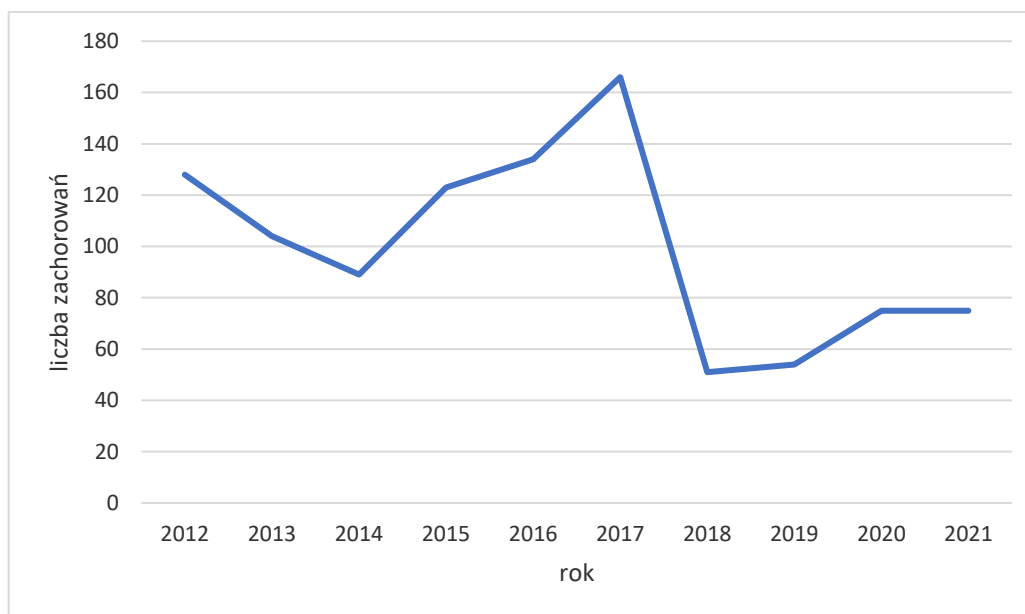
Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2020 i 2021 roku nie odnotowano zachorowań na: dur brzuszny oraz dury rzekome A, B i C.

Tab. 8. Zestawienie liczby przypadków zachorowań i współczynników zapadalności na bakteryjne choroby zakaźne szerzące się drogą pokarmową w latach 2012 – 2021 w Gdańsku.

Choroby zakaźne szerzące się drogą przewodu pokarmowego		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Salmonellozy	liczba zachorowań	128	104	89	123	134	166	51	54	75	75
	zapadalność	27,79	22,57	19,27	26,65	28,99	35,75	10,97	11,53	15,93	15,94
Czerwonka bakteryjna	liczba zachorowań	0	1	0	0	0	0	34	3	0	2
	zapadalność	0,22	-	-	-	-	7,31	0,64	0,22	-	0,42
Escherichia coli	liczba zachorowań	4	16	2	0	1	0	0	0	1	1
	zapadalność	0,87	3,47	0,43	-	0,22	-	-	0	0,21	0,21
Kamylobakteriozy	liczba zachorowań	1	1	1	2	1	1	2	4	0	5
	zapadalność	0,22	0,22	0,22	0,43	0,22	0,21	0,43	0,85	-	1,06
Jersiniozy	liczba zachorowań	1	2	2	1	1	1	1	3	3	7
	zapadalność	0,22	0,43	0,43	0,22	0,22	0,21	0,21	0,64	0,64	1,49
Clostridioides difficile	liczba zachorowań	60	34	226	454	372	259	295	275	154	139
	zapadalność	13,03	7,38	48,92	98,38	80,48	55,78	63,46	58,74	32,71	29,53

Ryc. 11. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na salmonellozy w latach 2012 - 2021 w Gdańsku.

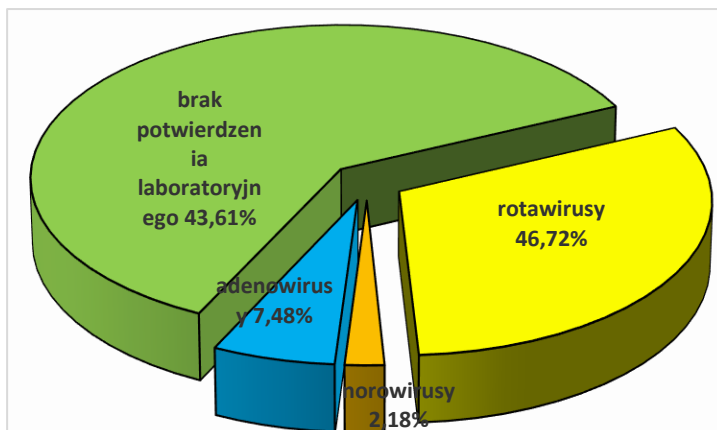
➤ Zakażenia wirusowe

W 2020 roku na terenie Gdańska zanotowano **415** przypadków wirusowych zakażeń jelitowych, z czego 35% stanowiły zakażenia u dzieci do lat 2 - 145 przypadków (Tab. 1).

Przyczyną wirusowych zakażeń jelitowych były głównie:

- **rotawirusy** (129 przypadków, 31% zakażeń wirusowych)
- **adenowirusy** (25 przypadków zachorowań, 6% zakażeń wirusowych)
- **norowirusy** (8 przypadków zachorowań, 2% zakażeń)
- przypadki nieokreślone (253 przypadków, 61%) - zakażenie wirusowe zostało zgłoszone na podstawie rozpoznania klinicznego (Ryc. 12).

Ryc. 12. Wykres kołowy przedstawiający procentowy rozkład wirusowych zakażeń jelitowych w 2020r. w Gdańsku.

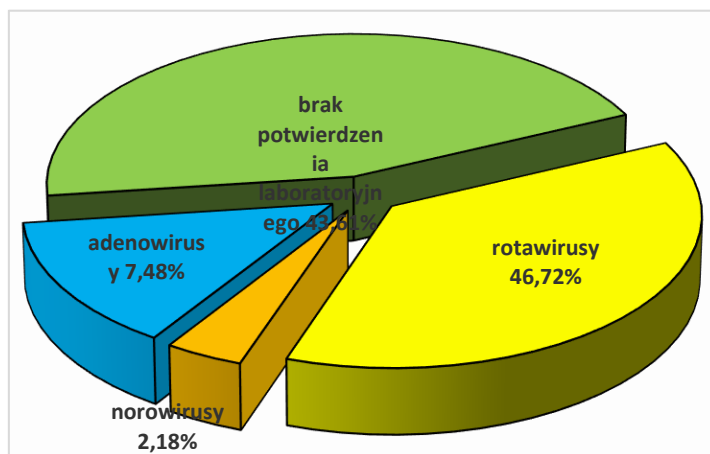
W 2021 roku na terenie Gdańska zanotowano **384** przypadków wirusowych zakażeń jelitowych, z czego 40% stanowiły zakażenia u dzieci do lat 2 - 154 przypadki (Tab. 1).

Przyczyną wirusowych zakażeń jelitowych były głównie:

- **rotawirusy** (143 przypadki, 37% zakażeń wirusowych)
- **adenowirusy** (53 przypadków zachorowań, 14% zakażeń wirusowych)
- **norowirusy** (15 przypadków zachorowań, 4% zakażeń)
- przypadki nieokreślone (173 przypadków, 45%) - zakażenie wirusowe zostało zgłoszone na podstawie rozpoznania klinicznego (Ryc. 13).

Wirusowe zakażenia jelitowe mogą szerzyć się nie tylko drogą pokarmową, ale również drogą kropelkową, dlatego ich przenoszenie z człowieka na człowieka jest niezwykle łatwe, a ustalenie czy choroba jest spowodowana spożyciem skażonej potrawy czy bezpośrednim kontaktem z osobą chorą jest trudne.

Ryc. 13. Wykres kołowy przedstawiający procentowy rozkład wirusowych zakażeń jelitowych w 2021r. w Gdańsku.

- **Wirusowe zapalenie wątroby typu A tzw. żółtaczk pokarmowa**

W 2020 i 2021 roku na terenie miasta Gdańsk, zarejestrowano pojedyncze przypadki zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu A, co stanowi spadek w porównaniu do roku 2019.

Choroby przenoszone drogą pokarmową - ogniska

Ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową to wystąpienie przynajmniej dwóch przypadków zachorowań powiązanych epidemiologicznie, spowodowanych przez czynniki przenoszone drogą pokarmową lub wystąpienie sytuacji, w której liczba zgłoszonych przypadków zachorowań jest wyższa od oczekiwanej na danym terenie w określonym czasie i istnieje wspólne źródło tych zachorowań (lub jego podejrzenie).

W 2020 roku na terenie miasta Gdańska wystąpiło **7** ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Zachorowało łącznie 33 osób, 3 osoby wymagały hospitalizacji. Czynniki etiologicznymi odpowiedzialnymi za wywołanie zachorowań w ognisku w 4 przypadkach bakterie z rodzaju *Salmonella* sp., w 1 przypadku norowirusy, natomiast w 2 przypadkach ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową nie udało się ustalić czynnika etiologicznego zachorowań.

W 2021 roku na terenie miasta Gdańska wystąpiło **10** ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Zachorowało łącznie 47 osób, 5 osób wymagało hospitalizacji. Czynniki etiologicznymi odpowiedzialnymi za wywołanie zachorowań w ognisku w 4 przypadkach bakterie z rodzaju *Salmonella* sp., 2 przypadkach były norowirusy, w 4 przypadkach ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową nie udało się ustalić czynnika etiologicznego zachorowań.

1.1.8. Choroby pasożytnicze

Do chorób pasożytniczych, objętych ustawowym obowiązkiem zgłaszania należy toksoplazmoza wrodzona, włośnica, 2 rodzaje tasiemczyc, tj. bąblowica i wągrzyca, giardioza (lamblioza) oraz malaria (zimnica).

W 2020 roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na **giardiozę**, potwierdzone laboratoryjnie. W porównaniu do lat ubiegłych nastąpił znaczny spadek liczby zachorowań.

W 2021 roku zarejestrowano 12 przypadków zachorowania na **giardiozę**, potwierdzone laboratoryjnie. Jeden przypadek został zawleczony do Polski spoza granic kraju.

Giardioza (lamblioza) to choroba jelita cienkiego wywoływana przez pierwotniaki z gatunku *Giardia intestinalis* (Tab. 1). W Polsce najczęściej źródłem zarażenia dla człowieka jest inny człowiek, który wydal cysty pasożyta z kałem do środowiska. Człowiek zaraża się poprzez zanieczyszczony pokarm bądź wodę do picia.

W 2020 roku odnotowano **1** przypadek zachorowania na **malarię**, potwierdzony laboratoryjnie. Przypadek malarii został zawleczony do Polski spoza granic kraju.

W 2021 roku zarejestrowano **3** przypadki zachorowania na **malarię**. Wszystkie przypadki zostały zawleczony do Polski spoza granic kraju.

Malaria (zimnica) jest tropikalną chorobą pasożytniczą wywołana przez pierwotniaki z rodzaju *Plasmodium*. Wektorem malarii są samice komarów z rodzaju *Anopheles*. W 1968 roku WHO uznało Polskę za kraj wolny od malarii endemicznej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku nie zarejestrował przypadków zachorowań na: włośnicę, toksoplazmozę wrodzoną, bąblowicę i wągrzycę.

1.1.9. Zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych i mózgu (wirusowe i bakteryjne)

➤ **Wirusowe zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych**

Liczba zarejestrowanych na terenie miasta Gdańska w 2020 roku zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu znacznie obniżyła w porównaniu do roku 2019 i **wyniosła 6 zachorowań** (Tab. 1, Tab. 9, Ryc. 14). Natomiast w 2021 roku zarejestrowano **5 przypadków zachorowań**.

W 2020 roku zarejestrowano 1 przypadek Kleszczowego Zapalenia Mózgu (KZM).

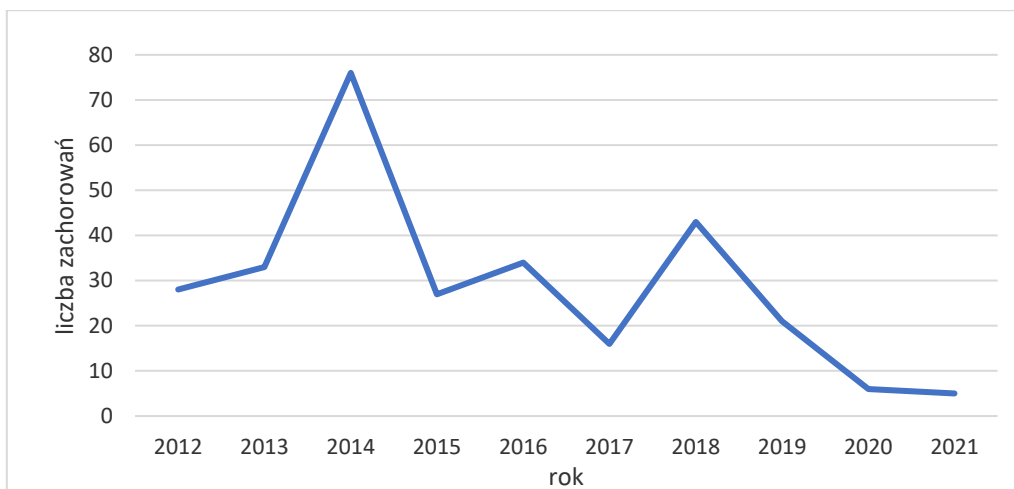
W 2021 roku zarejestrowano 2 przypadki KZM, powiązane ze sobą względem okolicznościami narażenia.

Kleszczowe Zapalenie Mózgu (KZM) jest ostrą odkleszczową chorobą wirusową ośrodkowego układu nerwowego. Do zakażenia dochodzi najczęściej w wyniku ukąszenia przez kleszcza lub w skutek spożycia niepasteryzowanego mleka pochodzącego od zakażonych zwierząt, zdążają się przypadki transmisji choroby poprzez transfuzję krwi lub przeszczep narządów pochodzących od osoby w fazie wiremii. Najwięcej zachorowań na KZM obserwuje się w rejonach północno-wschodniej Polski.

Tab. 9. Zestawienie liczby przypadków zachorowań i współczynnika zapadalności na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu w latach 2012-2021 w Gdańsku.

choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu	liczba zachorowań	28	33	76	27	34	16	43	21	6	5
	zapadalność	6,08	7,16	16,45	5,85	7,35	3,45	9,25	4,49	1,27	1,06

Ryc. 14. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu w latach 2012-2021 w Gdańsku.

➤ Bakteryjne zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych

Przyczyną bakteryjnych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych w 2020 roku były zidentyfikowane patogeny, takie jak:

- *Borrelia burgdorferi* (neuroborelioza),
- *Neisseria meningitidis*

Liczba zarejestrowanych w 2020 roku przypadków bakteryjnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych w porównaniu do lat ubiegłych spadła i **wyniosła 5 zachorowań** (Tab. 10, Ryc. 15).

Przyczyną bakteryjnych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych w 2021 roku były zidentyfikowane patogeny, takie jak:

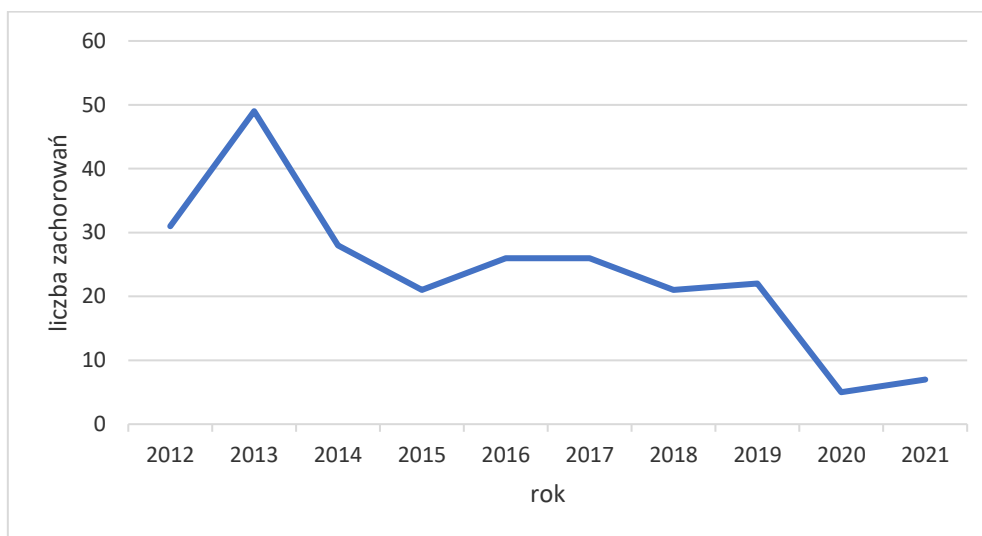
- *Borrelia burgdorferi* (neuroborelioza)
- *Neisseria meningitidis*
- *Streptococcus pneumoniae*

Liczba zarejestrowanych w 2021 roku przypadków bakteryjnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych **wyniosła 7 zachorowań** (Tab. 10, Ryc. 15).

Tab. 10. Zestawienie liczby zachorowań i współczynnika zapadalności na bakteryjne zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych w latach 2012 – 2021 w Gdańsku.

choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
bakteryjne zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych	liczba zachorowań	31	49	28	21	26	26	21	22	5	7
	zapadalność	6,73	10,63	6,06	4,55	5,62	5,6	6,03	4,7	1,06	1,49

Ryc. 15. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na bakteryjne zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych w latach 2012 – 2021 w Gdańsku.

Inwazyjne choroby wywoływane przez *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae* stanowią największe zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka. Zachorowania te mogą przebiegać pod postacią zapalenia opon mózgowo rdzeniowych i/lub posocznicy.

➤ ***Neisseria meningitidis* (meningokoki)**

- w 2020 roku zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby meningokokowej w przebiegu posocznicy z zapaleniem opon mózgowo rdzeniowych,
- w 2021 roku zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby meningokokowej, w tym jeden przypadek w przebiegu posocznicy z zapaleniem opon mózgowo rdzeniowych, drugi pod postacią posocznicy (Tab. 1, Tab. 11, Ryc. 16).

W każdym przypadku podejrzenia lub rozpoznania inwazyjnej choroby meningokokowej zostało przeprowadzone dochodzenie epidemiologiczne oraz podjęto działania mające na celu przecięcie dróg szerzenia się zakażenia. Osoby z najbliższego otoczenia chorych objęto nadzorem epidemiologicznym, u wszystkich wdrożono chemioprophylaktykę.

Do zakażenia meningokokami może dojść poprzez bliski kontakt z nosicielem bakterii lub osobą chorą. Na zachorowania najbardziej narażone są małe dzieci (do 4 roku życia), młodzież, osoby powyżej 60 roku życia oraz osoby przebywające przez dłuższy czas w dużych skupiskach ludzkich np. w koszarach, akademikach, internatach, obozach, koloniach, uczestnicy koncertów, dyskotek a także osoby używające do jedzenia i picia wspólnych naczyń i sztućców jak również personel medyczny wykonujący resuscytację. Zachorowaniom sprzyja słaba kondycja fizyczna i psychiczna, wcześniejsze infekcje osłabiające organizm, palenie tytoniu, przyjmowanie narkotyków.

Meningokoki mają zdolność do kolonizacji jamy nosowo-gardłowej i mogą występować u 20% populacji nie wywołując objawów chorobowych (w niektórych środowiskach nawet 40-80%). Nosicielstwo bakterii może utrzymywać się przez wiele miesięcy nie powodując wystąpienia choroby.

Szczepionki przeciwko meningokokom zalecane są zarówno dzieciom, młodzieży jak również osobom powyżej 65 roku życia.

➤ ***Streptococcus pneumoniae* (pneumokoki)**

– w 2020 roku zarejestrowano **16** przypadków zachorowań na inwazyjną chorobę, wszystkie przebiegały pod postacią posocznicy,

– w 2021 roku zarejestrowano **27** przypadków zachorowań na inwazyjną chorobę pneumokokową, 26 zachorowań przebiegała pod postacią posocznicy, 1 przypadek pod postacią zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (Tab. 1, Tab. 11, Ryc. 16).

Zakażenia pneumokokowe szerzą się drogą kropelkową, infekcja często jest poprzedzona wcześniejszą kolonizacją okolicy nosowo-gardłowej. Nosicielstwo pneumokoków wśród zdrowych dorosłych waha się od 5 -10%, a u zdrowych dzieci od 20 - 60%.

Najbardziej podatne na zakażenia *Streptococcus pneumoniae* są niemowlęta i dzieci do 5 roku życia (szczególnie uczęszczające do żłobka i przedszkola) oraz dorośli powyżej 65 roku życia.

Od 2017 roku w Programie Szczepień Ochronnych (PSO) obowiązującym na terenie kraju, wprowadzono obowiązkowe szczepienia przeciwko pneumokokom dla wszystkich dzieci od 6 tygodnia życia. Ww. szczepienia zalecane są również osobom dorosłym.

➤ ***Haemophilus influenzae***

– w 2020 roku zarejestrowano **2** przypadki zachorowania na inwazyjną chorobę o etiologii *Haemophilus influenzae* przebiegającą pod postacią posocznicy.

– w 2021 roku zarejestrowano **2** przypadki zachorowania na inwazyjną chorobę o etiologii *Haemophilus influenzae* przebiegającą pod postacią posocznicy.

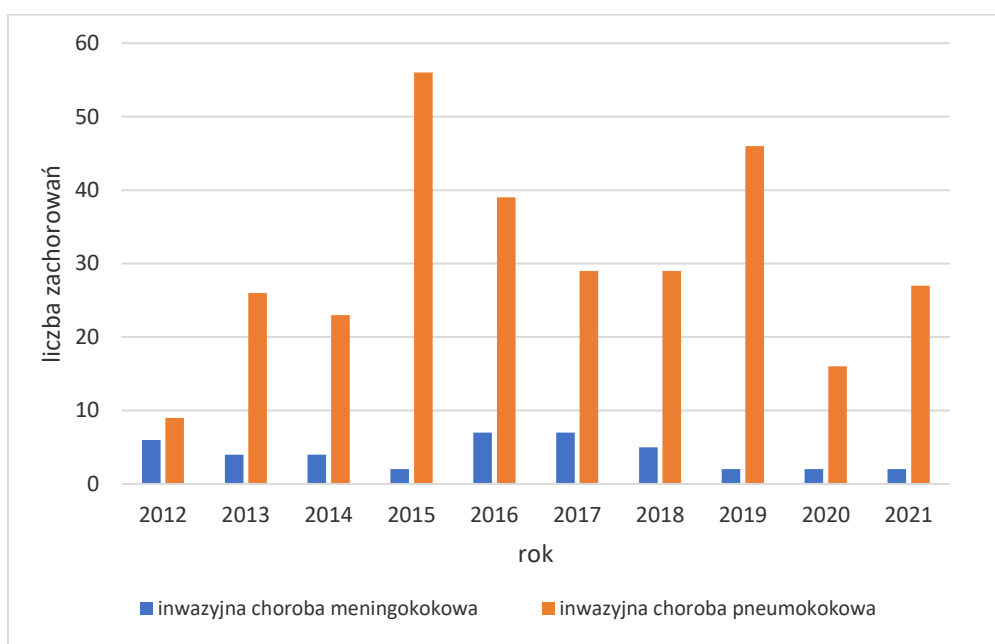
Szczepki *Haemophilus influenzae* typu b (Hib), obok pneumokoków i meningokoków, należą do bakterii najczęściej wywołujących ciężkie zakażenia, m.in. posocznice, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, i mózgu, zapalenie płuc, zapalenie kości i stawów. Najczęstszym źródłem zakażenia Hib jest bezpośredni kontakt z nosicielem lub osobą chorą.

Najskuteczniejszą metodą zapobiegania zakażeniom wywołanym *Haemophilus influenzae* są szczepienia ochronne. W Polsce szczepienia ochronne przeciwko *H. influenzae* są obowiązkowe dla dzieci w 1 i 2 roku życia. Wyszczepialność dzieci z rocznika 2018 wynosi 89,9%.

Tab. 11. Zestawienie liczby zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową oraz inwazyjną chorobę pneumokokową na terenie miasta Gdańska w latach 2012 – 2021.

Choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
inwazyjna choroba meningokokowa	liczba zachorowań	6	4	4	2	7	7	5	2	2	2
	zapadalność	1,3	0,87	0,87	0,43	1,51	1,51	1,07	0,43	0,42	0,42
inwazyjna choroba pneumokokowa	liczba zachorowań	9	26	23	56	39	29	29	46	16	27
	zapadalność	1,95	5,64	4,98	13,13	8,44	6,25	6,24	9,83	3,40	5,74

Ryc. 16. Wykres słupkowy przedstawiający liczbę zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową oraz inwazyjną chorobę pneumokokową na terenie miasta Gdańska w latach 2012 – 2021.

1.1.10. Borelioza

Borelioza to wieloukładowa choroba odkleszczowa. W 2020 roku u mieszkańców Gdańska odnotowano **219** przypadków zachorowań, nieznacznie mniej w porównaniu do liczby przypadków w 2019 roku (Tab.12, Ryc. 17). W 2021 roku nastąpił spadek ilości zarejestrowanych przypadków, porównując wartości z lat ubiegłych - zarejestrowano **160** przypadków zachorowań.

Wśród zgłoszonych zachorowań zarówno w 2020 jak i w 2021 roku przeważała postać wczesna – rumień wędrujący. W niektórych przypadkach stwierdzono również objawy stawowe lub zachorowania pod postacią zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (neuroborelioza).

W 2020 roku zarejestrowano **6** przypadków neuroborelioz z czego **3** przebiegały z zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych, dodatkowo zgłoszono **5** przypadków boreliozy przebiegającej pod postacią kostnową.

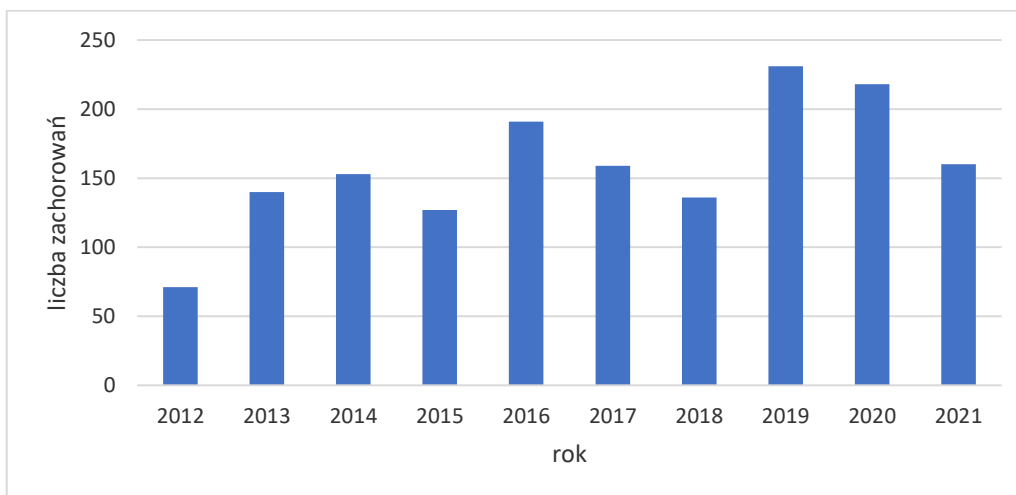
W 2021 roku zarejestrowano **9** przypadków neuroborelioz z czego **6** przebiegało z zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych, dodatkowo zgłoszono **1** przypadek boreliozy przebiegającej pod postacią kostno-stawową.

Do chwili obecnej szczepionka przeciwko boreliozie nie została opracowana. Działania profilaktyczne, zapobiegające zachorowaniom polegają przede wszystkim na unikaniu ukąszeń przez kleszcze poprzez stosowanie odzieży ochronnej oraz substancji odstrasżających kleszcze (tzw. repelentów).

Tab. 12. Zestawienie liczby zachorowań i współczynnika zapadalności na boreliozę na terenie miasta Gdańska w latach 2012 – 2021.

Choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
borelioz a	liczba zachorowań	71	140	153	127	191	159	136	231	219	160
	zapadalność	15,4 2	30,3 8	33,1 2	27,5 2	41,3 2	34,2 4	29,2 6	49,3 4	46,5 2	33,9 9

Ryc. 17. Wykres liniowy przedstawiający liczbę zachorowań na boreliozę w latach 2012 – 2021 w Gdańsku.

1.1.11. Wścieklizna

Na terenie miasta Gdańska od ponad 30 lat nie stwierdzono przypadku zachorowania na wściekliznę.

W 2020 roku na terenie miasta Gdańska **126** osób uległo pokąsaniom przez zwierzęta, głównie: psy, koty, a także wiewiórki (2 przypadki). Odnotowano pojedyncze przypadki pogryzienia przez małpę, kunę, szopa pracza, szczura, mysz, i nietoperza.

Szczepieniem poekspozycyjnym przeciwko wściekliznie podano **53 osoby** (Tab. 1, Tab. 13). Konieczność zastosowania immunoprofilaktyki wobec osób pokąsanych wynikała z braku możliwości poddania obserwacji weterynaryjnej zwierzęcia, a co za tym idzie, wykluczenia choroby.

W 2021 roku na terenie miasta Gdańska **178 osób** uległo pokąsaniom przez zwierzęta, głównie: psy, koty, a także lisy (2 przypadki), szczury (2 przypadki), nietoperze (2 przypadki). Odnotowano pojedyncze przypadki pogryzienia przez samą, dziką, koszatniczkę, wiewiórkę i mysz.

Szczepieniom poekspozycyjnym przeciwko wścieklicznie podano **95 osób** (Tab. 1, Tab. 13). Konieczność zastosowania immunoprofilaktyki wobec osób pokąsanych wynikała z braku możliwości poddania obserwacji weterynaryjnej zwierzęcia, a co za tym idzie, wykluczenia choroby.

Tab. 13. Zestawienie liczby osób pokąsanych i liczby osób zaszczepionych przeciw wścieklicznie w latach 2012 – 2021 w Gdańsku.

Choroba zakaźna	rok									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
liczba osób pokąsanych	527	466	376	338	250	261	261	314	126	178
liczba osób zaszczepionych	153	158	106	111	91	116	73	132	53	95

1.1.12. Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B) i wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C) - zakażenia krwiopochodne, zwane żółtaczką wszczepienną.

Do zakażenia wirusem WZW typu B i WZW typu C może dojść przede wszystkim podczas zabiegów medycznych, kosmetycznych lub w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek.

Z uwagi na dużą liczbę bezobjawowych zakażeń oraz brak badań przesiewowych w kierunku w/w wirusów, ocena epidemiologiczna zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu C jest nieprecyzyjna. U większości chorych WZW typu B i WZW typu C występuje w postaci przewlekłej. U nieleczonych osób wzrasta ryzyko poważnych powikłań, np. marskości, nowotworu czy niewydolności wątroby.

➤ WZW typu B (HBV)

- w 2020 roku zarejestrowano **19** przypadków zachorowań. Większość miała charakter przewlekły, w 1 przypadku zgodnie z definicją przypadku zaklasyfikowano zachorowanie jako ostre.
- w 2021 roku zarejestrowano **58** przypadków zachorowań o charakterze przewlekłym (Tab. 14, Ryc. 18).

➤ WZW typu C (HCV)

- w 2020 roku zarejestrowano **11** przypadków zachorowań. Wszystkie przypadki miały charakter przewlekły.
- w 2021 roku zarejestrowano **20** przypadków zachorowań o charakterze przewlekłym (Tab. 14, Ryc. 18).

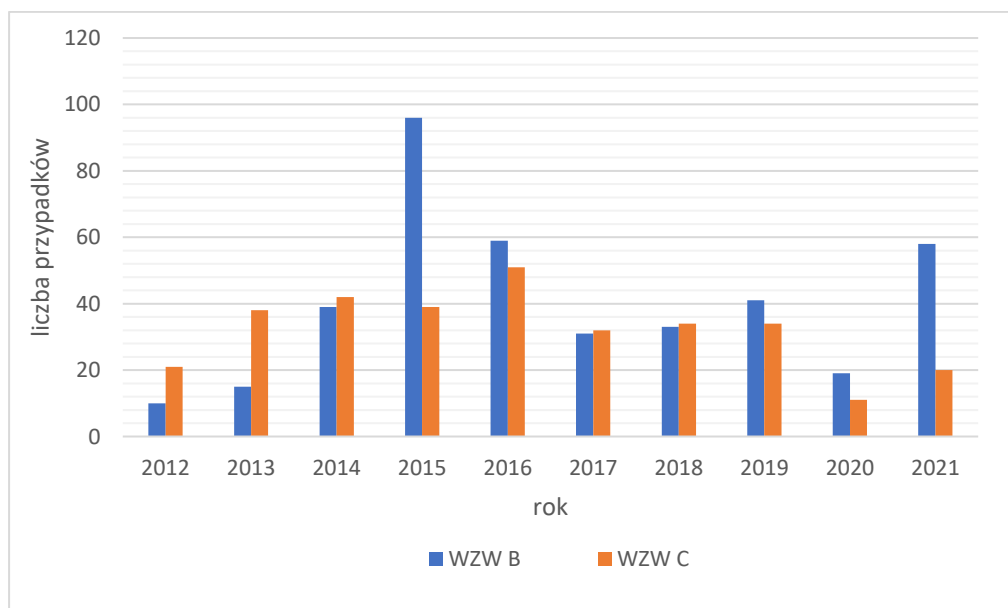
Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby potrafi przez wiele lat pozostawać w ukryciu. Zakażenie wykrywa się często przypadkowo po wielu latach, w momencie wystąpienia poważnych uszkodzeń wątroby. Szczepienia przeciwko WZW B są aktualnie najbardziej efektywnym sposobem zapobiegania zakażeniu wirusem HBV. Wprowadzenie w latach 90-tych do Programu Szczepień Ochronnych obowiązku szczepienia dzieci i młodzieży

przyczyniło się do poprawy sytuacji epidemiologicznej. Natomiast do tej pory nie opracowano szczepionki przeciwko wirusowi zapalenia wątroby typu C. W celu obniżenia ryzyka dalszego uszkodzenia wątroby, w ramach prowadzonego nadzoru epidemiologicznego, osoby chore na WZW typu C, były kierowane na szczepienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

Tab. 14. Zestawienie liczby zachorowań i współczynnika zapadalności na WZW B i WZW C na terenie miasta Gdańsk w latach 2012 – 2021.

Choroba zakaźna		rok									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	liczba zachorowań	10	15	39	96	59	31	33	41	19	58
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	liczba zachorowań	21	38	42	39	51	32	34	34	11	20

Ryc. 18. Wykres przedstawiający liczbę zachorowań na WZW typu B oraz WZW typu C w latach 2012-2021 na terenie Gdańska.

1.1.13. Choroby przenoszone drogą płciową (STI-sexually transmitted infection)

Od 2014 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku prowadzi rejestr przypadków chorób przenoszonych drogą płciową, takich jak: kiła, rzeżączka oraz chlamydiozy stwierdzonych u osób z terenu miasta Gdańsk. Natomiast rejestrację ww. chorób wenerycznych oraz zakażeń wirusem HIV i zachorowań AIDS, dla województwa pomorskiego, prowadzi zgodnie z posiadanymi kompetencjami, Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

W 2020 roku zarejestrowano 37 przypadków kiły, 1 przypadek rzeżączki i 7 przypadków chlamydioz, natomiast w 2021 zarejestrowano 58 przypadków kiły oraz po 7 przypadków rzeżączki i chlamydioz.

Porównując poprzednie lata w 2021 roku nastąpił wzrost ilości przypadków kiły na terenie miasta Gdańska. (Tab.15)

W 2020 roku do Pomorskiego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego zgłoszono **42** nowo wykrytych przypadków zakażeń wirusem HIV rozpoznane u mieszkańców miasta Gdańska, natomiast w 2021 roku było to **25** nowo wykrytych przypadków zakażeń wirusem HIV.

Tab. 15. Liczba zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową na terenie miasta Gdańsk w latach 2013 – 2021.

Choroba zakaźna	rok								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
AIDS	3	4	2	3	0	1	2	0	0
HIV	11	28	43	43	22	37	47	42	25
Kiła	3	21	33	51	43	33	40	37	58
Rzeżączka	0	5	6	7	5	4	9	1	7
Chlamydia	0	0	7	6	7	8	5	7	7

1.1.14. Ostre porażenia wiotkie

Ostre porażenie wiotkie (OPW) może być jednym z objawów zakażenia wirusem polio. Objawia się porażeniem nerwów, przede wszystkim neuronów grup mięśni proksymalnych kończyn. Niedowłady mają charakter trwałe, chociaż po kilku tygodniach lub miesiącach mogą cofać się w różnym stopniu. Definicja przypadku ostrego porażenia wiotkiego obejmuje każde porażenie, które występuje u dziecka w wieku poniżej 15 roku życia, włączając w to przypadki zespołu Guillaín-Barré oraz poprzecznego zapalenia rdzenia kręgowego. Od 2002 roku Polska jak i cały region Europejski WHO jest oficjalnie wolna od poliomyelitis. Ostatnie odnotowane w Polsce zachorowanie wywołane dzikim szczepem wirusa polio miało miejsce w 1984r.

Od 1990 roku w Polsce wprowadzono nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi (OPW), który stanowi najbardziej czuły wskaźnik, mający na celu potwierdzenie lub wykluczenie występowania dzikich szczepów wirusa polio na danym terenie.

W 2020 roku podobnie jak w 2019 w Gdańsku nie zarejestrowano ani jednego przypadku zachorowania przebiegającego z OPW u dziecka do 15 roku życia.

W 2021 roku zarejestrowano **2** przypadki OPW u dzieci poniżej 15 roku życia. Obydwa przypadki dotyczyły 6 letnich chłopców hospitalizowanych w Klinice Neurologii Rozwojowej Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku ul. Dębinki 7, 80-214 Gdańsk, w pełni zaszczepionych przeciwko polio, bez powiązania z osobami z zagranicy.

Pierwszy przypadek OPW przebiegał pod postacią niedowładu wiotkiego kończyny górnej prawej, pojawiło się osłabienie i symetryczny niedowład kończyn dolnych, zmiany zapalne w rdzeniu kręgowym i mózgu, dodatkowo zaobserwowano zapalenie płuc i gorączkę. Od dziecka pobrano materiał kliniczny badań wirusologicznych w kierunku Polio w NIZP-PIB w Warszawie.

Drugi przypadek przebiegał pod postacią osłabienia kończyn dolnych, bólu nóg i trudności z ubieraniem dolnych partii ciała. Od dziecka i od matki pobrano materiał kliniczny badań wirusologicznych w kierunku Polio w NIZP-PIB w Warszawie.

1.2 Szczepienia ochronne

Szczepienia ochronne są skuteczną i powszechnie akceptowaną społecznie metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zarówno w wymiarze zapobiegania zachorowaniom u osoby poddanej szczepieniom ochronnym, jak również kształtowania odporności całej populacji na zachorowania.

Obowiązek szczepień wiąże się z dążeniem do uzyskania maksymalnej ochrony przed zakażeniem, a w dalszej perspektywie do całkowitego zwalczania i eliminacji (eradykacji) poszczególnych chorób zakaźnych z organizmów ludzkich i środowiska. Tylko uodpornienie wysokiego odsetka osób – ponad 80-90% gwarantuje zahamowanie krążenia drobnoustroju i ochronę osób nie tylko zaszczepionych, lecz również tych, które z jakichkolwiek powodów nie zostały zaszczepione. To właśnie zjawisko odporności zbiorowiskowej stanowi społeczne uzasadnienie obowiązku szczepień.

W Polsce szczepienia ochronne wykonywane są w oparciu o Ustawę z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zwanej dalej: u.z.z.z.ch (t.j. Dz. U z 2021r. poz 2069 ze zm.). Zgodnie z art. 5 ust.1 pkt 1b u.z.z.z.ch, osoby przebywające na terytorium Polski są obowiązane, na zasadach określonych w ww. ustawie oraz Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011r., w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t.j. Dz. U. 2018r. poz. 1086 ze zm.) do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

Program Szczepień Ochronnych, o którym mowa w art. 17 ust. 11 u.z.z.z.ch., opracowywany jest corocznie i publikowany w Komunikacie Głównego Inspektora Sanitarnego.

Program Szczepień Ochronnych składa się z następujących części:

- szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży (do 19 roku życia),
- szczepienia obowiązkowe osób narażonych w szczególny sposób na zakażenia w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi
- szczepienia poekspozycyjne
- szczepienia zalecane, niefinansowane ze środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia.

Szczepienia przeciwko Covid-19

W związku z trwającą epidemią SARS-COV 2 do obrotu w Polsce dopuszczono szczepionki przeciwko SARS-COV-2:

- grudzień 2020r. - szczepionkę mRNA (Comirnaty (Pfizer-BioNTech),
- styczeń 2021r. - szczepionkę mRNA - Spikevax (Moderna) oraz szczepionkę wektorową - Vaxzevria firmy AstraZeneca,
- marzec 2021r. – szczepionkę wektorową COVID-19 Vaccine Janssen firmy Johnson&Johnson.

Szczepionki te chronią przed objawami COVID-19 wywołanymi przez koronawirusa SARS-CoV-2 oraz przed groźnym przebiegiem, hospitalizacją, powikłaniami i zgonem. Ochrona pojawia się po 14 dniach po zakończeniu zalecanego podstawowego schematu szczepienia.

Podstawowy cykl szczepienia szczepionkami Comirnaty (Pfizer-BioNTech) oraz Spikevax (Moderna) obejmuje podanie 2 dawek szczepionki w odstępie co najmniej 21 dni. Odstęp pomiędzy 2 dawkami szczepionki Vaxzevria (Astra Zeneca) powinien wynosić natomiast od 5 do 12 tygodni. Szczepionka Janssen wymaga podania 1 dawki.

Podanie dawki przypominającej dla osób powyżej 18 r.ż. zaleca się po upływie 6 miesięcy od podania szczepionek mRNA lub szczepionki firmy Astra Zeneca oraz po 2 miesiącach u osób zaszczepionych szczepionką Janssen. Dawka przypominająca jest realizowana zawsze za pomocą szczepionek mRNA.

Od 2 listopada 2021r. szczepienie przypominające dostępne było dla wszystkich w pełni zaszczepionych osób pełnoletnich, u których minęło 6 miesięcy od podania 2 dawki.

Od 28 stycznia 2022r. dawką przypominającą mogą zaszczepić się osoby powyżej 12 r.ż. u których minęło minimum 5 miesięcy od podania 2 dawki.

Pierwsza partia szczepionek przeciw COVID-19 (prawie 10 tys. dawek) dotarła do Polski 26.12.2020 roku. Preparat rozdysponowano do 72 szpitali węzłowych w całym kraju, w których rozpoczęto szczepienia osób, najbardziej narażonych na zakażenie.

Harmonogram szczepień przeciwko Covid-19 wyglądał następująco:

- etap 0 i 1 (od 27 grudnia 2020r.) - personel medyczny, pracownicy domów pomocy społecznej i miejskich ośrodków pomocy społecznej oraz osoby zatrudnione na uczelniach medycznych, studenci kierunków medycznych
- od 10 maja 2021r. – wszystkie osoby powyżej 18 r.ż.
- od 17 maja 2021r. – osoby w wieku 16 i 17 lat
- od 7.06.2021r. – osoby w wieku 12-16 lat
- od 16.12.2021r. – dzieci w wieku 5-11 lat.

Dystrybucję szczepionek w ramach Narodowego Programu Szczepień prowadzi Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa, jakości i tożsamości dostarczanych szczepionek określonych na zasadach Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2015r. w sprawie wymagań Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej (t.j. Dz. U z 2017r. poz. 509 ze zm.).

Szczepionki transportowane są do hurtowni na terenie Polski, a następnie bezpośrednio do podmiotów leczniczych przeprowadzających szczepienia.

Punkty szczepień przeciwko Covid-19 zlokalizowano w placówkach POZ, szpitalach, mobilnych punktach szczepień, w centrach szczepiennych szpitali rezerwowych oraz w aptekach.

Upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w okresie od marca do maja 2021 roku przeprowadzili 81 kontroli w punktach szczepień przeciwko Covid-19 pod kątem zapewnienia właściwych warunków sanitarnych. W wyniku kontroli na terenie miasta Gdańska, szczepienia są wykonywane w punktach szczepień, których pomieszczenia i urządzenia pod względem fachowym i sanitarnym są zgodne z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z § 12a ust. 1 Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U z 2020r. poz. 491 ze zm.) obowiązkowi szczepień przeciwko COVID-19 podlegają: osoby wykonujące zawód medyczny, osoby zatrudnione oraz realizujące usługi farmaceutyczne w aptece ogólnodostępnej lub punkcie aptecznym oraz studenci kształcący się na kierunkach przygotowujących do wykonywania zawodu medycznego.

Osoby te miały obowiązek poddać się szczepieniu ochronnemu w terminie nie późniejszym niż do 1 marca 2022r.

Na terenie miasta Gdańska procent mieszkańców w pełni zaszczepionych przeciwko Covid-19 wynosi 71%, tj. 336 273 osoby:

12-19 lat – 22 449 osoby

20-39 lat – 102 044 osoby

40-59 lat – 97 774 osób

60-69 lat – 46 639 osób

70+ lat – 64 747 osób

Szczepienia obowiązkowe

Do grupy szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży do 19 roku życia, należą szczepienia przeciwko:

- gruźlicy
- wirusowemu zapaleniu wątroby typu B
- błonicy, tężcowi, krztuścowi
- *poliomyelitis*
- *Haemophilus influenzae*
- odrze, śwince, różyczce
- zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*

W 2021 roku do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych wprowadzono obowiązkowe bezpłatne szczepienie przeciwko rotawirusom. Szczepieniami objęte są dzieci po ukończeniu 6 tygodnia życia do ukończenia 32 tygodnia życia urodzone po 31 grudnia 2020r.

Dawka przypominająca szczepienia przeciwko odrze, śwince, różyczce jest realizowane od 2019 roku w 6 roku życia. Przeniesienie dawki przypominającej szczepienie przeciwko odrze, śwince, różyczce z 10 roku życia na 6 rok życia uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie. Szczepienie przypominające przeciwko odrze, śwince, różyczce jest realizowane w dwóch rocznikach tj. w 6 roku życia do czasu osiągnięcia przez 6-latkę 10 roku życia oraz w 10 roku życia.

Szczepienie przypominające szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince, różyczce przeprowadzane było w 2021 roku w:

- 6 roku życia u dzieci urodzonych w 2016 r. (rocznik 2016)
- 10 roku życia u dzieci urodzonych w 2012r. (rocznik 2012).

Obowiązkowe są również szczepienia dzieci, młodzieży i dorosłych narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi takie jak:

Szczepienia dla dzieci:

- przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* dla dzieci do 5 roku życia z grup ryzyka (szczepienia szczepionką 13-walentną) oraz dzieci urodzonych przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzonych z masą urodzeniową poniżej 2500 g,
- przeciwko ospie wietrznej dla dzieci z grup ryzyka oraz dzieci przebywających w żłobkach lub klubach dziecięcych.

Szczepienia dla dorosłych:

- przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (m.in. osoby dializowane, osoby z kontaktu z chorym na WZW B, osoby zakażone wzw typu C, osoby wykonujące zawód medyczny, studenci uczelni medycznych, uczniowie szkół medycznych)

Szczepienia poekspozycyjne

- przeciwko tężcowi (osoby zranione, pokąsane przez zwierzęta, narażone na zakażenie tężcem),
- przeciwko wścieklicznie (osoby pokąsane przez zwierzęta)

Szczepienia zalecane

Z punktu widzenia ochrony zdrowia dziecka przed zachorowaniem na chorobę zakaźną, szczepienia zalecane (odpłatne) zawarte w Programie Szczepień Ochronnych są tak samo ważne jak szczepienia obowiązkowe. Zapewniają one ochronę m.in. przed meningokokami (*Neisseria meningitidis*), wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, kleszczowemu zapaleniu mózgu, ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) oraz grypie.

Szczepienia zalecane na takie choroby jak: żółta gorączka, cholera, dur brzuszny, wścieklizna są ważne w przypadku wyjazdów zagranicznych do rejonów endemicznego występowania tych zachorowań.

1.2.1. Realizacja szczepień ochronnych w 2021r.

W 2021 roku obowiązkowym szczepieniom ochronnym podlegały dzieci i młodzież z roczników 2002 – 2021. Liczba kart uodpornienia ww. osób znajdująca się u świadczeniodawców wynosiła 96 252 karty (stan na dzień 31.12.2021r.).

Analiza wykonania szczepień ochronnych obowiązkowych na terenie miasta Gdańska w 2021 roku:

- poziom wyszczepialności przeciwko gruźlicy dzieci do 1 roku życia utrzymuje się na takim samym poziomie jak w ostatnich kilku latach i wynosi 97,4%
- poziom wyszczepialności przeciwko rotawirusom w 2021 roku wynosił 55,8%
- wykonawstwo szczepień przeciwko odrze, śwince, różyczce u dzieci w 2 roku życia utrzymuje się na takim samym poziomie jak w ostatnich kilku latach (w 2020 roku wyszczepialność wynosiła – 71,0% a w roku 2021 – 70,1%)
- wyszczepialność przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, WZW typu B, *poliomyelitis* u dzieci do 2 roku życia utrzymywała się na takim samym poziomie jak w roku 2020:
rocznik 2020:
  - szczepienie pierwotne przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* – 92,4%
  - szczepienie pierwotne przeciwko wzv B – 96,0%, szczepienie uzupełniające - 77,3%rocznik 2019:
  - szczepienie uzupełniające przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* – 79,5%
  - szczepienie pierwotne przeciwko wzv B – 96,1%, szczepienie uzupełniające - 91,5%
- wyszczepialność przeciwko zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* dzieci z rocznika 2020 (dawka uzupełniająca) wynosiła 55,9%, szczepieniu pierwotnemu poddano 91,8% dzieci (wartość zbliżona do wykonawstwa tych szczepień w roku 2020, dla rocznika 2019),
- wykonanie dawki przypominającej przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i *poliomyelitis* u dzieci w 6 roku życia, było niższe (40,5%) niż w kilku poprzednich latach (może to również wynikać z mniejszej dostępności szczepionki w IV kwartale 2021r.)
- wykonanie szczepień przeciwko odrze, śwince i różyczce u dzieci w 6 i 10 roku życia (dawka przypominająca) spadło w stosunku do lat ubiegłych:
  - 6 rok życia: 2021r. – 34,9%, 2020 r.– 41,9%, 2019r. – 40,9%
  - 10 rok życia: 2021r. – 41,3%, 2020r. - 41,%, 2019r. – 55,1%

- wykonanie szczepień przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi w 14 roku życia (46,3%) spadło w porównaniu z rokiem ubiegłym (53,5%),
- na najniższym poziomie kształtowało się wykonanie szczepień przeciwko błonicy i tężcowi u młodzieży w 19 roku życia (procent wykonania w 2021 roku – 24,4%)

Tab. 16. Analiza wykonania szczepień ochronnych na terenie miasta Gdańsk w 2021r.

W tabeli ujęte zostały roczniki podlegające szczepieniom zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2021r. oraz dzieci i młodzież z roczników starszych, u których szczepienie zostało częściowo uzupełnione.

szczepienie / wiek	błonica, tężec, krztusiec <i>poliomyelitis</i>	błonica, tężec	błonica, tężec, krztusiec	odra, świnka, różyczka – szczepienie podstawowe	odra, świnka, różyczka – dawka przypominająca
6 rok życia	40,6%			94,9%	34,9%
7 rok życia	76,8 %			96,6%	72,3%
10 rok życia				98,6%	41,3%
11 rok życia				99,1%	77,2%
14 rok życia			46,3%		
15 rok życia			72,4%		
19 rok życia		24,4 %			
20 rok życia		40,7 %			

Realizacja wybranych szczepień zalecanych w 2021 roku na terenie miasta Gdańska.

Szczepienia	liczba zaszczepionych osób
Zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego	729
Zakażenia <i>Neisseria meningitidis</i>	3834
Kleszczowe zapalenie mózgu	1322

Na terenie miasta Gdańska realizowane są również szczepienia zalecane dla osób wyjeżdżających za granicę. Szczepienia te przeprowadzane są w wybranych punktach szczepień. W 2021 roku nastąpił bardzo duży spadek realizacji ww. Szczepień w porównaniu do roku 2020, czego przyczyną była trwająca na świecie pandemia koronowirusa SARS-COV2.

W 2021 roku zaszczepiono: 320 osób przeciwko durowi brzuszemu, 97 osób przeciwko cholercie, 186 osób przeciwko żółtej gorączce, oraz 131 osób powyżej 20 roku życia przeciwko *poliomyelitis*. Szczepieniu przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A poddano 596 osób.

Zaszczepiono również profilaktycznie przed wyjazdem za granicę 81 osób przeciwko wścieklicznie. Dodatkowo 52 osoby zaszczepiono przeciwko japońskiemu zapaleniu mózgu.

W sezonie grypowym 2021/2022 rozszerzono grupy osób uprawnionych do darmowych szczepień przeciwko grypie. Od 23 listopada 2021r. bezpłatnie na grypę mogła się zaszczepić każda pełnoletnia osoba.

W 2021 roku zaszczepiono 25 434 osoby przeciwko grypie, z czego 51% stanowiły osoby powyżej 65 roku życia. Stanowi to wzrost wyszczepialności o 25% w porównaniu do 2019r. i o 35% w porównaniu do roku 2020.

1.2.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych

Na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, w roku sprawozdawczym funkcjonowała następująca liczba przychodni i szpitali, w których wykonywane były szczepienia ochronne:

- 57 przychodni posiadających umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia, w których znajdują się zarówno gabinety szczepień dla dzieci (do 19 roku życia) jak i dla dorosłych (osoby powyżej 19 roku życia i starsi),
- 6 przychodni posiadających umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia, w których znajdują się wyłącznie karty uodpornienia osób powyżej 19 roku życia i starszych (gabinety zabiegowe dla dorosłych),
- 1 zakład opiekuńczo – leczniczy dla dzieci
- 4 przychodnie nieposiadające umowy z NFZ w których wykonywane są szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży (PPIS w Gdańsku nie dystrybuuje szczepionek)
- 3 przychodnie nieposiadające umowy z NFZ w których wykonywane są szczepienia zalecane
- 7 szpitali

Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, na mocy Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzili nadzór nad realizacją programu szczepień ochronnych przez podmioty lecznicze.

W 2021 roku skontrolowano 28 podmiotów leczniczych przeprowadzając 43 kontrole. Liczba przeprowadzonych kontroli była ograniczona ze względu na trwającą pandemię SARS-COV2.

W trakcie prowadzonych działań kontrolnych sprawdzano:

- sposób prowadzenia dokumentacji medycznej – kart uodpornienia (zapisy wykonanych szczepień oraz informowania rodziców/opiekunów prawnych o terminie kolejnego szczepienia, zgodność wykonanych szczepień z wytycznymi w PSO, zachowania właściwych terminów szczepień),
- sposób przechowywania oraz transportu preparatów szczepionkowych (sprzęt do transportu, sposób monitorowania temperatury w urządzeniach chłodniczych, zapisy temperatur)
- warunki, w jakich wykonywane są szczepienia ochronne, tj. wyposażenie punktu szczepień
- terminy ważności sprzętu medycznego,
- posiadanie zestawu leków przeciwwstrząsowych,
- procedury postępowania ze szczepionkami na wypadek awarii zasilania lub awarii urządzenia chłodniczego,
- posiadanie kwalifikacji przez personel wykonujący szczepienia ochronne,
- realizację zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. zgłaszanie niepożądanych odczynów poszczepiennych, sposób dokumentowania wykonanych szczepień, prowadzenie zapisów dotyczących informowania pacjentów o szczepieniach ochronnych, gospodarka preparatami szczepionkowymi, sposoby przekazywania kart uodpornienia w przypadku zmiany świadczeniodawcy, przekazywanie sprawozdań ze szczepień.

Na terenie miasta Gdańska, szczepienia są wykonywane w punktach szczepień, których pomieszczenia i urządzenia pod względem fachowym i sanitarnym są zgodne z obowiązującymi przepisami.

Szczepionki do przeprowadzania szczepień ochronnych przechowywane były w chłodziarkach, w których zapewniono prawidłowy monitoring temperatury. 55 przychodni (79% przychodni) posiada zamontowany całodobowy elektroniczny rejestrator temperatury w chłodziarkach, 14 przychodni posiada termometr rejestrujący minimalną i maksymalną temperaturę, 5 szpitali sprawuje nadzór nad chłodziarkami ze szczepionkami całodobowo ze względu na specyfikę pracy (m.in. Oddziały Neonatologiczne, Oddziały Ratunkowe, Stacje Dializ)..

W podmiotach na terenie Gdańska opracowano i wdrożono procedury postępowania na wypadek wystąpienia awarii chłodziarki oraz przerwy w dostawie energii elektrycznej. Zgodnie z ww. procedurami, każdy przypadek należy niezwłocznie zgłosić tutejszemu Inspektorowi Sanitarnemu, przesłać protokół z zaistniałego zdarzenia, a następnie szczepionki przekazać do utylizacji.

1.2.3. Niepożądane Odczyny Poszczepienne (NOP)

Niepożądane odczyny poszczepienne mogą mieć łagodną, poważną lub ciężką postać. Najczęściej spotykamy się z łagodnymi przypadkami. Pacjenci po podaniu szczepionki mają podwyższoną temperaturę, a miejsce ułknięcia można rozpoznać po zaczerwienieniu. Te objawy znikają same po krótkim czasie.

Inne objawy NOP to wysypka, kaszel, biegunka czy dreszcze. To lekarz określa, czy dany symptom, odnotowany po podaniu szczepionki, jest niepożądanym odczynem poszczepiennym. W Polsce NOP-y odnotowywane są średnio raz na 10 000 przypadków. Ryzyko wystąpienia niebezpiecznej reakcji anafilaktycznej (to silna reakcja po kontakcie z substancją uczulającą) występuje raz na 1 000 000 przypadków. Jest znacznie rzadsze niż ryzyko wystąpienia ciężkich powikłań czy zagrożenia życia przy niektórych chorobach zakaźnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz. U. z 2010r., Nr 254, poz. 1711), prowadzony jest stały monitoring niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP).

W 2021 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku zgłoszono 620 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP – ów) z czego 554 odczyny wystąpiły po podaniu szczepionki przeciwko wirusowi SARS-CoV-2.

311 odczynów poszczepiennych wystąpiło po szczepionce Comirnaty, 144 po szczepionce AstraZeneca, 56 po szczepionce Spikevax, 43 po szczepionce Janssen.

Wśród odczynów poszczepiennych po szczepieniu przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 wystąpiło 479 odczynów łagodnych, 67 poważnych (w tym 48 po szczepionce Comirnaty, 13 po AstraZeneca, 3 po Spikevax, 3 po Janssen), 8 ciężkich (po szczepieniu szczepionką Comirnaty).

Wymagające hospitalizacji odczyny ciężkie po szczepieniu przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 objawiły się w postaci:

- gorączki powyżej 38°C trwającej 5 dni, wysypki na ciele i rzutu stwardnienia rozsianego,
- utraty przytomności z bezdechem i zapaści,
- udaru niedokrwiennego pnia mózgu,
- zatorowości płucnej,
- zatorowości płucnej i objawów udaru lewej półkuli mózgu – kilkudniowy prawostronny niedowład twarzowo-ramieniowy
- zaburzenia czucia w obrębie pasa, pośladków i kończyn dolnych,
- drgawki niegorączkowe, napady padaczkowe,
- bólu głowy, okresowej niepamięci, braku koordynacji ruchowej, bełkotliwej mowy i napadzie padaczkowym.

Łagodne odczyny poszczepienne po szczepieniu przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 objawiały się gorączką do 39°C, bólem lub obrzękiem w miejscu wstrzyknięcia, osłabieniem, dreszczami, bólem głowy, mięśni, stawów.

W 2021 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku zgłoszono 66 niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniu dzieci w ramach kalendarza szczepień ochronnych (Program Szczepień Ochronnych – PSO na 2021 rok), z czego 21 odczynów wystąpiło po podaniu szczepionki BCG (przeciwko gruźlicy).

Odczyny poszczepienne u dzieci występowały również po zaszczepieniu szczepionkami: Hexacima – 4, Infanrix-IPV – 3 odczyny, Tetraxim – 3 odczyny, Bexero – 3 odczyny, Rotateq – 2 odczyny, Tetraxim+MMRVaxPro – 2 odczyny.

Pozostałe pojedyncze niepożądane odczyny poszczepienne w postaci gorączki, bólu, odczynu miejscowego w postaci obrzęku i stanu zapalnego występowały po zaszczepieniu: Prevenar13, DTP+ImovaxPolio, Infanrix IPV+MMRVaxPro, Prevenar13+MMRVaxPro, Prevenar13+InfanrixHexa, Rotateq + Hexacima, Synflorix+EuvaxB, Synflorix+MMRVaxPro, Synflorix+Hexacima, DTP+EuvaxB0,5+Synflorix, Hexacima+Prevenar13+Rotateq, MMRVaxPro+Synflorix+Varilrix, Pentaxim+EuvaxB0,5+Synflorix+Rotateq.

W ramach Programu Szczepień Ochronnych dzieci wystąpiło 5 poważnych niepożądanych odczynów poszczepiennych:

- 1 odczyn w postaci powiększonych węzłów chłonnych ze wzmożonym unaczynieniem zapalnym, poronnym fenomenem Kocha po szczepieniu szczepionką BCG,
- 2 odczyny po szczepieniu Hexacima+Synflorix+Rotateq: jeden w postaci zwiótnienia ciała, zaburzenia oddychania, drugi w postaci gorączki, wymiotów, zaczerwienienia obu ud,
- 1 odczyn w postaci biegunki z domieszką krwi po szczepieniu Hexacima+Rotateq,
- 1 odczyn po szczepieniu Hexacima+Synflorix w postaci nasilonego odczynu o śr. większej niż 10 cm w miejscu szczepienia, wrażliwości na dotyk, bólu kończyn dolnych, drżenia rącek, nadpobudliwości.

Z uwagi na możliwość wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego szczepienia dzieci i dorosłych przeprowadza się w gabinetach i punktach szczepień wyposażonych w zestaw leków przeciwwstrząsowych.

Każda osoba po podaniu szczepionki pozostaje na obserwacji w punkcie szczepień. Dzięki temu, w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek, niepokojącego objawu, potrzebujący mogą otrzymać szybką i profesjonalną pomoc.

Bezpieczeństwo jest kluczowym kryterium, decydującym o dostępie do powszechności szczepień.

Obecnie produkowane szczepionki należą do najskrupulatniej przebadanych i najbezpieczniejszych preparatów medycznych. Badania laboratoryjne nad ich bezpieczeństwem prowadzi się na każdym etapie produkcji, a potem są kolejne etapy badań klinicznych nim szczepionka zostanie dopuszczona do powszechnego stosowania. A wtedy następuje tzw. czwarta faza badań klinicznych, w czasie której sprawdza się skuteczność terenową programów szczepień i można też wykryć rzadko występujące skutki uboczne, m. in. badając NOP. Obowiązek monitorowania NOP jest znaczącym ogniwem systemu bezpieczeństwa szczepionek. Ta nieustająca obserwacja

skutków szczepień, już w okresie ich stosowania, pozwala na wykrycie, nawet bardzo rzadkich reakcji niepożądanych.

1.2.4. Postępowanie w stosunku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

W Polsce nadal rejestruje się wysoką wyszczepialność dzieci. Szczepieniami obowiązkowymi, zgodnie z kalendarzem, objęto ponad 90% populacji. Niestety, w opinii publicznej niepokojąco spada poczucie wartości szczepień. W dalszym ciągu nasilają się tzw. ruchy antyszczepionkowe, które głosząc swoje teorie oparte na pseudonaukowych podstawach zniechęcają rodziców/opiekunów prawnych do szczepienia dzieci.

Rodzice często posilkują się informacjami zamieszczonymi w Internecie, które są niesprawdzone, za to, w znacznym stopniu, przemawiają do ich emocji, gdyż mówią o szkodliwości szczepionek i groźnych powikłaniach powstałych po ich podaniu. Budzi to niepokój rodziców i uchylanie się od szczepienia dzieci.

W 2021r. na terenie Miasta Gdańska, rodzice około 1267 dzieci nie wyrazili zgody na przeprowadzenie szczepień obowiązkowych, co stanowiło około 1,3% populacji objętej obowiązkiem szczepień.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej są tzw. wierzycielem obowiązku szczepień tj. podmiotem uprawnionym do żądania wykonania obowiązku lub jego zabezpieczenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym zaś organem egzekucyjnym właściwym w zakresie egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym jest wojewoda. Wierzyciel ma obowiązek podjęcia wszelkich czynności w celu doprowadzenia do tego, żeby obowiązek został przez zobowiązanego wykonany.

Tutejszy Inspektor Sanitarny, w związku z niedopełnieniem przez osoby do tego zobowiązane, obowiązku szczepień dzieci, w 2021r. skierował do Wojewody Pomorskiego 30 Wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie wystawionych tytułów wykonawczych.

Stosowany przez organ egzekucyjny środek egzekucyjny – grzywna w celu przymuszenia do wykonania obowiązku, wynosiła zwykle 1000 zł, wobec każdego zobowiązanego.

II. NADZÓR SANITARNY NAD PODMIOTAMI LECZNICZYMI

Z dniem 20 marca 2020r. na mocy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. (Dz. U. z 2020r. poz. 491 ze zm.) został wprowadzony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii. W świetle powyższego, w roku 2021r. głównie działania Inspekcji Sanitarnej skierowane były na walkę z wirusem SAR-CoV-2 wywołującym zachorowania na COVID-19. Tak jak w przypadku innych zakażeń układu oddechowego, zakażenie koronawirusem może powodować łagodne objawy, takie jak ból gardła, kaszel i gorączkę. Jednak u niektórych

osób może mieć ciężki przebieg i prowadzić do zapalenia płuc i problemów z oddychaniem. Zakażenie koronawirusem (COVID-19) może prowadzić do zgonu.

W 2021r., w związku z licznymi zachorowaniami na COVID-19, w każdym ze szpitali funkcjonujących na terenie powiatu m. Gdańsk uruchomiono Oddziały Covid, dedykowane hospitalizacji osób ze stwierdzonym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Dodatkowo, w okresie marzec 2021- lipiec 2021r działalność w powyższym zakresie prowadził Szpital Tymczasowy w AmberExpo w Gdańsku, ul. Żaglowa 11, przyjmując w tym czasie 808 pacjentów (w tym 90 pacjentów przebywało na Oddziale Intensywnej Terapii). Średni czas pobytu pacjenta wynosił 11 dni.

W 2021r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajdowało się:

- 11 szpitali stacjonarnych i 7 szpitali jednodniowych,
- 351 zakładów przychodni (ambulatoriów), w tym 64 punkty szczepień,
- 736 praktyk zawodowych w tym: 230 indywidualnych praktyk lekarskich, 484 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich i 13 grupowych praktyk lekarskich oraz 9 indywidualnych praktyk pielęgniarских,

Wśród wymienionych wyżej praktyk zawodowych działalność w zakresie stomatologii prowadzona była w 365 lekarskich praktykach zawodowych.

2.1. Szpitale na terenie m. Gdańska

2.1.1. Szpitale publiczne

1. Uniwersyteckie Centrum Kliniczne ul. Dębinki 7, w skład którego wchodzi:
  - Uniwersyteckie Centrum Kliniczne – Szpital, obiekt przy ul. Dębinki 7
  - Uniwersyteckie Centrum Kliniczne – Szpital, obiekt przy ul. Smoluchowskiego 17
  - Uniwersyteckie Centrum Kliniczne – Szpital, obiekt przy al. Zwycięstwa 30
2. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. Prof. Tadeusza Bilikiewicza, w Gdańsku ul. Srebrniki 1,
3. Szpital i Ambulatorium z Izłą Chorych Aresztu Śledczego w Gdańsku, ul. Kurkowa 12.
4. Samodzielny Publiczny Zakład opieki Zdrowotnej MSWiA w Gdańsku, ul. Kartuska 4/6.

2.1.2. Szpitale niepubliczne

1. Copernicus Podmiot Lecznicy Sp. z o. o. w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 1, w skład, którego wchodzi:
  - Szpital im. Mikołaja Kopernika, ul. Nowe Ogrody 1,
  - Szpital im. św. Wojciecha, Al. Jana Pawła II 50.

2. Szpital Dziecięcy „Polanki” im. Macieja Płazyńskiego w Gdańsku Sp. z o. o., ul. Polanki 119.
3. SWISSMED Centrum Zdrowia SA w Gdańsku ul. Wileńska 44.
4. Pomorskie Centrum Toksykologii w Gdańsku, ul. Kartuska 4/6.
5. Szpitale Pomorskie Sp. z o. o. z lokalizacją w Gdańsku - Pomorskie Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy ul. Smoluchowskiego 18

2.1.3. Szpitale jednodniowe

1. Centrum Medycyny Specjalistycznej SANITAS, ul. Pilotów 21.
2. NCMed Szpital Jednodniowy im. dra Michała Pawłaka, ul. Otomańska 15 c.
3. Dom Medyczny „Gdyńska” – Filia. Oddział Dzienny Psychiatryczny, ul. Gdyńska 1
4. Szpital INVICTA, ul Rajska 10
5. Szpital Eter-Med 1Day Clinic ul Żabi Kruk 10.
6. Perfect Medica Sp. z o. o., ul. Kołobrzeska 63 a.
7. Dobry Wzrok Centrum Okulistyczne Oddział Jednego Dnia ul. Żabi Kruk 10, 80-822 Gdańsk

W 2021r. w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym oddano do użytku nowy budynek Centrum Medycyny Nieinwazyjnej zlokalizowany przy ul. Smoluchowskiego 17, do którego przeniesiono następujące Kliniki:

- Klinikę Neurologii,
- I Klinikę Kardiologii,
- II Klinikę Kardiologii i Elektroterapii Serca,
- Klinikę Endokrynologii i Chorób Wewnętrznych,
- Klinika Psychiatrii Dorosłych,
- Klinika Chorób Wewnętrznych, Tkanki Łącznej i Geriatrii.

2.1.4. Nadzór sanitarny nad szpitalami

W ramach bieżącego nadzoru nad przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w podmiotach medycznych przeprowadzono **253** kontrole, w tym **89** kontroli w szpitalach.

W wyniku kontroli sanitarnych przeprowadzanych w szpitalach najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły stanu sanitarno-technicznego, tj:

- brak gabinetu diagnostyczno-zabiegowego w strukturze oddziału szpitalnego

Prace remontowe dostosowujące pomieszczenia szpitali do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019r. poz. 595) przeprowadzane są sukcesywnie wg terminów decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku.

Stan sanitarno-techniczny budził zastrzeżenia w następujących szpitalach:

- Copernicus Podmiot Leczniczy Sp. z o. o. - Szpital im. Mikołaja Kopernika:
  - Ciągi komunikacyjne na poziomie -1
- Wojewódzki Szpital Psychiatryczny:
  - Oddział Psychiatryczny dla Dorosłych (19B)

W szpitalach powołane zostały Zespoły Zakażeń Szpitalnych i Komitety ds. zakażeń szpitalnych. Podstawowym działaniem Zespołu Kontroli Zakażeń jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej szpitala. Zespoły biorą udział w przygotowaniu procedur, minimalizujących ryzyko wystąpienia zakażenia szpitalnego, analizują sytuację epidemiologiczną szpitala, prowadzą rejestry zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych. Opracowują raporty okresowe o występowaniu zakażeń, prowadzą kontrole wewnętrzne, których zakres obejmuje m.in. ocenę prawidłowości i skuteczności oceny ryzyka występowania zakażeń, monitorowanie czynników alarmowych, procedur zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym. Ponadto członkowie zespołu prowadzą szkolenia personelu medycznego w zakresie kontroli rozpoznawania zakażeń zakładowych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku raz w roku przeprowadza kontrolę szpitali w zakresie systemu kontroli zakażeń szpitalnych, w trakcie, której przedstawiane są, opracowane przez Zespoły raporty o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala, karty monitorowania i rejestracji zakażeń, procedury zapobiegające zakażeniom oraz analizy występowania zakażeń szpitalnych i ognisk epidemicznych.

W dalszym ciągu Zespoły Kontroli Zakażeń zmagają się z występowaniem w szpitalach wielolekoopornych szczepów z rodziny *Enterobacteriaceae*, wytwarzających karbapenemazy (enzymy) KPC lub NDM. Drobnoustroje te są bardzo niebezpieczne ze względu na oporność na większość dostępnych antybiotyków, wysoki wskaźnik śmiertelności oraz łatwość rozprzestrzeniania się nawet w populacji osób zdrowych – jako nosicielstwo. Zespoły raz w tygodniu przesyłają do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku raport w zakresie nosicielstwa oraz zakażeń objawowych bakteriami produkującymi karbapenemazy (enzymy) KPC lub NDM.

W 2021 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, zgłoszono 79 szpitalnych ognisk epidemicznych, w których uczestniczyło 735 osób zakażonych.

Ustalono czynniki etiologiczne ognisk:

- koronawirus SARS-CoV-2 – 35 ogniska,
- *Klebsiella pneumoniae* KPC – 19 ognisk,
- *Klebsiella pneumoniae* NDM – 6 ognisk
- *Klebsiella pneumoniae* MBL-VIM – 1 ognisko,

- *Clostridioides difficile* – 8 ogniska,
- *Citrobacter freundii* MBL-VIM – 1 ognisko
- wirus paragrypy – 1 ognisko
- *Herpes simplex virus* typ I – 1 ognisko
- *Acinetobacter baumannii* CRAB, *Staphylococcus aureus* MSSA – 1 ognisko
- *Klebsiella pneumoniae* MBL+NDM, *Acinetobacter baumannii* complex CRAB – 1 ognisko
- *Acinetobacter baumannii* (szczep CRAB) - 2 ognisko,
- rotawirusowej – 1 ognisko,
- norowirusowej - 2 ogniska,

W związku z wystąpieniem ww. ognisk epidemicznych przeprowadzono konsultacje z członkami Zespołu Kontroli Zakażeń, w trakcie, których nadzorowano i omawiano podjęte przez szpital działania przeciwepidemiczne, mające na celu wygaszenie ogniska. We współpracy z Zespołami Kontroli Zakażeń Szpitalnych podjęto działania mające na celu przecięcie dróg szerzenia się ognisk.

Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych przesyłały do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, raporty roczne o występowaniu patogenów alarmowych oraz o sytuacji epidemiologicznej w szpitalach na terenie miasta Gdańska.

W 2021r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku wpłynęło **8 interwencji** (1 dotyczyła szpitala, 7 przychodni, 1 zakładu badań diagnostycznych). Najczęściej dotyczyły niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych oraz nieprzestrzegania procedur zapobiegających zakażeniom chorobom zakaźnym związanym z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że nie wszystkie były zasadne.

2.2. Przychodnie (ambulatoria)

W 2021r. przeprowadzono **136** kontroli przychodni na **351** zarejestrowanych zakładów. W **2** obiektach stwierdzono nieprawidłowości:

- nieprzestrzeganie terminów ważności materiałów medycznych, złe oznakowanie pakietów,
- nieprzestrzeganie procedury mycia i dezynfekcji rąk,
- liczne uszkodzenia ciągłości powierzchni ścian utrudniające utrzymanie czystości.

Wydano **3** decyzje płacnicze oraz **1** mandat karny na kwotę **300** zł.

2.3. Praktyki lekarskie

Ogółem skontrolowano **19** praktyk lekarskich na **736** zarejestrowanych. Nieprawidłowości stwierdzono w **1** praktyce lekarskiej dentystycznej. Wydano **1** decyzję płatniczą oraz **1** mandat karny na łączną kwotę **500** zł.

W trakcie kontroli praktyki lekarskiej dentystycznej stwierdzono poniższe nieprawidłowości:

- nieprawidłowe postępowanie z jałowym sprzętem medycznym w gabinecie lekarskim,
- nieprzestrzeganie terminów ważności pakietów ze sprzętem medycznym wielokrotnego użycia,
- stosowanie sprzętu stomatologicznego bez oznaczeń świadczących o przeprowadzonym procesie sterylizacji,
- nieprawidłowe przechowywanie sterylnego sprzętu medycznego – jałowe wyroby medyczne przechowywane razem z niejałowymi artykułami medycznymi w szafkach, szufladach i asystorze.
- brak aktualnych kontroli wewnętrznych przeprowadzanych raz na pół roku.

Podsumowanie

Pomimo ujawnionych w wyniku kontroli nieprawidłowości należy stwierdzić, że w większości szpitali, ambulatoriów, praktyk lekarskich i pielęgniarskich na terenie m. Gdańska świadczenia zdrowotne udzielane były na właściwym poziomie higieniczno-sanitarnym. Zakłady lecznicze wyposażone są w nowoczesny sprzęt, aparaturę, preparaty dezynfekcyjne oraz środki ochrony osobistej dla personelu medycznego.

Obiekty prowadzące działalność leczniczą, sukcesywnie zwiększają ilość stosowanych narzędzi jednorazowego użycia oraz materiałów medycznych, co wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa epidemiologicznego.

OBSZAR DZIAŁANIA ODDZIAŁU BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

III. NADZÓR NAD OBIEKTAMI ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, sprawując nadzór między innymi nad bezpieczeństwem zdrowotnym żywności i żywienia. Kontrola przestrzegania przepisów w powyższym zakresie obejmuje warunki produkcji, przetwarzania, transportu, magazynowania i sprzedaży żywności, jakości zdrowotnej żywności oraz innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku w ramach wykonywania statutowych działań współpracuje z innymi inspekcjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, tj. z Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Handlową oraz Inspekcją Ochrony Środowiska (w zakresie sprawowania nadzoru nad produkcją pierwotną żywności roślinnej) i Inspekcją Farmaceutyczną (w zakresie sprawowania nadzoru nad suplementami diety).

3.1. Urzędowe kontrole żywności i żywienia

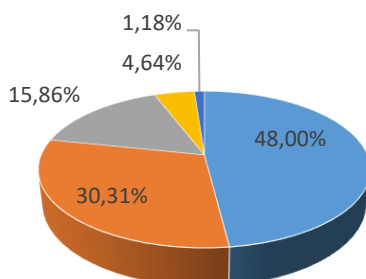
W 2021 roku w rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajdowało się **5 499** obiektów (w 2020 roku było **5 114**).

Wykaz nadzorowanych obiektów:

Lp.	Grupa obiektów wg rejestru	Liczba obiektów w 2021 r.	Liczba obiektów w 2020 r.	Liczba obiektów	
				wzrost	spadek
1	Zakłady obrotu żywnością	2597	2436	161	
2	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	1640	1512	128	
3	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	858	755	103	
4	Zakłady produkcji żywności (bez produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich)	224	175	49	
5	Środki transportu	89	121		32
6	Zakłady obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	62	52	10	
8	Produkcja pierwotna żywności (podmioty działające na rynku spożywczym prowadzące produkcję pierwotną i/lub prowadzące dostawy bezpośrednie)	27	16	11	
10	Zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	2	2		
	Łącznie	5499	5069	462	32

W stosunku do 2021 r. w grupach zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego nastąpił wzrost liczby obiektów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku. Wynika to między innymi ze wzrostu ilości lokali użytkowych w nowopowstałych budynkach mieszkalnych oraz zwiększenia ilości najemców w Galeriach Handlowych. Nowe obiekty, które powstały w ramach ww. grup to lokale gastronomiczne oraz punkty opieki przedszkolnej i żłobkowej.

Struktura obiektów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku

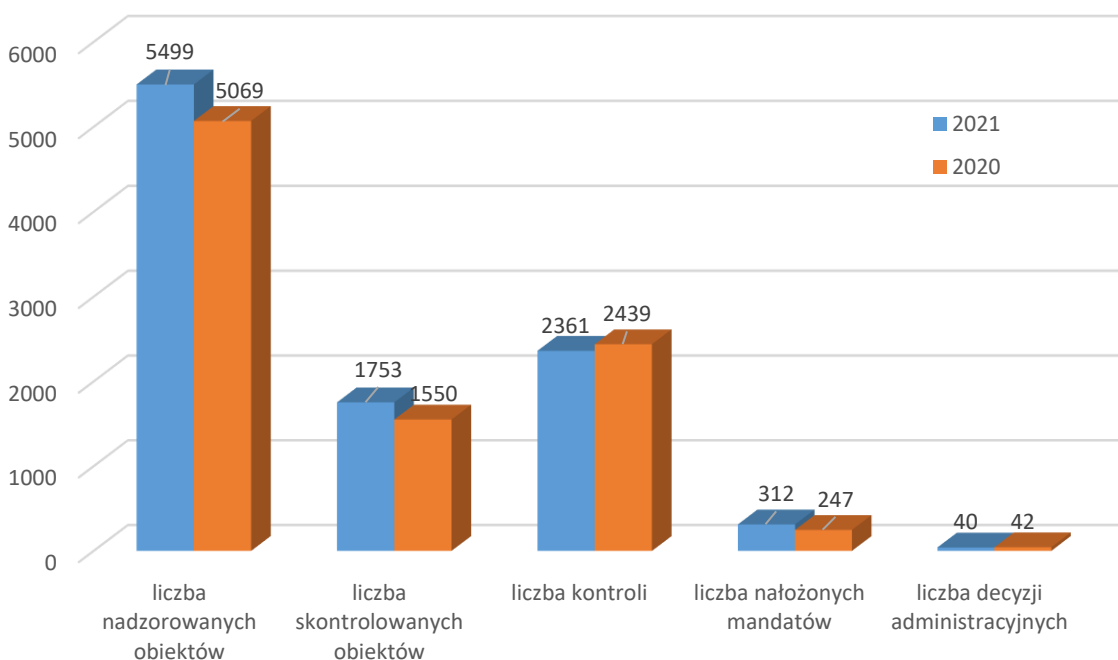
- Zakłady obrotu żywnością
- Zakłady żywienia zbiorowego otwartego
- Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego
- Zakłady produkcji żywności
- Zakłady produkcji obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2021 roku skontrolowano ogółem **1 753** obiekty, co stanowi 32% wszystkich zarejestrowanych zakładów:

- przeprowadzono łącznie **2 361** kontroli,
- wydano **802** decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- wydano **40** decyzji administracyjnych w działaniach kontrolno - represyjnych, w tym
  - 9 nakazujących natychmiastowe zawieszenie działalności w zakładzie,
  - 14 nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (niewłaściwy stan sanitarno-techniczny),
  - 4 decyzje o nakazie wycofania środków spożywczych – suplementów diety z obrotu handlowego,
  - 2 decyzje o odmowie zatwierdzenia zakładu i wpisu do rejestru zakładów (brak spełnienia warunków sanitarno-technicznych do prowadzenia działalności),
- nałożono **312** mandatów karnych na łączną kwotę **98 050 zł**,
- skierowano **27 wniosków** do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorców za:
  - uniemożliwienie przeprowadzenia kontroli żywności (1 obiekt),
  - prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku o zatwierdzeniu zakładu (5 obiekty),

- prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (6 obiektów),
- nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, określonych w przepisach Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz. Urz. L 304/18 z 22.11.2011 r. z późn. zm.) (9 obiektów),
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych trwałych mikrobiologicznie nieoznakowanych w języku polskim (2 obiekty),
- niedostosowanie oznakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety do wymagań Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz. Urz. L 304/18 z 22.11.2011 r. z późn. zm.), Rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1924/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2007r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety (3 obiekty).

*Liczbowe zestawienie działań kontrolno-represyjnych
przeprowadzonych w nadzorowanych obiektach
w latach 2021 i 2020*

Działalność kontrolno-represyjna w poszczególnych rodzajach nadzorowanych obiektów w 2021 roku

Lp.	Działania	Działalność kontrolno – represyjna w obiektach					
		Obrotu żywnością	Żywienia zbiorowego		Produkcji żywności	Produkcja i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	Ogółem
			Otwarte	Zamknięte			
1	Liczba obiektów nadzorowanych	2686	1640	858	251	64	5499
2	Liczba obiektów skontrolowanych	533	634	388	113	5	1753
3	Liczba kontroli ogółem,	887	839	429	158	5	2539
	w tym: interwencyjnych	110	63	24	10	0	207
4	Liczba decyzji administracyjnych ogółem, w tym:	6	15	16	3	0	40
	nakazujące poprawę stanu sanitarno-higienicznego	0	0	13	1	0	14
	wycofania z obrotu środków spożywczych	4	0	0	0	0	4
	odmowie zatwierdzenia zakładu i wpisu do rejestru	0	0	2	0	0	2
5	Liczba mandatów/kwota (zł)	85/25200	164/53800	29/9200	33/9550	0/0	311/9775
6	Liczba wniosków o nałożenie kar do PPWIS	8	13	0	5	0	26

3.1.1. Graniczne kontrole sanitarne

Urzędowe kontrole żywności dotyczyły również sanitarnych odpraw granicznych żywności pochodzenia niezwierzęcego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Graniczne kontrole wykonano zarówno u **importerów jak i eksporterów towarów wywożonych** poza teren Unii Europejskiej.

W 2021 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku objął graniczną kontrolą

- **253 partii środków spożywczych importowanych do naszego kraju:** wino gronowe białe i czerwone, kawa zielona w ziarnach, wyroby cukiernicze – surowce do produkcji lodów, ekstrakty roślinne, syropy, pasta karmelowa, dodatki do żywności, suplementy diety; **wydano 114** świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę
- **171 partii wyrobów importowanych przeznaczonych do kontaktu z żywnością:** kubki, spodki, dzbanki, miski i półmiski, patery, wyroby z tworzywa sztucznego, wyroby ze stali nierdzewnej, sztucce z tytanu, patelnie żeliwne, art. gospodarstwa domowego; **wydano 49** świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych dopuszczających do obrotu na terenie Unii Europejskiej,
- **112 partii środków spożywczych eksportowanych** do krajów trzecich (wyroby cukiernicze), głównie do krajów arabskich, wydano 5 świadectw zdrowotności dla środków spożywczych eksportowanych do krajów trzecich oraz 1 certyfikat swobodnego handlu.

Wszystkie partie środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgłoszone do odprawy granicznej spełniały kryteria bezpieczeństwa określone w przepisach Unii Europejskiej.

3.1.2. Kontrole akcyjne

Kontrole akcyjne przeprowadzone w 2021 roku dotyczyły:

- przestrzegania przez przedsiębiorców nakazów i zakazów obowiązujących w czasie pandemii wirusa Sars-CoV-2 w obiektach gastronomicznych i handlowych,
- usług gastronomicznych sezonowych - Jarmarku Św. Dominika 2021, Bożonarodzeniowego i Wileńskiego, wydarzenia Wyspa Drogowiec w Sobieszewie, letnich ogródków gastronomicznych na „Starówce” oraz zlotów food trucków,
- obiektów gastronomicznych funkcjonujących w okresie letnim na terenach przyplażowych oraz na szlakach turystycznych,
- obiektów zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Kontrole usług gastronomicznych sezonowych - Jarmark Św. Dominika 2021, Bożonarodzeniowy i Wileński, letnie ogródki gastronomiczne na „Starówce”, wydarzenia Wyspa Drogowiec w Sobieszewie, festiwale food trucków.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku wzorem lat ubiegłych opiniował i nadzorował tymczasowe obiekty żywnościowo-żywnieniowe funkcjonujące podczas Jarmarku Św. Dominika, Jarmarku Bożonarodzeniowego i Jarmarku Wileńskiego, a także letnie ogródki gastronomiczne przy stałych lokalach na terenie Starego Miasta.

W czasie trwania Jarmarku Św. Dominika 2021, przeprowadzono 142 kontrole usług gastronomiczno-handlowych sprawdzając stan sanitarno-higieniczny. Przeprowadzone kontrole nie wykazały poważnych zaniedbań sanitarno-higienicznych. Stwierdzone uchybienia dotyczyły najczęściej przechowywania żywności niezgodnie z deklaracją producenta, w sposób narażający ją na zanieczyszczenie lub brak dostępu do ciepłej wody przy punkcie wodnym. Podczas trwania Jarmarku nie wpłynęła żadna interwencja.

W trakcie kontroli stoisk gastronomicznych sprawdzano m. in. zapewnienie dostępu do bieżącej wody, warunki przechowywania i ekspozycji żywności, zapewnienie środków pozwalających utrzymać higienę rąk pracownika oraz przestrzeni kontaktujących się z żywnością.

W czasie trwania Jarmarku Św. Dominika 2021 r. kontrolowano także stan sanitarny toalet stacjonarnych, typu toi-toi oraz kontenerów sanitarnych. Organizator zapewnił zaplecze sanitarne (kontener sanitarny oraz przenośne kabiny sanitarne) zarówno dla dzieci jak i dorosłych. Przedmiotem kontroli była również gospodarka odpadami. Pojemniki na odpady były opróżniane na bieżąco, wyłożone workami, nieprzepełnione, chodniki, ulice i tereny sprzątane były na bieżąco. Pojemniki na zużyte oleje i wodę, były właściwie usytuowane i na bieżąco opróżniane.

Wszystkie sprawy dot. zagadnień sanitarnych były przekazywane Organizatorom Jarmarku na cotygodniowych spotkaniach roboczych Zespołu Koordynacyjnego, w których uczestniczyli między innymi przedstawiciele Policji, Straży Miejskiej, Straży Pożarnej jak również przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Na spotkaniach roboczych zgłaszano bieżące spostrzeżenia, uwagi, sugestie mające na celu poprawę organizacji, czuwanie nad porządkiem i bezpieczeństwem imprezy.

Oceniając organizację i przebieg pozostałych imprez okolicznościowych tj. Wileńskiego i Bożonarodzeniowego na terenie miasta Gdańska, funkcjonowanie sezonowych obiektów na terenie Starego Miasta, wydarzenia Wyspa Drogowiec i festiwalu food trucków należy stwierdzić, że pod względem usług gastronomicznych rok 2021 był bezpieczny.

Kontrole obiektów gastronomicznych funkcjonujących w okresie letnim na terenach przyplażowych.

W sezonie letnim wykonano 57 kontroli obiektów gastronomicznych funkcjonujących na terenach przyplażowych (pas nadmorski od Jelitkowa do Brzeźna, Stogi, Sobieszewo). W wyniku kontroli za nieprzestrzeganie wymagań sanitarno-higienicznych na 4 przedsiębiorców nałożono mandaty karne na łączną kwotę 1500 zł.

W kontrolowanych lokalach sprawdzano również wypełnianie przez przedsiębiorców zapisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat wszelkich składników użytych do produkcji potraw serwowanych w lokalu, wywołujących alergie lub reakcje nietolerancji. Nie stwierdzono przypadków niedopełnienia ww. obowiązku.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarne podczas kontroli:

- brak bieżącej czystości,
- środki spożywcze przeterminowane,
- brak oznakowania wyrobów własnej produkcji,
- brak termometrów kontrolnych w urządzeniach chłodniczych,
- brak środka myjąco – dezynfekującego do powierzchni kontaktujących się z żywnością,
- brak prowadzonej na bieżąco dokumentacji operacyjnej dotyczącej przestrzegania zasad dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych.

Kontrole obiektów zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

W 2021 roku na terenie Miasta Gdańska zorganizowano wypoczynek zimowy i letni zapewniając żywienie dzieciom i młodzieży w 38 placówkach podczas zimowisk i 133 placówkach wypoczynku letniego - obiektach hotelowych, schroniskach młodzieżowych, ośrodkach wypoczynkowych, w szkołach. Podczas zimowisk przeprowadzono 11 kontroli akcyjnych w zakresie bezpieczeństwa żywienia, w trakcie trwania wypoczynku letniego – 52 kontrole.

Dla znacznej części uczestników wypoczynku zimowego i letniego posiłki dostarczane były przez zakłady świadczące usługi cateringowe będące pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku.

Podczas wypoczynku zimowego i letniego nie stwierdzono zaniedbań higienicznych i zdrowotnych. Stan sanitarny pomieszczeń bloków żywienia w kontrolowanych placówkach podczas wypoczynku dzieci i młodzieży nie budził zastrzeżeń.

Podczas wypoczynku letniego nie odnotowano zgłoszeń interwencyjnych, w trakcie wypoczynku zimowego odnotowano jedno zgłoszenie interwencyjne. Przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zasadności zgłoszenia.

Nadzór nad sprzedażą mięsa oraz produktów z mięsa wieprzowego lub dzików oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego w związku z występowaniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) oraz nad legalnością obrotu mięsem drobiowym, produktami z mięsa drobiowego oraz jajami.

Wzmoczony nadzór nad sprzedażą mięsa prowadzony jest w związku z rozprzestrzenianiem się afrykańskiego pomoru świń (ASF). W województwie pomorskim dotychczas nie odnotowano żadnego przypadku ASF. Służby sanitarne przeprowadzały kontrole sprawdzające legalność wprowadzanej do obrotu żywności z udziałem mięsa wieprzowego i mięsa z dzików, a także zagospodarowanie odpadów pochodzenia zwierzęcego.

W 2021 roku przeprowadzono w tym zakresie 141 kontroli - na targowiskach, w zakładach gastronomicznych, sklepach, wytwórniach garmażu mięsnego. W 7 zakładach stwierdzono brak możliwości identyfikacji mięsa, wyrobów mięsnych, a co za tym idzie ich źródła pochodzenia.

Powyższe działania kontrolne są kontynuowane w 2022 roku w ścisłej współpracy z Inspekcją Weterynaryjną oraz przy wsparciu Policji.

W 2021 roku, podczas przeprowadzanych urzędowych kontroli żywności, nie stwierdzono przypadku sprzedaży mięsa drobiowego, produktów z mięsa drobiowego oraz jaj prowadzonej w ramach sprzedaży bezpośredniej lub rolniczego handlu detalicznego pochodzących z nielegalnego źródła, czyli od podmiotów niezarejestrowanych przez właściwego Powiatowego Lekarza Weterynarii.

3.1.3. Kontrole interwencyjne

W 2021 roku przeprowadzono **208** kontroli interwencyjnych w związku ze zgłoszeniami konsumentów, w tym w związku z podejrzeniami zatruc pokarmowych:

- **90 telefonicznych** (w 2020 r. było 145)
- **118 wniesionych na piśmie** (w 2020 r. było 162).

Przeważały zgłoszenia anonimowe, które dotyczyły głównie sklepów spożywczych, w tym sklepów wielkopowierzchniowych, obiektów restauracyjnych i małej gastronomii oraz obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Najczęstszym przedmiotem interwencji było niestosowanie się przez personel do obowiązku zasłaniania ust i nosa wynikającego z przepisów prawnych wprowadzonych w związku z wystąpieniem stanu epidemii wirusa Sars-CoV-2. Znaczna część zgłoszeń interwencyjnych dotyczyła sprzedaży przeterminowanych środków spożywczych oraz środków spożywczych o zmienionych cechach organoleptycznych. Przedmiotem wniesionych zgłoszeń były również środki spożywcze niewłaściwej jakości oraz potrawy powodujące złe samopoczucie konsumentów, a także ogólny zły stan sanitarny zakładów.

Kontrolne działania sprawdzające wykazały, że ok. 71% zgłoszeń było bezzasadnych.

- **Interwencje związane z powiadomieniami w ramach funkcjonowania systemu RASFF (Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnościowych i Żywienia Zwierząt) o niewłaściwej jakości żywności mogącej znajdować się w obrocie**

System RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnościowych i Żywienia Zwierząt, ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności i pasz we wszystkich krajach Unii Europejskiej, poprzez szybkie informowanie i reagowanie w związku z wystąpieniem zagrożenia.

W 2021 roku w ramach systemu RASFF podejmowano działania w **173** przypadkach. Dotyczyły one zarówno środków spożywczych jak i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, mogących stwarzać zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów, w tym

- **152 powiadomienia dot. środków spożywczych** dotyczących między innymi przekroczonych poziomów mikotoksyn, pestycydów, czy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), obecności bakterii chorobotwórczych, obecności niedeklarowanych składników, napromieniania, obecności zanieczyszczeń fizycznych oraz obecności antybiotyków,
- **21 powiadomień dot. wyrobów do kontaktu z żywnością** dotyczących przekroczonych poziomów migracji związków chemicznych do żywności.

Podejmowane działania miały na celu wycofanie z obrotu handlowego produktów niebezpiecznych.

3.1.4. Nadzór nad suplementami diety

Suplement diety zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 3 pkt 39 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.) **to środek spożywczy**, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin lub składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci m.in. kapsułek, tabletek, drażetek, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem, butelek z kroplomierzem i innych, przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych, z wyłączeniem produktów posiadających właściwości produktu leczniczego w rozumieniu przepisów prawa farmaceutycznego.

Suplementy diety cieszą się dużą popularnością. Najczęściej utożsamiane są przez konsumentów z lekami, głównie z uwagi na stosowanie niewłaściwych nazw i szatę graficzną zbliżoną do produktów leczniczych. Często wprowadzane są do sprzedaży za pośrednictwem Internetu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, przedsiębiorca wprowadzający do obrotu suplement diety po raz pierwszy na terenie Rzeczypospolitej zobowiązany jest powiadomić Głównego Inspektora Sanitarnego, w celu uzyskania opinii w zakresie bezpieczeństwa tego środka spożywczego.

W 2021 roku na terenie miasta Gdańsk działalność w zakresie produkcji suplementów diety prowadziło 15 zakładów, natomiast sprzedaż suplementów diety 14 hurtowni.

Sprzedaż detaliczna suplementów diety prowadzona była w 359 obiektach - w sklepach spożywczych, aptekach oraz za pośrednictwem Internetu.

Oferty sprzedaży internetowej **suplementów diety** często wprowadzały konsumenta w błąd w zakresie ich składu, szczególnych właściwości odżywczych czy zdrowotnych oraz oznakowania.

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku za stwierdzone naruszenia skierował 16 wniosków do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej, podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność w zakresie suplementów diety.

3.1.5. Ogniska zatruc pokarmowych

Dane dotyczące zatruc pokarmowych odnotowanych w 2021 roku, opisano w rozdziale Obszar działania Oddziału Przeciwepidemicznego.

3.2. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów

3.2.1. Obiekty obrotu żywnością – 2 686 obiektów

- Sklepy spożywcze – 1 671, w tym super i hipermarkety 138
- Inne obiekty obrotu żywnością w tym stragany – 222
- Kioski – 298
- Magazyny hurtowe – 172
- Apteki – 136
- Środki transportu – 89
- Obiekty ruchome i tymczasowe, w tym stragany – 98.

Pod nadzorem sanitarnym znajdują się wielkopowierzchniowe sklepy - hiper i supermarkety; średnie i małe sklepy osiedlowe ogólnospożywcze, sklepy monopolowe, warzywno-owocowe o ograniczonym asortymencie sprzedaży; kioski, stragany sprzedaży żywności zlokalizowane na targowiskach miejskich. W tej grupie obiektów żywnościowych znajdują się hurtownie ogólnospożywcze, hurtownie mrożonek, hurtownie suplementów diety, hurtownie owocowo-warzywne, hurtownie alkoholi, napojów a także obiekty ruchome i tymczasowe.

W 2021 roku:

- skontrolowano 606 obiektów obrotu żywnością,
- przeprowadzono 921 kontroli w tym 15 kontroli interwencyjnych wynikających z działań podejmowanych w ramach systemu RASFF, interwencji konsumentów oraz działań akcyjnych,
- wydano 322 decyzji zatwierdzających zakład,
- wydano 4 decyzje administracyjne dot. nakazu wycofania z obrotu
- nałożono 85 mandatów na łączną kwotę 25200 zł,
- skierowano 27 wniosków o ukaranie przedsiębiorców do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w związku ze stwierdzeniem:
  - niedostosowania oznakowania, prezentacji i reklamy suplementów do wymagań przepisów prawa żywnościowego,
  - prowadzenia działalności handlowej bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów,
  - prowadzenia działalności handlowej niezgodnie z wydaną decyzją zatwierdzającą zakład,
  - sprzedaży w placówkach oświatowych środków spożywczych niezgodnych z przepisami prawnymi,
  - braku informacji dostępnej dla klientów nt. substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
  - sprzedaży środków spożywczych bez oznakowania lub braku etykiety w języku polskim ,
  - uniemożliwienia przeprowadzenia urzędowej kontroli żywności.

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku skontrolował 80 środków transportu zarówno specjalistycznych firm przewozowych jak i zakładowych środków transportu.

Zakładowymi samochodami przeznaczonymi do przewozu żywności dysponują głównie ciastkarnie, piekarnie, wytwórnie surówek, kiszonek, zakłady cateringowe, żłobki i hurtownie.

Większość samochodów transportujących żywność znajdowała się w dobrym stanie technicznym, często były to nowe samochody, zapewniające monitorowanie temperatury przewozu środków spożywczych. W 2021 roku wydano 73 decyzje zatwierdzających samochody do transportu żywności.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obiektach obrotu żywnością:

- sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych,
- brak właściwego oznakowania środków spożywczych oferowanych do sprzedaży,
- przechowywanie środków spożywczych w niewłaściwej temperaturze,
- brak monitoringu i zapisów temperatur dostaw i przechowywania artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie,
- brak przestrzegania higieny sprzedaży,
- brak informacji dla klienta na temat składników i substancji alergicznych w żywności nieopakowanej oferowanej do sprzedaży.

3.2.2. Obiekty żywienia zbiorowego typu otwartego – 1 640 obiektów

Rodzaje obiektów: restauracje, w tym hotelowe; kawiarnie, puby, bary typu kebab / fast food, obiekty tymczasowe działające sezonowo, food trucki i inne zakłady małej gastronomii.

W 2021 roku:

- skontrolowano 839 obiektów,
- przeprowadzono 1048 kontroli, w tym 100 kontroli interwencyjnych w związku ze skargami konsumentów,
- wydano 472 decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- wydano 3 decyzje administracyjne:
  - 2 decyzje o odmowie zatwierdzenia zakładu i wpisu do rejestru zakładów (brak spełnienia warunków sanitarno-technicznych do prowadzenia działalności),
  - 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego (zły stan techniczny pomieszczeń zaplecza restauracji),
- nałożono 164 mandaty karne na łączną kwotę 53 800 zł,
- skierowano 13 wniosków o ukaranie do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej w związku ze stwierdzeniem:
  - braku informacji skierowanej do konsumenta finalnego o składnikach potraw, które mogą powodować alergie (7 wniosków),
  - prowadzenia działalności niezgodnie z wydaną decyzją o zatwierdzeniu zakładu (2 wnioski),
  - uniemożliwienia przeprowadzenia kontroli (2 wnioski),
  - nieprawidłowego oznakowania na etykietach wyrobów własnych (1 wniosek),
  - prowadzenia działalności gastronomicznej bez uzyskania decyzji o zatwierdzeniu zakładu (1 wniosek).

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obiektach żywienia typu otwartego:

- przechowywanie produktów w niewłaściwej temperaturze oraz bez zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem,
- stosowanie do produkcji potraw środków spożywczych przeterminowanych,
- brak monitoringu temperatur przechowywania żywności nietrwalej mikrobiologicznie,
- brak oznakowania półproduktów i gotowych wyrobów,
- brak bieżącej czystości w lokalach,
- brak środków dezynfekcyjnych do powierzchni kontaktujących się z żywnością,
- zły stan techniczny sprzętu (lodówki, zamrażarki).

Przeprowadzane zarówno w 2021 r., jak i w 2020 r., kontrole sanitarne obejmowały przestrzeganie aktualnie obowiązujących przepisów związanych z rozprzestrzenianiem się wirusa Sars-CoV-2.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego otwartego w 2021 roku odnotowano nieznaczny spadek liczby zgłoszeń interwencyjnych w stosunku do roku 2020. Kontrole wykazały, że w 70% interwencje były bezzasadne.

3.2.3. Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego – 858 obiektów

- Stołówki w przedszkolach – 237 (w tym 145 żywienia w systemie cateringowym)
- Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka – 125 (w tym 105 żywienia w systemie cateringowym)
- Stołówki szkolne – 108 (w tym 36 żywienia w systemie cateringowym)
- Stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach i zimowiskach – 171
- Inne zakłady żywienia zamknięte – 53
- Bloki żywienia w domach opieki społecznej – 32 (w tym 12 żywienia w systemie cateringowym)
- Bufety przy zakładach pracy – 30
- Zakłady usług cateringowych – 31
- Stołówki w domach dziecka i młodzieży – 16
- Bloki żywienia w szpitalach – 14 (w tym 12 żywienia w systemie cateringowym)
- Stołówki w domach wczasowych – 12
- Stołówki pracownicze – 9
- Stołówki studenckie – 4
- Kuchnie niemowlęce – 3
- Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych – 8
- Stołówki w bursach i internatach – 5

Najwięcej zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego to zakłady funkcjonujące w placówkach oświatowo-wychowawczych.

W 2021 roku:

- skontrolowano 388 obiektów,
- przeprowadzono 429 kontroli, w tym 22 kontrole interwencyjne dotyczące między innymi zgłoszeń złej jakości i niewłaściwych warunków serwowania posiłków w przedszkolach,
- wydano 56 decyzje zatwierdzających zakład,
- wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (zły stan techniczny pomieszczeń bloku żywienia w szkole i przedszkolu oraz w bufecie przy zakładzie pracy),
- nałożono 19 mandatów na łączną kwotę 5 200 zł.

Ocena żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

W 2021 roku w 262 obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego (najwięcej w placówkach systemu oświaty – **150**) przeprowadzono **ocenę merytoryczną posiłków** na podstawie jadłospisów dekadowych, 7-dniowych, 5- dniowych i 1-dniowych.

- Przy ocenie merytorycznej posiłków serwowanych w placówkach systemu oświaty, stosowano kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U z 2016 r., poz. 1154).
  - **Na 150 skontrolowanych placówek systemu oświaty tylko w 6 przypadkach stwierdzono niezgodności** z przedmiotowym rozporządzeniem - błędy żywieniowe przy układaniu jadłospisów polegały na zbyt małej ilości warzyw i owoców, mleka i produktów mlecznych oraz braku porcji ryby w tygodniu.
- W pozostałych obiektach (szpitale, kolonie, obozy, zimowiska, domy opieki społecznej) oceny dokonywano stosując następujące kryteria:
  - częstotliwość występowania w posiłkach produktów zawierających białko pochodzenia zwierzęcego,
  - częstotliwość występowania pełnowartościowych przetworów mlecznych,
  - częstotliwość występowania warzyw lub/i owoców w postaci surowej i/lub gotowanej,

- częstotliwość występowania pieczywa razowego, kasz oraz roślin strączkowych,
- metody obróbki cieplnej potraw,
- urozmaicenie posiłków.

- W ośmiu szpitalach oraz dwóch domach opieki stwierdzono błędy żywieniowe polegające na niskiej podaży świeżych warzyw lub owoców oraz produktów zbożowych pełnoziarnistych, brak wystarczającej podaży mlecznych produktów fermentowanych, udział dużej ilości mięsa czerwonego oraz tłustych przetworów mięsnych, niski udział produktów będących źródłem pełnowartościowego białka.

- Na podstawie badań laboratoryjnych przeprowadzono ocenę 3 posiłków obiadowych pobranych do badań w szpitalu, w żłobku oraz w przedszkolu, pod kątem zawartości białka, tłuszczu, soli, węglowodanów oraz wartości energetycznej.

Zbadane posiłki obiadowe oceniono pozytywnie.

Stan sanitarno-techniczny bloków żywienia (kuchnie i stołówki) w nadzorowanych placówkach oświatowych był niezgodny z wymaganiami sanitarno-technicznymi:

- w 4 % placówek szkolnych,
- w 1 % przedszkoli.

Stan sanitarno-techniczny bloków żywienia placówek oświatowych poprawił się, nadal jednak terminy wykonania nakazów decyzji były przesuwane na wnioski placówek.

Dla decyzji administracyjnych nakazujących przeprowadzenie remontu:

- w 3 szkołach,
- w 2 przedszkolach.

ustalono termin wykonania nakazów.

W 2021 roku wydano 5 nowych decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego bloku żywienia w 5 szkołach podstawowych.

Sklepiki szkolne

W rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w roku 2021 znajdowały się 44 sklepiki szkolne. Skontrolowano 3 sklepiki pod kątem zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży

w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U z 2016 r., poz. 1154). Niewielka liczba kontroli wynika z długich okresów nauki zdalnej w placówkach oświatowych, związanych ze stanem epidemii wirusa Sars-CoV-2.

Nie stwierdzono sprzedaży artykułów spożywczych niezgodnych z ww. Rozporządzeniem, jak również innych zaniedbań.

3.2.4. Obiekty produkcji żywności – 251

- Ciastkarnie – 55
- Piekarnie – 34
- Gospodarstwa – produkcja pierwotna żywności – 27
- Inne wytwórnie żywności – 23
- Producenci żywności w warunkach domowych – 23
- Automaty do lodów – 23
- Zakłady garmażeryjne - 21
- Wytwórnie lodów – 15
- Wytwórnie suplementów diety – 15
- Przetwórnie owocowo-warzywne – 9
- Wytwórnie wyrobów cukierniczych – 2
- Browar – 1
- Wytwórnia napojów bezalkoholowych – 1
- Wytwórnia koncentratów spożywczych – 1
- Wytwórnia chipsów, chrupek i prażynek – 1

Wśród zakładów produkcyjnych funkcjonujących na terenie miasta Gdańsk znajdują się zakłady **o niewielkim stopniu ryzyka** wystąpienia zagrożenia zdrowotnego, takie jak: wytwórnie koncentratów spożywczych, wyrobów cukierniczych typu karmelki, wytwórnia prażynek, kiszarnie ogórków i kapusty, jak również zakłady produkcyjne **o wysokim stopniu ryzyka** wystąpienia zagrożenia zdrowotnego z uwagi na rodzaj i wielkość produkcji, między innymi wytwórnie surówek, lodów, garmażu, kanapek, zakłady produkcji sushi oraz ciastkarnie.

Część zakładów produkcyjnych to obiekty usytuowane w zaadaptowanych pomieszczeniach w budynkach mieszkalnych, w zwartej zabudowie, gdzie nie ma możliwości rozbudowy i modernizacji. Funkcjonowanie zasad

systemu bezpieczeństwa żywności w takich zakładach polega głównie na wdrożeniu procedur zapewniających zamienność wykonywanych czynności w czasie, w taki sposób, żeby wyeliminować możliwość wystąpienia zakażeń krzyżowych. Takie przypadki dotyczą szczególnie piekarni, ciastkarni, zakładów garmażeryjnych.

W 2021 roku:

- skontrolowano 135 obiektów produkcji żywności,
- przeprowadzono 185 kontroli, w tym 21 interwencyjnych,
- wydano 27 decyzji o zatwierdzeniu zakładu,
- wydano 3 decyzje administracyjne,
- nałożono 18 mandatów na łączną kwotę 6 000 zł,
- skierowano 3 wnioski o ukaranie do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej za działalność bez złożenia wniosku o zatwierdzeniu zakładu (2 wnioski) i brak informacji dla klienta na temat składników i alergenów zawartych w wyrobach piekarskich oferowanych do konsumpcji (1 wniosek).

Prowadzono także nadzór w zakresie bezpieczeństwa środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie produkowanych przez ciastkarnie, wytwórnie garmażu, wytwórnie lodów oraz zakład produkcji sushi. Badania pod kątem zapewnienia właściwej jakości mikrobiologicznej, potwierdzone wynikami badań laboratoryjnych, wykonywane były przez przedsiębiorców w ramach kontroli wewnętrznej. Badania mikrobiologiczne potwierdzały właściwą jakość produkowanych wyrobów.

Wszystkie zatwierdzone zakłady produkcyjne na terenie m. Gdańska prowadzące działalność w oparciu o zasady systemu bezpieczeństwa żywności HACCP.

W rejestrze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajduje się także **15 producentów** warzyw kapustnych, cebulowych, korzeniowych, liściastych, dyniowatych, strączkowych, ziół, kwiatów jadalnych oraz jabłek. Są to podmioty **prowadzące działalność na etapie tzw. produkcji pierwotnej środków spożywczych pochodzenia roślinnego.**

W roku 2022 będą kontynuowane wspólne kontrole z innymi Inspekcjami w zakresie produkcji pierwotnej, między innymi dotyczące warunków produkcji w gospodarstwie jak również innych działań powiązanych z produkcją pierwotną, jak np. jakość płodów.

Zły stan sanitarny stwierdzono w 10% skontrolowanych obiektów.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w zakładach produkcyjnych:

- brak bieżącej czystości w zakładzie,
- brak segregacji asortymentowej środków spożywczych, brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem wtórnym,
- brak oznakowania uniemożliwiającego identyfikację produktów,

- stosowanie w produkcji przeterminowanych środków spożywczych,
- brak właściwie opracowanej dokumentacji HACCP.

3.2.5. Obiekty obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 51 obiektów

W rejestrze znajdują się 64 zakłady działających na rynku materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością:

- sklepy i inne miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością – 41,
- hurtownie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 8,
- wytwórnie wyrobów do kontaktu z żywnością – 2.

Skontrolowano 5 zakładów, przeprowadzając 5 kontroli.

Kontrole planowane obejmowały sprawdzenie dokumentacji poświadczającej bezpieczeństwo wyrobów oferowanych do sprzedaży w kontakcie z żywnością, ocenę oznakowania, sprawdzenie warunków sanitarnych miejsc sprzedaży oraz ocenę jakości wyrobów pobranych w trakcie kontroli do badań laboratoryjnych.

Badaniom poddano próbki wyrobów z tworzyw sztucznych, ceramicznych i szklanych w kierunku migracji do żywności formaldehydu, bisfenolu, I rzędowych amin aromatycznych, ołowiu, kadmu, migracji globalnej oraz określenia cech organoleptycznych w kontakcie z żywnością.

Wyniki badań pobranych próbek produktów potwierdziły zgodność oznaczanych parametrów z kryteriami bezpieczeństwa zdrowotnego wyrobów w kontakcie z żywnością.

Ponadto, kontrolą objęto opakowania do żywności stosowane w zakładach branży spożywczej, tj.:

- piekarniach i ciastkarniach,
- zakładach żywienia zbiorowego otwartego.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

3.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

3.3.1. Pobór i badania laboratoryjne próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W ramach urzędowych kontroli oraz krajowego monitoringu jakości zdrowotnej żywności i materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktów z żywnością, do badań laboratoryjnych (mikrobiologicznych i fizykochemicznych) pobrano 649 próbek na terenie m. Gdańsk. Badaniom mikrobiologicznym poddano 433 próbki żywności głównie w kierunku obecności bakterii *Salmonella*, *Listeria monocytogenes*,

Badania pod kątem parametrów fizyko-chemicznych wykonano w przypadku

- **216 próbek żywności** pobranych z obrotu handlowego,
  - w kierunku zawartości metali ciężkich, WWA, mikotoksyn, zawartości kofeiny, substancji dodatkowych, azotanów, zawartości substancji wzbogacających.
- **11 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością** (wyroby z melaminy, poliamidu, innych tworzyw sztucznych, ceramiki i szkła),
  - w kierunku określenia migracji metali ciężkich oraz związków chemicznych do żywności oraz określenia cech organoleptycznych w oddziaływaniu na żywność.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych **zakwestionowano 20 próbek środków spożywczych, co stanowi 3,1 % ogólnej liczby pobranych próbek do badań laboratoryjnych,**

- z uwagi na niewłaściwe parametry mikrobiologiczne
  - 16 próbek (lody, mięso drobiowe),
- ze względu na niewłaściwe parametry fizyko-chemiczne
  - 4 próbki (ocena organoleptyczna, zawartość glutenu powyżej dopuszczalnej wartości, obecność sydenafilu w suplemencie diety, przekroczenie dopuszczalnej zawartości pestycydu).

Wszystkie pobrane próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością spełniały wymagania określone dla tych grup produktów.

Próbki żywności i materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobrane do badań laboratoryjnych w 2021 i 2020 roku

	ROK 2021	ROK 2020
Liczba zbadanych próbek ogółem	649	459
Liczba próbek żywności	638	452
w tym środki spożywcze		
➤ krajowe	535	415
➤ z UE	52	20
➤ z importu	51	17
➤ próbki pobrane w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego	4	2
Wyroby do kontaktu z żywnością	11	7
➤ w tym krajowe	3	7
➤ z UE	0	0
➤ z importu	8	6

3.4. Podsumowanie

Urzędowe kontrole żywności przeprowadzone w 2021 roku wykazały, że stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych funkcjonujących na terenie miasta Gdańsk jest na porównywalnym poziomie w stosunku do roku 2020.

Nadzór sanitarny prowadzony w 2021 roku wykazał powtarzające się rokrocznie uchybienia sanitarne.

Nadal obserwuje się brak znajomości zasad dobrych praktyk higienicznych przy dużej rotacji pracowników branży spożywczej. W 2021 roku wydano 802 decyzje zatwierdzające zakłady, z czego 65 % dotyczyło zmiany podmiotu prowadzącego działalność.

Obserwuje się stały wzrost świadomości przedsiębiorców sektora spożywczego w zakresie stosowania przepisów o znakowaniu środków spożywczych i przekazywaniu konsumentom niezbędnych informacji o obecności składników alergicznych w produktach żywnościowych, w tym w potrawach serwowanych w lokalach oraz środkach spożywczych sprzedawanych luzem w placówkach handlowych (przepisy prawne w tym zakresie obowiązują od 13 grudnia 2014 r.). Zwiększył się również poziom świadomości przedsiębiorców na temat mikrobiologicznych na temat kryteriów mikrobiologicznych żywności.

Stan sanitarno-techniczny obiektów funkcjonujących na terenie powiatu miasto Gdańsk jest zróżnicowany. Wśród zakładów żywnościowych są obiekty nowe (w 2021 r. zrealizowano nowe inwestycje z nowoczesnym zapleczem usług handlowo-gastronomicznych, obiekty żywnościowo-żywnościowe na nowych osiedlach mieszkaniowych), jak również funkcjonujące od lat, zaadaptowane do działalności w branży spożywczej, usytuowane w budynkach mieszkalnych, w zwartej zabudowie, gdzie brak jest możliwości ich rozbudowy i modernizacji (piekarnie, ciastkarnie oraz punkty opieki nad dziećmi). Zwiększa się liczba zakładów, w których odbywa się produkcja żywności w warunkach domowych.

Odsetek obiektów w stanie sanitarno-technicznym niezgodnym z wymaganiami w 2021 roku wynosił poniżej 1 % (porównywalny do lat poprzednich). Największy odsetek zakładów w złym stanie sanitarno-technicznym stanowiły piekarnia i ciastkarnie, sklepy, obiekty żywienia zbiorowego otwartego oraz obiekty żywienia zbiorowego zamkniętego.

Stan sanitarno-techniczny bloków żywienia w publicznych placówkach szkolnych i przedszkolach.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że w 11 placówkach konieczny jest remont pomieszczeń bloku żywienia. **Do 2021 roku nie wykonano 6 decyzji wydanych w okresie 2010-2020** nakazujących przeprowadzenie remontu bloku żywienia w placówkach oświatowo-wychowawczych

- w 2 przedszkolach,
- w 4 szkołach.

Terminy wykonania nakazów decyzji są wielokrotnie przesuwane na wniosek placówek. W 2021 roku wydano 5 nowych decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego bloku żywienia w 5 szkołach podstawowych.

Jakość świadczonych usług gastronomicznych zarówno podczas imprez okolicznościowych organizowanych na terenie Gdańska jak i w obiektach przyplażowych, a także podczas wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży w 2021 r. należy ocenić pozytywnie.

W 2021 roku odnotowano spadek liczby zgłoszeń interwencyjnych dotyczących nieprawidłowości w zakładach branży spożywczej (w 2020 r. miało miejsce wiele interwencji dot. nieprzestrzegania obostrzeń wynikających z okresu pandemii). Ich zasadność utrzymuje się na poziomie 30 %. Coraz więcej zgłoszeń interwencyjnych odnotowuje się w sprawach internetowej sprzedaży żywności dotyczących suplementów diety oraz kosmetyków.

W ramach działań statutowych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku w 2022 roku będzie kontynuował nadzór sanitarny nad działalnością przedsiębiorców sektora spożywczego i sektora produktów kosmetycznych działających na terenie miasta Gdańsk, z ukierunkowaniem na:

- przestrzeganie zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej,
- kontrolę produkcji żywności warunków w kuchniach domowych,
- przestrzeganie zasad prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych oraz pacjentów w szpitalach,
- funkcjonowanie sklepików szkolnych w zakresie sprzedaży dzieciom artykułów spożywczych,
- przestrzeganie przepisów dotyczących znakowania środków spożywczych oraz przekazywania konsumentom niezbędnych informacji o obecności składników alergicznych w produktach żywnościowych,
- zapewnienie właściwej jakości mikrobiologicznej środków spożywczych,
- identyfikowalność surowców i produktów (traceability),
- legalność sprzedaży mięsa z dzika i wieprzowiny oraz przetworów mięsnych z tych rodzajów mięs w świetle zagrożenia ASF,
- efektywność stosowania systemów kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorców sektora spożywczego.

OBSZAR DZIAŁANIA ODDZIAŁU HIGIENY KOMUNALNEJ

Zadania Oddziału Higieny Komunalnej obejmują sprawowanie nadzoru nad:

- Jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (woda zimna).
- Jakością ciepłej wody użytkowej, w zakresie bakterii z rodzaju *Legionella sp.*
- Pływalniami, kąpieliskami morskimi i miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli.
- Obiektami użyteczności publicznej, tj.: zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, solariami, odnowy biologicznej, tatuażu, obiektami świadczącymi usługi hotelarskie, domami pomocy społecznej, placówkami zapewniającymi całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, dworcami, środkami transportu, cmentarzami, obiektami sportowymi, szpitalami - w zakresie gospodarki odpadami medycznymi, komunalnymi.

IV. JAKOŚĆ WODY PRZENACZONEJ DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

Sprawowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku nadzór nad zaopatrzeniem w wodę do spożycia obejmuje:

- Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- Nadzór nad obiektami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę.
- Dokonywanie okresowych i obszarowych ocen jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz informowanie organów samorządowych i ludności o jakości wody w nadzorowanych urządzeniach wodociagowych (oceny dostępne na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/psse-gdansk>).
- Monitoring ciepłej wody użytkowej w kierunku obecności bakterii z rodzaju *Legionella sp.* w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w obiektach użyteczności publicznej, w których wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

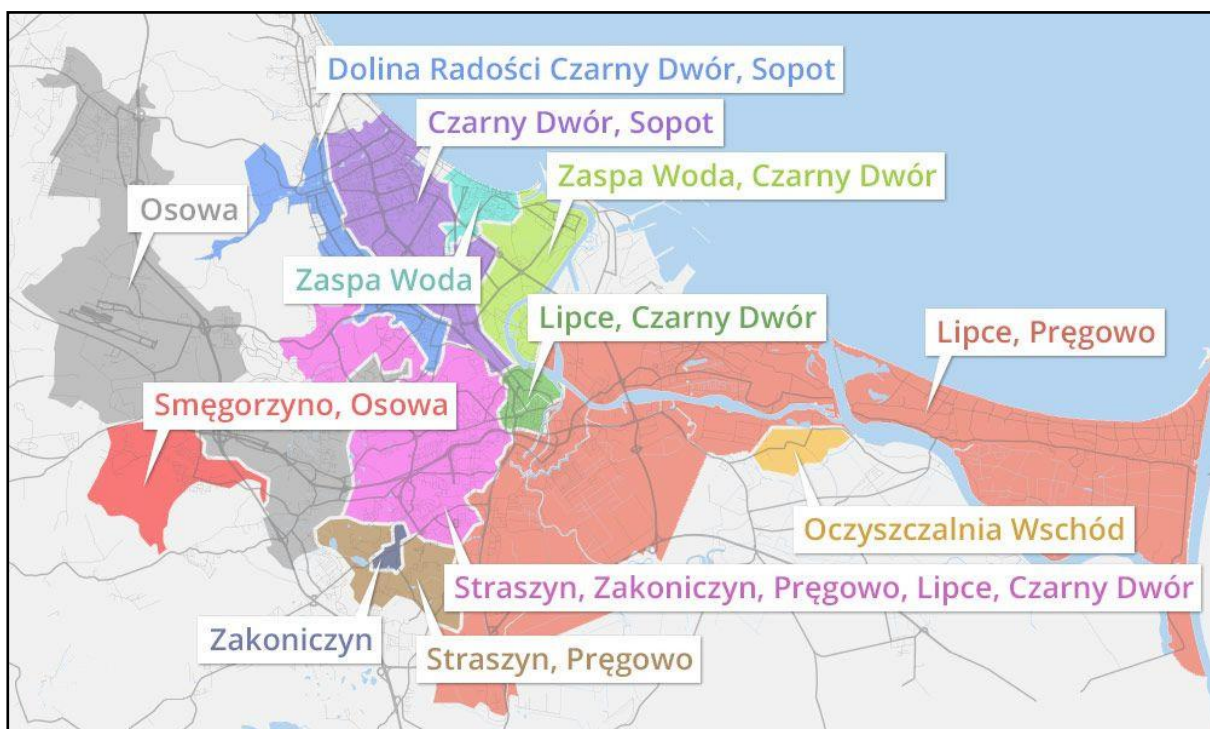
4.1. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Gdańska

Większość mieszkańców Miasta Gdańska (ok. 470 tys. osób) zaopatrywana była w wodę z Wodociągu Centralnego, zasilanego z:

- 8 ujęć głębinowych:
  - Czarny Dwór
  - Lipce

- Dolina Radości
- Zaspa Wodna
- Osowa
- Smęgorzyno
- Zakoniczyn
- Oczyszczalnia Wschód
- 2 ujęć awaryjnych (głębinowe)
  - Krakowiec
  - Świbno
- ujęcia powierzchniowego Straszyn (gmina Pruszcz Gdański)
- ujęcia drenażowego Pręgowo (gmina Kolbudy)
- 2 ujęć głębinowych z terenu Sopotu, tj.: ujęcie Bitwy pod Płowcami i Nowe Sarnie Wzgórze.

Pozostała część mieszkańców zaopatrywana była w wodę z innych niżej wymienionych wodociągów - umownie nazywanych zakładowymi:

- wodociąg Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego, ul. Karwieńska 3 w Gdańsku,
- wodociąg Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt PROMYK, ul. Przyrodników 14 w Gdańsku,
- wodociąg Wytwórnia Wód Gazowanych, ul. Żuławska 37 w Gdańsku,
- wodociąg Kemping nr 69 Orlinek, ul. Lazurkowa 5 w Gdańsku,

- wodociąg Zakładu Przemysłu Cukierniczego BAŁTYK, ul. Droszyńskiego 8/11 w Gdańsku,
- wodociąg AWFIS, ul. K. Górskiego 1 w Gdańsku,
- wodociąg należący do Grupy Lotos S.A. ul. Elbląska 135, Gdańsk,
- wodociąg Stacji Paliw BP PORT, ul. Połęża 19A, Gdańsk,
- wodociąg Polan Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Gdańsk-Wieniec Sp. z o.o., ul. Kwiatowa 18, Gdańsk,
- wodociąg Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. T. Bilikiewicza, ul. Srebrniki 17 w Gdańsku,
- wodociąg Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego, ul. Dębinki 7 w Gdańsku,
- wodociąg Szpitala Pomorskie Sp. z o.o. dot. Pomorskiego Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy Sp. z o.o., ul. Smoluchowskiego 18 w Gdańsku,
- wodociąg Copernicus Podmiot Leczniczy Sp. z o.o., Szpital Św. Wojciecha, al. Jana Pawła II 50 w Gdańsku.

Stalej dezynfekcji poddawana jest woda z następujących ujęć:

- ujęcia powierzchniowego w Straszynie (po wstępnym procesie ozonowania, woda dezynfekowana jest jednocześnie dwutlenkiem chloru oraz chlorem gazowym),
- ujęcia drenażowego w Pręgowie (podchlorynem sodu),
- ujęcia podziemnego Zakoniczyn (podchlorynem sodu).

Ujęcie powierzchniowe w Straszynie i ujęcie drenażowe w Pręgowie nadzorowane są przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pruszczu Gdańskim, zgodnie z właściwością miejscową, natomiast sopockie ujęcia (Nowe Sarnie Wzgórze i Bitwy pod Płowcami) – odpowiednio przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sopocie.

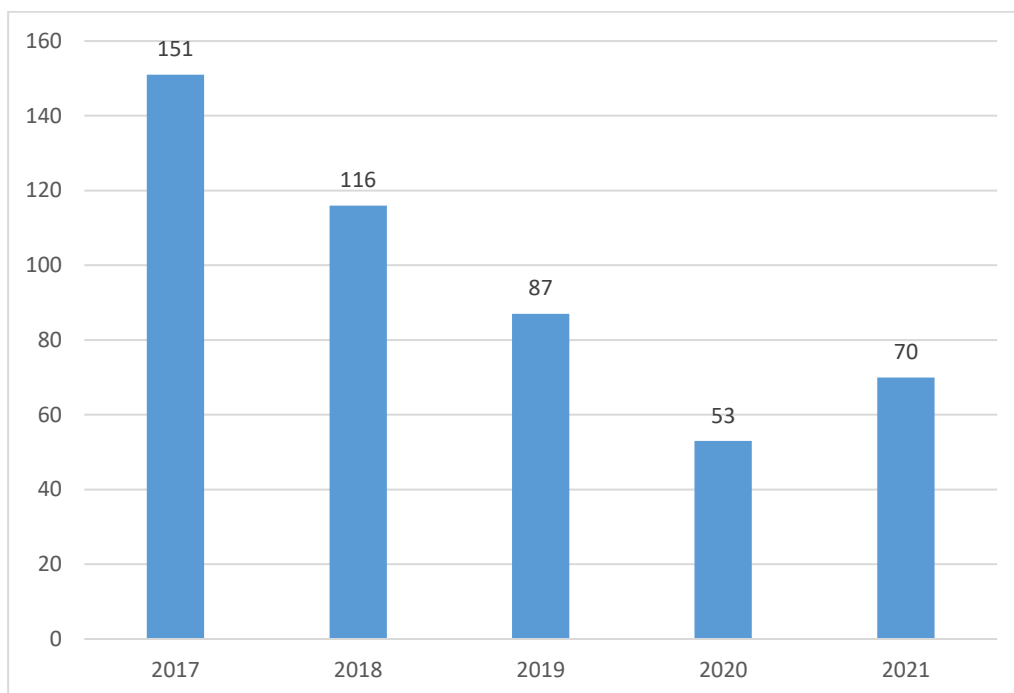
4.1.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Nadzór, nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie:

- Ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t. j. Dz. U. z 2020r. poz. 2028 ze zm.),
- Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (t. j. Dz. U. z 2017r., poz. 2294 ze zm.),
- Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2021r., poz. 195).

W ramach prowadzonego monitoringu jakości wody, dokonywane były pobory próbek wody do badania z urządzeń wodociagowych, z częstotliwością uzależnioną od wielkości wodociągu (tj. produkcji wody i ilości odbiorców) i jego rodzaju (tj. wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub inny profil działalności), jak również stwierdzanych nieprawidłowości, jakości wody.

Wykres 1: Liczba pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w latach 2017-2021 w zakresie parametrów mikrobiologicznych, chemicznych, fizycznych i organoleptycznych w ramach kontroli urzędowej:

Punkty poboru były zlokalizowane u odbiorców różnych usług, np. w obiektach użyteczności publicznej takich jak szkoły, przychodnie, obiekty hotelarskie, urzędy.

Badania jakości wody wykonywało również przedsiębiorstwo wodociagowo – kanalizacyjne sprawujące nadzór nad jakością wody w procesie ujmowania, uzdatniania i dystrybucji wody oraz bezpośrednio po awariach, a także podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia wody, a ich wyniki w ramach monitoringu oceniane były przez Inspektora Sanitarnego.

Obowiązkiem przedsiębiorstwa wodociagowego oraz podmiotów dostarczających lub wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia wody, było informowanie Inspektora Sanitarnego o każdorazowym pogorszeniu jakości wody (nieodpowiadającej wymaganiom) oraz o podejmowanych działaniach naprawczych.

Inspekcja Sanitarna systematycznie, w oparciu o sprawozdania z badań jakości wody do spożycia, dokonuje jej oceny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, na podstawie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wykonują zarówno laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jak i inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stosowanie do Ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*.

W 2021r. wydano:

- opracowano **60** ocen jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- rozpatrzono **19** interwencji mieszkańców dot. jakości wody - wykonane badania i działania kontrolne potwierdziły zasadność **4** interwencji.

Wnioski

Wszyscy mieszkańcy Miasta Gdańska zaopatrywani byli w wodę, która odpowiadała wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (t.j. Dz. U. 2017r., poz. 2294 ze zm.) pod względem mikrobiologicznym, fizykochemicznym i organoleptycznym.

Woda w Gdańsku, która dociera do mieszkańców, pochodzi przede wszystkim z podziemnych warstw czwartorzędowych, trzeciorzędowych i kredowych. Oznacza to, że jest to woda naturalnie czysta, która nie wymaga skomplikowanych metod uzdatniania.

Podstawowe ujęcia wody to: Czarny Dwór, Lipce, Dolina Radości, Pręgowo, Zakoniczyn. Produkcję wody głębinowej uzupełniają dwa ujęcia zlokalizowane na terenie miasta Sopotu i dwa ujęcia rezerwowe (Krakowiec, Świbno). Gdański wodociąg zasilany jest także wodą powierzchniową, pochodzącą z ujęcia wody w Straszynie.

W uzdatnianiu gdańskiej wody głębinowej są stosowane procesy uzdatniania między innymi napowietrzanie i filtracja. Natomiast dezynfekcji wymagają wody z ujęcia Straszyn i Pręgowo oraz Zakoniczyn z uwagi na fakt, że woda pochodząca z ujęcia w Straszynie jest wodą powierzchniową, której dezynfekcja jest wymagana przepisami prawa. Z tego też powodu wody mieszające się w systemie wodociagowym z wodą powierzchniową z ujęcia Straszyn, także Pręgowo i Zakoniczyn muszą być również dezynfekowane.

Pobór próbek wody przeznaczonych do spożycia przez ludzi w ramach kontroli urzędowej na przestrzeni lat zmniejsza się, z uwagi na prowadzenie stałego monitoringu wody przez eksploatatorów / właścicieli ujęć. Zwiększona liczba pobranych próbek wody w 2021r. w stosunku do roku poprzedniego, spowodowana jest większą liczbą interwencji na jakość wody.

4.2. Jakość ciepłej wody użytkowej badanej w kierunku obecności bakterii z rodzaju *Legionella sp.*

Bakterie *Legionella sp.* są szeroko rozpowszechnione na całym świecie. Liczba gatunków włączanych do rodzaju *Legionella* stale rośnie.

Są to pałeczki Gram ujemne, których naturalnym rezerwuarem są wody śródlądowe i morskie. Licznie występują również w glebie, gorących źródłach wody.

Bakterie te kolonizują wewnętrzne powierzchnie instalacji z ciepłą wodą, zbiorniki na ciepłą wodę, wieże chłodnicze, perlatory zaworów czerpalnych (głowice natryskowe pryszniców), urządzenia klimatyzacyjne, nawilżacze, zraszacze, skraplacze pary, fontanny, urządzenia do masażu wodnego, aparaty medyczne służące np. do wspomagania oddychania, turbiny dentystyczne, dializatory itp., głównie z powodu małego rozbioru wody czy ślepych odcinków sieci wodnej.

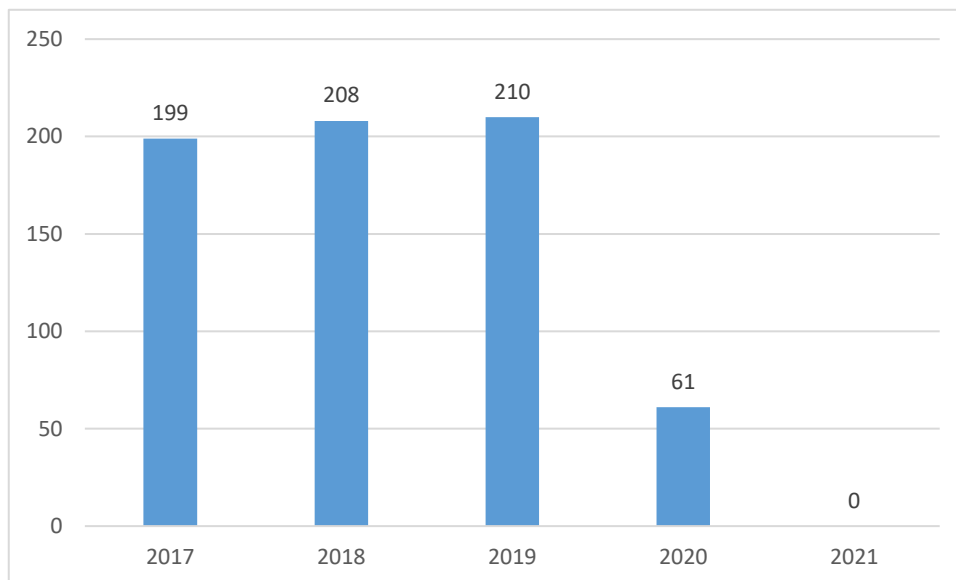
Do zakażenia bakteriami *Legionella* dochodzi drogą wziewną poprzez wdychanie aerozolu wodno - powietrznego zawierającego bakterie, które po przedostaniu się do pęcherzyków płucnych namnażają się. Okres inkubacji wynosi od 2 do 10 dni.

Prowadząc nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej tut. Inspektor Sanitarny w 2021r. przeprowadził dwa postępowania administracyjne w sprawie przekroczenia liczby bakterii z rodzaju *Legionella sp.* w instalacji ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych. (Wyniki badań były niezgodne z wymaganiami określonymi w z *Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie, jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (t.j. Dz. U. z 2017r, poz. 2294 ze zm.)*).

Zgłoszenie zachorowania i zgon na legionelozowe zapalenie płuc:

- W 2021r. do tut. Inspektora Sanitarnego wpłynęła informacja, że na terenie Szwecji doszło do zgonu obywatelki Polski z powodu legionelozy. W związku z otrzymaną informacją, do badania zostały pobrane próbki ciepłej wody użytkowej z miejsca stałego zamieszkania na terenie Polski osoby zmarłej. Pobrane do badania próbki wody z instalacji ciepłej wody użytkowej nie wykazały obecności bakterii *Legionella sp.* – woda spełniała wymagania zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie, jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (t.j. Dz. U. z 2017r, poz. 2294 ze zm.)*.

Wykres 2: Liczba pobranych próbek ciepłej wody użytkowej w latach 2017-2021 w ramach kontroli urzędowej:

W związku z wystąpieniem epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19 oraz ogłoszonym od dnia 20.03.2020r. stanem epidemii, działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w 2021r. szczególnie okresach wzmożonych zachorowań, koncentrowały się głównie na działalności przeciwepidemicznej. W związku z powyższym w 2021r. w ramach kontroli urzędowej, nie pobrano próbek ciepłej wody użytkowej w obiektach użyteczności publicznej.

V. PŁYWALNIE I KĄPIELISKA

Nadzór sprawowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku nad basenami kąpielowymi, urządzeniami rekreacji wodnej, kąpieliskami i miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli obejmuje:

1. monitoring jakości wody (całoroczny) w basenach kąpielowych i urządzeniach rekreacji wodnej oraz wody w kąpieliskach morskich i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, przed sezonem oraz w trakcie sezonu letniego;

2. wydawanie komunikatów o jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli i jej przydatności do kąpieli;
3. kontrolę stanu sanitarno-porządkowego basenów kąpielowych, urządzeń rekreacji wodnej (jacuzzi i zjeżdżalnie wodne), kąpielisk morskich oraz miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W 2021 roku pod nadzorem sanitarnym Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajdowało się:

- 30 basenów kąpielowych i 19 urządzeń atrakcji wodnych (2 zjeżdżalnie jednonieckowe i 17 jacuzzi),
- 6 kąpielisk morskich,
- 12 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

5.1. Ocena stanu sanitarnego pływalni

Monitorowanie jakości wody w pływalniach prowadzono w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r., poz. 2016 ze zm.).

Pływalnie kryte z uwagi na ryzyko zakażeń związane z ich użytkowaniem, wymagają szczególnego nadzoru sanitarnego. Nadzór nad pływalniami obejmował sprawowanie kontroli nad jakością wody w nieckach basenowych, warunkami higieniczno – sanitarnymi pomieszczeń obiektu (poczekalnie, szatnie, pomieszczenia sanitarne i natryski oraz hale basenowe) oraz dostosowaniem pływalni do obowiązujących przepisów przeciwepidemicznych w związku z wprowadzonym stanem epidemii koronawirusa SARS-CoV-2. Zakres nadzoru nad pływalniami obejmował również: sposób uzdatniania wody basenowej, dezynfekcję wody, przechowywanie i postępowanie z preparatami do uzdatniania i dezynfekcji wody oraz sprzętem myjącym i środkami czystości, gospodarkę ściekową, postępowanie z odpadami komunalnymi

Jakość wody w nieckach basenowych oceniano pod względem parametrów:

- **bakteriologicznych** w zakresie obecności: *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, gronkowce *koagulazododatnie*, *Legionella sp.*,
- **fizykochemicznych** w zakresie: azotanów, chloru wolnego, chloru związanego, chloroformu, mętności, pH, potencjału redox, ΣTHM , utlenialności.

W 2021 roku pobrano ogółem **127 próbek wody** do badań w kierunku parametrów mikrobiologicznych oraz fizykochemicznych z basenów kąpielowych, urządzeń jacuzzi oraz natrysków. Wydano 9 decyzji nakazujących doprowadzić jakość wody do parametrów określonych w przepisach prawnych, 1 decyzję zmieniającą termin oraz 18 decyzji płatniczych w związku ze stwierdzeniem naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W 2021r. do tut. Inspekcji Sanitarnej w Gdańsku wpłynęła **1 interwencja** na pływalinię dotycząca nieprzestrzegania przepisów prawnych w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono zasadności interwencji.

5.2. Stan sanitarny kąpielisk morskich, miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, urządzeń rekreacji wodnych oraz plaż

Uchwałą Rady Miasta Gdańska Nr XXXV/895/21 z dnia 29 kwietnia 2021r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego oraz wykazu kąpielisk na polskich obszarach morskich przyległych do granic Gminy Miasta Gdańska w roku 2021 zostało zorganizowanych **6 kąpielisk morskich**:

- Gdańsk Orle
- Gdańsk Sobieszewo
- Gdańsk Stogi
- Molo Gdańsk Brzeźno
- Gdańsk Jelitkowo
- Gdańsk Klipper Jelitkowo

Ponadto w 2021r. uchwałą Rady Miasta Gdańska Nr XXXVII/956/21 z dnia 24 czerwca 2021r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli na polskich obszarach morskich przyległych do granic Gminy Miasta Gdańska w roku 2021 oraz określenia sezonu kąpielowego zostało zorganizowanych **10 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli**:

- Gdańsk Jelitkowo 1
- Gdańsk Jelitkowo 2
- Molo Gdańsk Brzeźno 1
- Molo Gdańsk Brzeźno 2
- Dom Zdrojowy Brzeźno 1
- Dom Zdrojowy Brzeźno 2
- Gdańsk Stogi 1
- Gdańsk Stogi 2
- Gdańsk Świbno 1
- Gdańsk Świbno 2.

Organizatorem powyższych kąpielisk morskich i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli w 2021r. był Gdański Ośrodek Sportu ul. Traugutta 29 w Gdańsku. Organizator w ramach swoich obowiązków

sprawował nadzór nad kąpieliskami w okresie od **25.06.2021r. do 31.08.2021r.** oraz nad miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpeli w okresie od **01.07.2021r. do 22.08.2021r.**

Przed sezonem kąpielowym w 2021r. oraz w trakcie jego trwania przeprowadzono w sumie **37** kontroli urzędowych oraz **46** wizji lokalnych.

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego 2021r. w ramach kontroli urzędowej pobrano **6** próbek wody z kąpielisk morskich do badań w kierunku parametrów mikrobiologicznych (*Enterokoki*, *Escherichia coli*). Próbkę do badań wody z miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli przed sezonem kąpieliskowym 2021r. zostały pobrane przez organizatora. W trakcie sezonu letniego próbki wody pobierane były w ramach kontroli wewnętrznej na zlecenie organizatora kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli zgodnie z harmonogramem ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gdańsku.

Zakazy kąpeli:

- **przekroczenia mikrobiologiczne:**

W okresie pomiędzy **05.07.2021r. a 07.07.2021r.** stwierdzono, że jakość wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli Molo Gdańsk Brzeźno 1 **nie odpowiadała wymaganiom mikrobiologicznym**, z uwagi na ponadnormatywną zawartość bakterii *Escherichia coli* w ilości 5000 jtk/100ml (dopuszczalna wartość ≤ 1000 jtk/100ml). W ww. okresie miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli nie było udostępnione dla osób kąpiących się. Wynik badania powtórnego nie wykazał przekroczenia ww. parametru mikrobiologicznego.

W 2021r. nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych w kąpieliskach morskich.

- **zakwity sinic:**

W minionym sezonie letnim nie stwierdzono zakwitu sinic na gdańskich kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku informował na bieżąco użytkowników kąpeli nt. przydatności wody do kąpeli za pośrednictwem strony internetowej (<http://www.psse.gda.pl/>) oraz w serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez Głównego Inspektora Sanitarnego (<https://sk.gis.gov.pl/>).

Organizator kąpielisk aktualizował dane dot. jakości wody na tablicach informacyjnych znajdujących się na kąpieliskach morskich i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli oraz na swojej stronie internetowej <http://www.kapieliskadansk.pl>.

W 2021r. na podstawie *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli* dokonano oceny czteroletniej (obejmującej lata od 2018r. do 2021r.) jakości wody 6-ciu kąpielisk, celem przeprowadzenia klasyfikacji wody. Podstawą tej oceny były wyniki badań próbek wody dwóch parametrów mikrobiologicznych *Escherichia coli* i Enterokoków, pobieranych w okresie 4 następujących po sobie sezonów.

Na podstawie oceny czteroletniej gdańskie kąpieliska sklasyfikowano w następujący sposób:

- Gdańsk Orle - jakość doskonała
- Gdańsk Sobieszewo - jakość doskonała
- Gdańsk Stogi - jakość doskonała
- Molo Gdańsk Brzeźno - jakość dostateczna
- Gdańsk Jelitkowo - jakość dostateczna
- Gdańsk Klipper Jelitkowo – jakość dostateczna.

Pięć kąpielisk morskich, tj.: Gdańsk Jelitkowo, Molo Gdańsk Brzeźno, Gdańsk Stogi, Gdańsk Orle, Gdańsk Sobieszewo otrzymały międzynarodowe wyróżnienie Błękitna Flagą w sezonie kąpielowym 2021.

Wyróżnienie certyfikatem Błękitnej Flagi przyznawane jest przez Fundację Edukacji Ekologicznej z siedzibą w Kopenhadze, kąpieliskom działającym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, które spełniają najwyższe kryteria w zakresie jakości wody, działań na rzecz edukacji ekologicznej, zarządzania środowiskowego, bezpieczeństwa oraz jakości prowadzonych usług.

Plaże i toalety

Za czystość gdańskich plaż na odcinku od granicy Gdańska z Sopotem do Świbna odpowiadał organizator kąpielisk – Gdański Ośrodek Sportu, ul. Traugutta 29 w Gdańsku, przy udziale wyspecjalizowanej firmy - Zakładu Remontowo-Budowlanego BROMIX Sp. j. Mirosława Kaszuba i Roman Zajęc, ul. Wronki 7 w Gdańsku. W okresie sezonu letniego, BROMIX Sp. z o.o. **sprzątał plaże zarówno mechanicznie jak i ręcznie** w godzinach wczesnorannych. Natomiast codziennie piesze patrole plażowe opróżniały pojemniki z odpadami oraz wybierały odpadki z piasku.

W 2021r. organizator kąpielisk morskich i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli w ramach *projektu plaża przyjazna dla wszystkich* zorganizował na plaży w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli Molo Gdańsk Brzeźno 1 udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, osób starszych i rodzin z dziećmi, tj.: szerokie kładki z kontrastowym oznakowaniem krawędzi, zadaszone ławki z oparciem i podłokietnikami dostosowanymi wysokością dla osób z ograniczoną mobilnością, przebieralnię plażową z uchwytem i siedziskiem, informację o udogodnieniach zapisaną alfabetem Braille'a, kod QR na tablicy z regulaminem dla osób

słabowidzących, tablice informacyjne z odpowiednim kontrastem i wielkością liter, sygnał dźwiękowy na bojach kąpieliskowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku, w sezonie letnim 2021r. obejmował również nadzorem stan sanitarny **toalet ogólnodostępnych i przenośnych oraz kontenerów sanitarnych w pasie nadmorskim i na plażach.**

W sąsiedztwie kąpielisk morskich Gdańsk Klipper Jelitkowo, Gdańsk Jelitkowo (przy barze plażowym „Karmazyn”), Molo Gdańsk Brzeźno oraz Gdańsk Stogi usytuowane są murowane, dostosowane dla osób niepełnosprawnych płatne toalety ogólnodostępne.

W obrębie Kąpielisk Gdańsk Orle i Gdańsk Sobieszewo dla osób kąpiących się zapewniono kontenery sanitarne.

Również infrastruktura gastronomiczna umożliwiała dostęp do toalet ogólnodostępnych. Wzdłuż pasa nadmorskiego ustawiono także przenośne kabiny sanitarne.

Podsumowanie

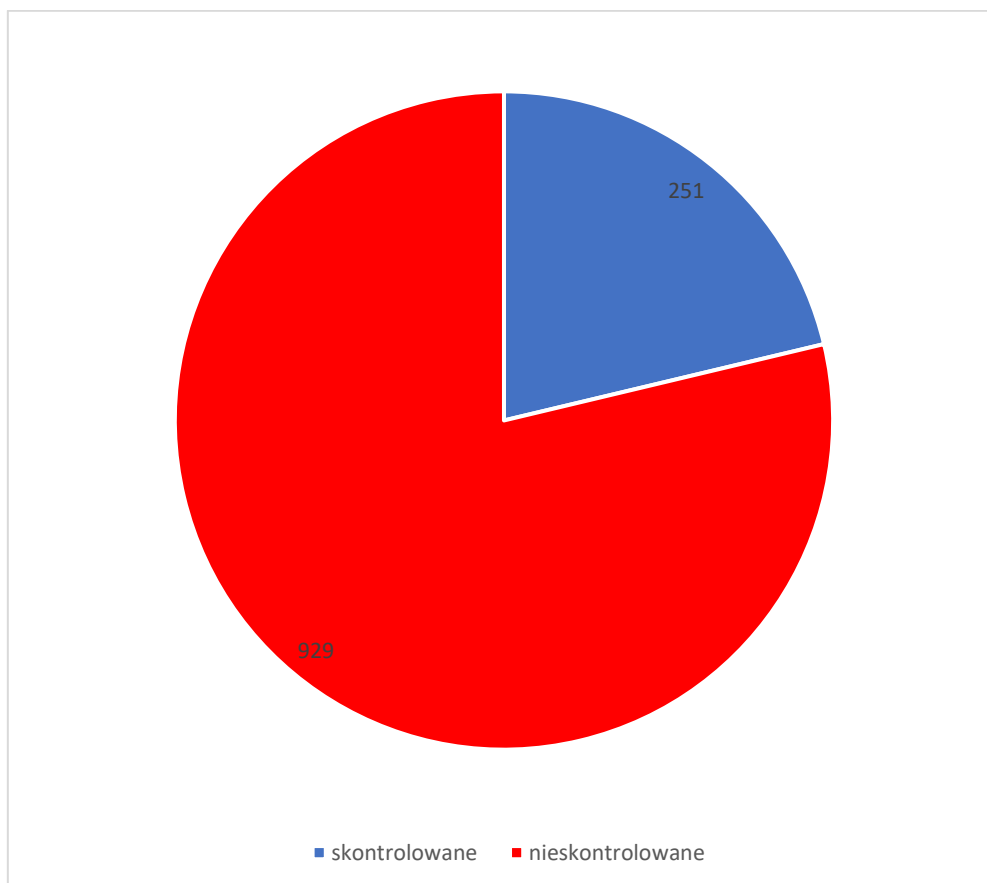
W sezonie letnim 2021 jakość wody w kąpieliskach morskich spełniała wymagania mikrobiologiczne, z wyjątkiem ponadnormatywnej zawartości bakterii *Escherichia coli* w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli Molo Gdańsk Brzeźno 1. Ponadto nie stwierdzono zakwitów sinic na żadnym gdańskim kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli.

Infrastruktura wokół plaż obejmuje m. in. toalety, przebieralnie, ławki, zamgławiacze, źródła publiczne jest na dobrym poziomie, niemniej jest stale unowocześniana i poszerzana w zakresie dostępności.

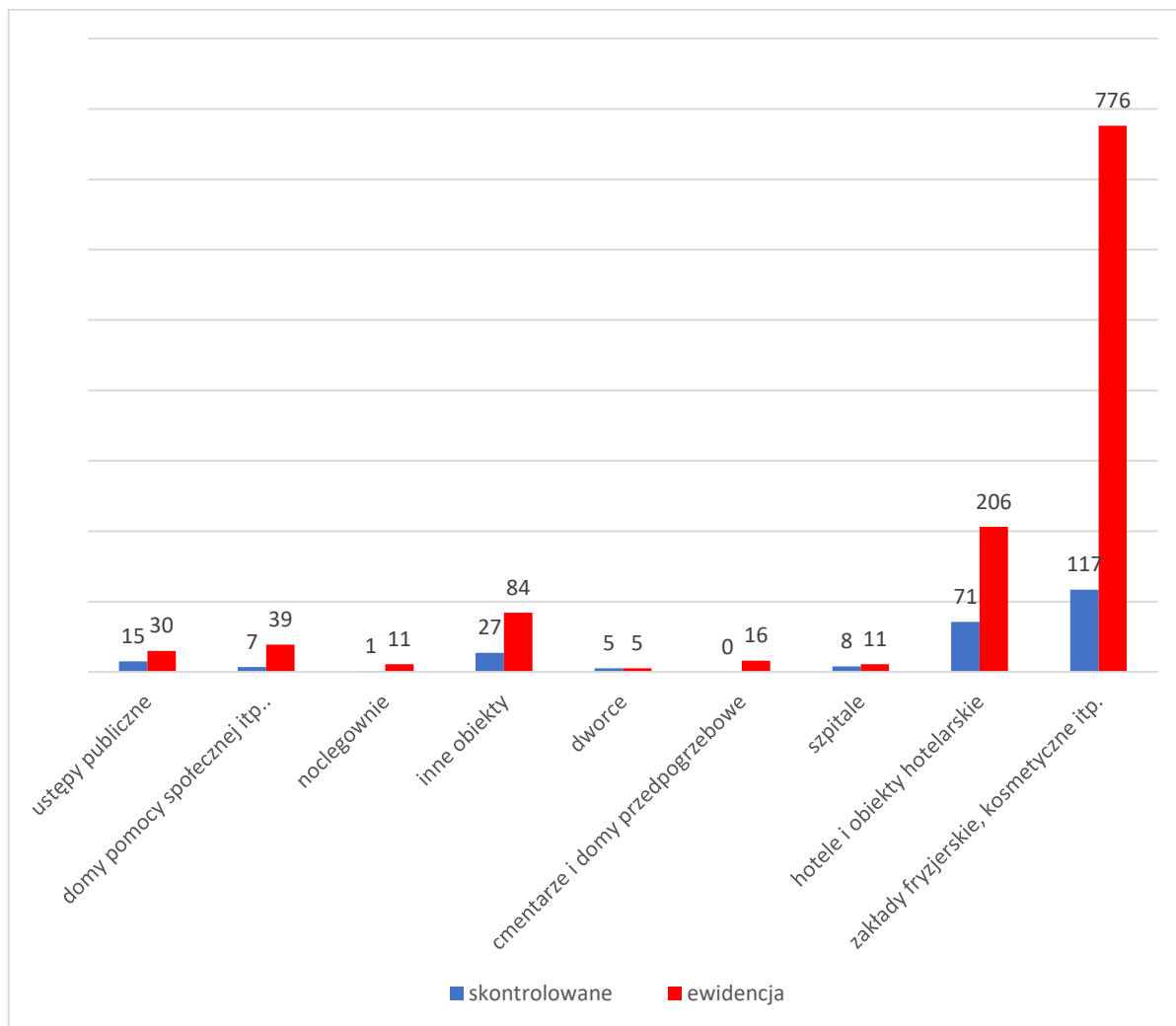
VI. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Kontrole sanitarne w 2021r. przeprowadzono w **251** obiektach użyteczności publicznej spośród **1180** ujętych w ewidencji.

Dodatkowo skontrolowano 404 obiekty nieewidencjonowane (samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, toalety publiczne).

Nadzór sprawowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku nad obiektami użyteczności publicznej obejmował:

* zakłady pogrzebowe, obiekty sportowe, zjeżdźalnie plażowe, place zabaw

6.1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

W 2021r. w rejestrze obiektów objętych nadzorem tu. Inspektora Sanitarnego znajdowało się 776 zakładów, w tym:

- 339 zakłady fryzjerskie
- 247 zakłady kosmetyczne

- 18 zakładów tatuażu
- 44 zakłady odnowy biologicznej
- 128 innych zakładów.

W trakcie kontroli oceniano przede wszystkim ogólny stan sanitarno-porządkowy w obiekcie, zachowanie przez personel reżimu sanitarnego podczas świadczenia usług (dezynfekcja, sterylizacja) oraz przestrzeganie obostrzeń w związku z epidemią SARS-CoV-2.

Pod nadzorem znajdowały się obiekty o dużym zróżnicowaniu pod względem wielkości oraz standardu – od niewielkich zakładów obsługiwanych przez jedną osobę, poprzez zakłady średniej wielkości, aż po firmowe salony wyposażone w najnowszy i najnowocześniejszy sprzęt.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w obiektach:

- brak przeprowadzania sterylizacji narzędzi stosowanych do zabiegów, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek;
- niewłaściwy stan sanitarny obiektu, wyposażenia,
- niewłaściwa gospodarka bielizną czystą i brudną,
- brak dezynfekcji sprzętu fryzjerskiego i kosmetycznego,
- nieprzestrzeganie przez personel i klientów nakazu zasłaniania ust i nosa.

W 2021r. skontrolowano ogółem **117 zakładów**, przeprowadzając łącznie **130 kontroli sanitarnych**. Wpłynęło łącznie **40 interwencji** dotyczących nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej oraz funkcjonowania obiektów pomimo zakazu w związku z panującą epidemią, z których **10 okazało się zasadnych**.

Podczas przeprowadzanych kontroli, w **10 zakładach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno – higieniczny oraz nieprzestrzeganie obostrzeń w związku panująca epidemią co stanowi 8,55%** wszystkich skontrolowanych.

Za stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące bieżącego stanu sanitarnego, nałożono **10 mandatów na łączną kwotę 3200zł**. W 10 przypadkach nałożono opłatę za przeprowadzone czynności kontrole w związku ze stwierdzeniem naruszenia warunków higieniczno – zdrowotnych (**na łączną kwotę 2985zł**). Nałożono także administracyjną karę pieniężną w kwocie 10.000 zł na przedsiębiorcę prowadzącego solarium wbrew przepisom ograniczającym prowadzenie działalności w związku z panującą epidemią.

6.2. Obiekty hotelarskie, turystyczne i noclegowe

W roku 2021 w ewidencji znajdowały się **206** obiekty hotelarskie, w tym **63 skategoryzowane** decyzją Marszałka Województwa Pomorskiego:

- **60 hoteli**
- **1 pensjonat,**
- **2 kempingi.**

Ponadto w ewidencji znajdowało się 11 noclegowni.

W 2021r. skontrolowano ogółem **72 hotele, inne obiekty hotelarskie, noclegownie** przeprowadzając łącznie 70 kontroli. Wpłynęło **11** interwencji dotyczących nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych oraz nieprzestrzegania obostrzeń w związku z panującą epidemią, z czego **1 zasadna**.

Niewłaściwy stan sanitarno – higieniczny stwierdzono w **1 obiekcie świadczącym usługi hotelarskie, co stanowi 1,39%** wszystkich skontrolowanych obiektów.

Za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące bieżącego stanu sanitarnego nałożono **1 mandat na kwotę 500zł** oraz w jednym przypadku nałożono opłatę za czynności kontrole w związku ze stwierdzeniem naruszenia warunków higieniczno – zdrowotnych (**na kwotę 210zł**).

Zakres kontroli obiektów hotelarskich obejmował:

- zaopatrzenie w bieżącą wodę ciepłą i zimną, jakość wody,
- gospodarkę ściekową i odpadami,
- zapewnienie instalacji wentylacyjnej i klimatyzacji,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- procedury utrzymania czystości, środki czystości i preparaty dezynfekcyjne,
- zabiegi dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji,
- przestrzeganie obostrzeń w związku z wystąpieniem epidemii.

Ponadto zwracano uwagę na właściwy stan sanitarno-techniczny obiektów.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- niewłaściwa gospodarka bielizną czystą i brudną,
- niewłaściwy stan sanitarno – porządkowy pomieszczeń.

Podsumowanie:

W segmencie obiektów świadczących usługi hotelarskie wzrosła liczba obiektów skategoryzowanych, stan higieniczno – sanitarny w nadzorowanych obiektach były dobry. Z uwagi na trwającą epidemię zaobserwowano zmniejszoną liczbę gości w okresie całego roku.

6.3. Domy Pomocy Społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym

Na terenie miasta Gdańska pod nadzorem sanitarnym Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajduje się 7 domów pomocy społecznej, 17 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym oraz 15 innych form pomocy społecznej (domy środowiskowe, domy dziennej opieki).

Ogółem przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych pod kątem ogólnego stanu sanitarno-porządkowego, postępowania z odpadami medycznymi, komunalnymi oraz gospodarki bielizną czystą i brudną bielizną.

W 2021r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku wpłynęła 1 interwencja dotycząca niewłaściwie sprawowanej opieki nad pensjonariuszami w placówce zapewniającej całodobową opiekę, która zgodnie z właściwością rzeczową została przekazana do Marszałka Województwa Pomorskiego, sprawującego nadzór nad jednostką w powyższym zakresie.

6.4. Obiekty sportowe

W 2021r. skontrolowano ogółem **20 obiektów**, przeprowadzając łącznie 24 kontrole również przy współudziale funkcjonariuszy policji. Wpłynęło **27** interwencji dotyczących nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych oraz funkcjonowania obiektów wbrew obowiązującym przepisom w związku z panującą epidemią koronawirus SARS-CoV-2, w tym 1 zasadna.

Na terenie miasta Gdańska pod nadzorem sanitarnym Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajduje się 65 obiektów sportowych, takich jak: siłownie, kluby fitness, stadiony, hale sportowe.

Zakres kontroli obiektów sportowych obejmował:

- zaopatrzenie w bieżącą wodę ciepłą i zimną, jakość wody,
- gospodarkę ściekową i odpadami,
- dezynfekcję sprzętu sportowego,

- procedury utrzymania czystości, środki czystości i preparaty dezynfekcyjne
- przestrzeganie obostrzeń w związku z panującą epidemią.

Ponadto zwracano uwagę na właściwy stan sanitarno-techniczny obiektów.

6.5. Ustępy publiczne

W 2021r. w ewidencji znajdowały się 29 ustępy publiczne, w tym 19 stałych i 10 tymczasowych (sezonowych). Skontrolowano 15 ustępów znajdujących się w ewidencji oraz 390 obiektów nieewidencjonowanych (tj. toalety w centrach handlowych, przenośne kabiny sanitarne oraz kontenery sanitarne na Jarmarku Św. Dominika i w Pasie Nadmorskim).

Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

W 2021r. do Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Gdańsku wpłynęły 2 niezasadne interwencje dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno – higienicznego.

6.6. Cmentarze i domy pogrzebowe

6.6.1. Ekshumacje, sprowadzenie zwłok lub szczątków z zagranicy do Polski oraz wywóz poza granice kraju

W 2021r. na wniosek osób zainteresowanych i uprawnionych wydano:

- 147 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok/szczałków ludzkich na nadzorowanych cmentarzach,
- 126 postanowień pozytywnie opiniujących sprowadzenie trumien ze zwłokami i urn z prochami z zagranicy celem pochówku na gdańskich cmentarzach,
- 8 decyzji zezwalających na wywóz trumny ze zwłokami poza granice RP oraz 3 decyzje zezwalające na wywóz urny z prochami poza granice RP,
- 1 decyzję odmowną odnośnie przeprowadzenia ekshumacji, w związku ze sprzeciwem jednej z osób uprawnionych do współdecydowania.

Sprawy związane z ekshumacjami i transportem zwłok były załatwiane niezwłocznie przez tut. Inspektora Sanitarnego na wniosek osób uprawnionych.

OBSZAR DZIAŁANIA ODDZIAŁU HIGIENY PRACY I NADZORU NAD CHEMIKALIAMI

VII. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNO – HIGIENICZNYMI ŚRODOWISKA PRACY I CHEMIKALIAMI

Do zakresu działania Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego, należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczno - zdrowotne w środowisku pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym i innym chorobom związanym z warunkami pracy.

Ponadto w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych sprawowany jest również nadzór nad przestrzeganiem:

- obowiązków wynikających z przepisów prawa przez osoby wprowadzające do obrotu substancje lub mieszaniny chemiczne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez użytkowników ww. substancji lub mieszanin,
- przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu prekursorów do produkcji narkotyków kategorii 2 (podkategoria 2A - bezwodnik octowy, fosfor czerwony, podkategoria 2B - kwas fenylooctowy, kwas antranilowy, piperydyna, nadmanganian potasu) oraz kategorii 3 (kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy, toluen, eter etylu, aceton, keton metylowo-etylowy),
- przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowanie w działalności zawodowej,
- warunków i ograniczeń wprowadzania do obrotu i stosowania środków powierzchniowo czynnych i detergentów zawierających te środki.

Dodatkowo prowadzone są postępowania w sprawie chorób zawodowych m.in. prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych w sprawie chorób zawodowych, sporządzanie ocen narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej oraz przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej stwierdzenia.

Udzielane są także porady w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

7.1. Nadzór nad zakładami pracy

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w 2021r. znajdowały się **1565** zakłady pracy, które zatrudniały **73092** pracowników. W 2021r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami przeprowadzili **328** kontroli i rekontroli w **284** zakładach pracy zatrudniających ogółem **17038** pracowników.

Wydano 69 decyzji administracyjnych obejmujące 411 nakazów, które dotyczyły:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (130),
- sporządzenia lub zaktualizowania oceny ryzyka zawodowego (119),
- przeprowadzenia remontu pomieszczeń pracy oraz zaplecza sanitarno – higienicznego (69)
- substancji i mieszanin chemicznych (brak instrukcji postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi) oraz prawidłowego znakowania pojemników i zbiorników służących do przechowywania substancji chemicznych i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz pojemniki i zbiorniki służące do pracy z tymi substancjami lub mieszaninami (29),
- dokonania rozpoznania i wytypowania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy wymagających badań i pomiarów (15),
- sporządzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym (9),
- sporządzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (8),
- wyeliminowania przekroczeń normatywów higienicznych NDS czynników chemicznych oraz NDN poziomu hałasu (6),
- sporządzenia kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy (7),
- sporządzenia rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy (6),
- zapewnienia odpowiedniej wentylacji w pomieszczeniu pracy (3),
- sporządzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia (2),
- sporządzenia rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 zagrożenia (2),
- zainstalowania natrysków ratunkowych do obmycia całego ciała oraz oddzielnych natrysków do przemywania oczu (1),
- zapewnienia pracownikom odpowiednią ilość indywidualnych miejsc siedzących przy stole w jadalniach (1),
- objęcia profilaktyczną opieką lekarską uwzględniającą pomiar stężenia ołowiu we krwi (PbB) (1),

- utrzymania kontenera sanitarnego oraz znajdujących się w nim urządzeń w stanie zapewniającym higieniczne korzystanie z nich przez pracowników (1),
- zapewnienia właściwego pomieszczenia oraz urządzenia higieniczno-sanitarnego dla pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych (1),
- sporządzenia i wprowadzenia w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas występujący na stanowisku pracy (1).

W 52 zakładach pracy stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych najwyższych dopuszczalnych stężeń

i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Oznacza to, że pracownicy wykonywali pracę w warunkach szkodliwych, tj. w przekroczeniach normatywów higienicznych:

- pyłów - 19 pracowników,
- czynników chemicznych - 74 pracowników,
- czynników fizycznych (hałas, drgania mechaniczne) – 1414 pracowników.
-

7.1.1. Priorytetowe kierunki działania w 2021r.

Kontrola warunków pracy i wypełnianie przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach pogrzebowych.

W 2021r. w ramach realizacji zagadnienia przeprowadzono 5 kontroli w zakładach pogrzebowych w zakresie nadzoru nad stanem higieniczno-sanitarnym, warunkami pracy oraz oceną narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w tych zakładach.

Zakres przeprowadzonych kontroli obejmował m.in. ocenę stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń, zarówno pracy jak i zaplecza (szatni, jadalni, toalety, umywalni) oraz oceny dokumentacji tj. dokonania szczegółowej oceny ryzyka zawodowego, związanego z narażeniem pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, spisu stosowanych substancji mieszanin, dostępności kart charakterystyk stosowanych substancji mieszanin stwarzających zagrożenie, opracowanych i wdrożonych procedur. Dodatkowo sprawdzono wdrożone działania profilaktyczne, w tym stosowanych środków ochrony indywidualnej oraz środków ochrony zbiorowej. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

7.2. Bezpieczeństwo stosowania chemikaliów

Polska od 01.06.2007r. wraz z krajami Unii Europejskiej wdraża i stosuje zapisy Rozporządzenia REACH (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*), dotyczące rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń chemikaliów, a od 01.12.2010r. również Rozporządzenia CLP, dotyczące klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji oraz mieszanin chemicznych.

REACH to rozporządzenie Unii Europejskiej przyjęte w celu lepszej ochrony środowiska i zdrowia człowieka przed zagrożeniami, jakie mogą stanowić substancje chemiczne, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności unijnego sektora chemikaliów.

Rozporządzenie REACH ma zastosowanie do wszystkich substancji chemicznych – nie tylko tych stosowanych w procesach przemysłowych, ale również tych towarzyszących nam w codziennym życiu, na przykład środków czyszczących czy farb, a także składników wyrobów, takich jak odzież, meble i urządzenia elektryczne.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia, przedsiębiorstwa muszą zidentyfikować i kontrolować ryzyko związane z substancjami produkowanymi i wprowadzanymi do obrotu w UE. Muszą wykazać, że substancja może być bezpiecznie stosowana, a także poinformować użytkowników o środkach zmniejszających ryzyko.

Jeżeli zarządzanie ryzykiem stwarzanym przez substancje nie jest możliwe, zastosowanie substancji może zostać ograniczone na wiele sposobów (zezwoleń, ograniczeń). W dalszej perspektywie substancje stwarzające największe zagrożenie powinny zostać zastąpione mniej niebezpiecznymi zamiennikami.

Rozporządzenie CLP (*Classification, Labelling and Packaging*, tj. klasyfikacja, oznakowanie i pakowanie) nakłada na wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw obowiązek utrzymywania współpracy w zakresie klasyfikacji, oznakowania i pakowania chemikaliów. Skierowane jest do producentów, importerów i dalszych użytkowników, w tym pracowników i konsumentów. Dotyczy zarówno dostaw jak i stosowania chemikaliów. Obejmuje swoim zakresem także oznakowanie, które umożliwia informowanie użytkownika danej substancji lub mieszaniny chemicznej o zagrożeniach, tak by zwrócić jego uwagę na konieczność unikania narażenia i będącego jego następstwem ryzyka.

W 2021 roku przeprowadzono ogółem **183** kontroli w zakresie przestrzegania przepisów, dotyczących stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów m.in.: zapewnienia kart charakterystyki, prawidłowego oznakowania i etykietowania opakowań, przestrzegania ograniczeń dotyczących produkcji, wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz wyrobów. Karta charakterystyki jest podstawowym narzędziem służącym do przekazywania informacji w zakresie klasyfikacji niebezpiecznych chemikaliów oraz informowania o zagrożeniach i zarządzaniu ryzykiem.

Najważniejsze informacje, jakie stosujący chemikalia może uzyskać z karty charakterystyki, to oprócz zidentyfikowania zagrożeń stwarzanych przez substancje czy mieszaniny chemiczne są także informacje na temat pierwszej pomocy, warunków postępowania z chemikaliami, magazynowania oraz informacje o wymaganych środkach ochrony indywidualnej.

Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania chemikaliów dotyczyły m.in.:

- braku instrukcji postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- prawidłowego znakowania pojemników i zbiorników służących do przechowywania substancji chemicznych i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz pojemniki i zbiorniki służące do pracy z tymi substancjami lub mieszaninami.

7.2.1. Produkty biobójcze

Produkty biobójcze przeznaczone są do niszczenia, odstraszania bądź unieszkodliwiania organizmów szkodliwych (np. grzyby, wirusy, bakterie, grzyzonie). Stosowane są w działalności zawodowej jak i w gospodarstwach domowych, do odstraszania owadów takich jak komary czy kleszcze oraz do dezynfekcji toalet. Stosuje się je głównie w gospodarstwach domowych, natomiast w działalności zawodowej przede wszystkim w celach dezynfekcyjnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych oraz substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych oraz stosowania ich w działalności zawodowej. W 2021r. przeprowadzono 2 kontrole w zakresie produktów biobójczych, w wyniku których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

7.3. Azbest

W 2021r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku wpłynęło 11 zgłoszeń dotyczących planowanego demontażu rur z otuliną azbestowo-azbestową, płyt cementowo – azbestowych oraz rur zsypanych. Rozbiórkę prowadziły firmy mające siedzibę poza terenem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku.

Przeprowadzono 8 kontroli w trakcie wykonywania prac w kontakcie z azbestem przez firmy mające siedziby poza terenem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak zgłoszenia przez wykonawcę przeprowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest właściwemu PPIS co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Jeden wykonawca odstąpił od przeprowadzenia prac rozbiórkowych. Kolejne zgłoszenie zostało złożone przez jednoosobową działalność gospodarczą. Ostatnie zgłoszenie dotyczyło prac, które zakończyły się przed podjęciem czynności kontrolnych. Skontaktowano się z firmą telefonicznie i uzyskano informację, że rozbiórka została zakończona oraz trwała 1 dzień ze względu na mały zakres prac rozbiórkowych.

7.4. Promocja Zdrowia

W 2021 r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami podczas przeprowadzania kontroli w celu ochrony zdrowia przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy promowali zdrowy styl życia wśród pracodawców i pracowników. Podczas przeprowadzonych kontroli dokonywali oceny przestrzegania zakazu palenia tytoniu oraz papierosów elektronicznych w miejscu pracy, a także prawidłowego oznakowania słownego i graficznego informującego o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych.

Ponadto w 2021 r. pracownicy podczas kontroli w zakładach pracy rozpowszechniali informacje dotyczące problematyki przeciwdziałania używaniu „nowych narkotyków” w miejscu pracy. Jednocześnie przekazując materiały edukacyjne dotyczące m.in. konsekwencji używania tytoniu, alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz chorób zakaźnych tj. gruźlicy, AIDS, grypy, COVID19.

Dodatkowo, pracownicy podczas kontroli w zakładach pracy rozpowszechniali informacje dotyczące wprowadzonych zmian w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, które miały na celu pogłębianie wiedzy o zagrożeniach związanych z narażeniem na działanie czynników rakotwórczych w miejscu pracy, budowanie świadomości ryzyka wynikającego z procesu pracy, a także pogłębianie znajomości obowiązujących przepisów prawnych i kierunków ich zmian ww. zakresie.

W 2021 r. pracownicy informowali również o bezpłatnym badaniu w kierunku przeciwciał ANTY-HCV w ramach ogólnopolskich programów badań przesiewowych. Z uwagi na to, że większość osób zakażonych HCV nie jest świadoma zagrożenia, wirus podstępnie niszczy wątrobę, prowadząc często do jej marskości i rozwoju raka wątrobowokomórkowego.

Z uwagi na ogłoszenie w 2020 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii COVID-19, pracownicy Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami prowadzili akcję informacyjną oraz przekazywali pracodawcom komunikaty Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące zaleceń oraz wytycznych dla branż. W 2021r. była prowadzona dystrybucja materiałów dot. przeciwdziałania używaniu środków zastępczych (ulotki, plakaty) podczas ferii zimowych i wakacji, akcji prozdrowotnych oraz w zakładach pracy.

7.5. Interwencje

Do Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w 2021r. wpłynęło **108** interwencji (**33** anonimowych), w tym **6** telefonicznych. **86** interwencji dotyczyło nieprzestrzegania Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu

epidemii. Część interwencji rozpatrywanych było wspólnie z innymi oddziałami i sekcjami Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gdańsku. Interwencje dotyczyły m.in.:

- nieprzestrzegania Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy i zaplecza higieniczno-sanitarnego,
- braku środków ochrony indywidualnej dla pracowników,
- niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego na budowach,
- braku toalet dla pracowników,
- wydzielania się nieprzyjemnego chemicznego zapachu związanego z gruntowaniem wylewek w hali garażowej,
- uciążliwości zapachowych po wykonanym remoncie elewacji budynku,
- wydzielania się do atmosfery styrenu w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą,
- stosowania produktu biobójczego Roundup do zwalczania chwastów na terenie boisk piłkarskich i wokół niego,
- wprowadzania do obrotu produktu biobójczego pn. Antybyczek bez posiadanego stosowanego pozwolenia,
- używania detergentów i farb w szkole zgodnie z przeznaczeniem,
- dostępnych w sprzedaży przeterminowanych premiksów do liquidów,
- uciążliwości zapachowych powstających w procesie nielegalnego spalania odpadów oraz uciążliwości akustycznych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

W związku ze skargami podjęto natychmiastowe działania w celu usunięcia stwierdzonych uchybień. Upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku przeprowadzili 16 kontroli, 33 wizje lokalne, 30 kontroli przeprowadzonych wspólnie z innymi Oddziałami Powiatowej Stacji Sanitarno-epidemiologicznej, zaś 11 interwencji zostało przekazanych zgodnie z właściwością miejscową lub rzeczową m.in. do Komendy Policji, GSSE, WIOŚ oraz PPSE. Tut.. Organ nie przeprowadzono działań sprawdzających w przypadku 1 interwencji w związku z wycofaniem skargi. Uzasadnionych było 14 interwencji.

VIII. ANALIZA CHORÓB ZAWODOWYCH STWIERDZONYCH W 2021 ROKU

8.1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się jednostkę chorobową wymienioną w wykazie chorób zawodowych stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009r. w sprawie chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1367 ze zm.), jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanymi dalej *narażeniem zawodowym* - art. 265¹ Kodeksu pracy (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1320 ze zm.).

W 2021r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku wpłynęły 34 nowe zgłoszenia podejrzeń chorób zawodowych. W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych, wydano 17 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (w tym 8 decyzji dotyczyło podejrzeń chorób zawodowych zgłoszonych w 2021r., 7 decyzji dotyczyło zgłoszeń z 2020r., 1 decyzja dotyczyła zgłoszenia z 2019r. oraz 1 decyzja dotyczyła podejrzenia choroby zawodowej zgłoszonego w 2017r.) oraz 9 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (w tym 1 decyzja dotyczyła podejrzenia choroby zawodowej zgłoszonego w 2021r., 3 decyzje dotyczyły zgłoszeń z 2020r., 1 decyzja dotyczyła zgłoszenia z 2019r. oraz 4 decyzje dotyczące podejrzeń chorób zawodowych zgłoszonych w 2018r.).

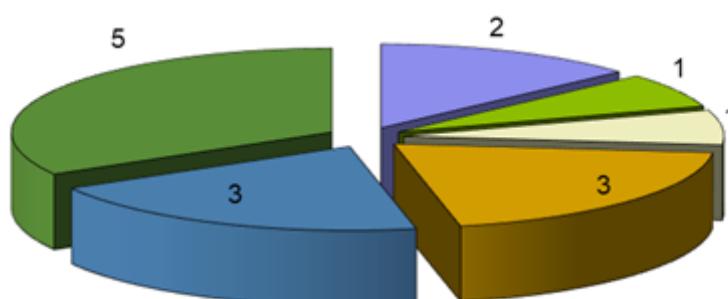
Liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych	Liczba wydanych decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej	Liczba decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba kart stwierdzania choroby zawodowej dot. decyzji ostatecznych i prawomocnych
34	17	9	15

Stwierdzone choroby zawodowe w 2021r.:

- 1) 5 przypadków choroby zakaźnej, w wyniku wykonywania czynności zawodowych w narażeniu na kontakt z czynnikiem biologicznym, w tym 4 przypadki spowodowane narażeniem zawodowym na kontakt z wirusem SARS-CoV-2 oraz 1 przypadek spowodowany narażeniem na kontakt z bakteriami *Borrelia burgdorferi*,
- 2) 3 przypadki przewlekłych chorób układu ruchu wywołanych sposobem wykonywania pracy, w wyniku wykonywania czynności monotypowych powodujących nadmierne obciążenie kończyn górnych (2 przypadki) oraz koniecznością wykonywania pracy w pozycji kucznej lub klęcznej (1 przypadek),

- 3) 3 przypadki przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy,
w wyniku wykonywania czynności monotypowych powodujących nadmierne obciążenie kończyn górnych,
- 4) 2 przypadki pylicy płuc, w wyniku wykonywania czynności zawodowych w środowisku pracy, w którym występował pył azbestu,
- 5) 1 przypadek choroby opłucnej lub osierdzia wywołanej pyłem azbestu,
- 6) 1 przypadek przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, w wyniku prowadzenia zajęć dydaktycznych w placówkach szkolnych i akademickich.

Choroby zawodowe stwierdzone w Gdańsku w 2021r.

- Pylice płuc poz. 3
- Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu poz. 4
- Przewlekłe choroby narządu głosu związane z nadmiernym wysiłkiem głosowym poz. 15
- Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy poz. 19
- Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy poz. 20
- Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa poz. 26

8.2. Analiza chorób zawodowych stwierdzonych w Gdańsku na przestrzeni lat 2013 - 2021

W okresie od 2013r. do 2021r. liczba stwierdzonych chorób zawodowych zmalała z 32 przypadków w 2013r. do 15 przypadków w 2021r. W porównaniu z rokiem ubiegłym tj. 2020 liczba stwierdzonych chorób zawodowych wzrosła o 3 przypadki.

**Porównanie liczby przypadków stwierdzenia choroby zawodowej
w latach 2013 – 2021 w Gdańsku**

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
32	9	19	8	7	5	14	12	15

Istotny spadek liczby stwierdzonych chorób zawodowych obserwowany na przełomie 2013r. i 2014r. był wynikiem przekazania pod nadzór Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni obiektów znajdujących się w granicach portu morskiego w Gdańsku, gdzie w latach ubiegłych najczęściej stwierdzano choroby zawodowe.

Na przestrzeni lat 2016 – 2018 liczba stwierdzonych chorób zawodowych utrzymywała się na poziomie poniżej 10 przypadków. W 2019r. zaobserwowano znaczny wzrost liczby stwierdzonych chorób zawodowych w stosunku do lat wcześniejszych.

W latach 2020-2021, mimo ogłoszonego na terenie kraju stanu epidemii, liczba stwierdzonych chorób zawodowych utrzymała się na podobnym poziomie względem 2019r.

W roku 2021 najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa, wymienione w wykazie chorób zawodowych w pozycji 26, w szczególności COVID-19 wywołany kontaktem z czynnikiem biologicznym – wirusem SARS-CoV-2,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy, wymienione w wykazie chorób zawodowych w pozycji 20,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy, wymienione w wykazie chorób zawodowych w pozycji 19,
- pylice płuc wymienione w wykazie chorób zawodowych w pozycji 3.

Ponadto stwierdzono pojedyncze przypadki chorób zawodowych takich jak:

- choroba opłucnej lub osierdzia wywołana pyłem azbestu, wymieniona w wykazie chorób zawodowych w pozycji 4,
- przewlekła choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, wymieniona w wykazie chorób zawodowych w pozycji 15.

IX. NADZÓR NAD PRZESTRZEGANIEM ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH I NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Państwowa Inspekcja Sanitarna, zgodnie z art. 4 ust.1 punkt 9a Ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 195), w rozumieniu Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, sprawuje nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi współpracuje z organami Policji, a także z Krajową Administracją Skarbową, Prokuraturą Krajową, Strażą Graniczną oraz Państwową Inspekcją Farmaceutyczną, na zasadach określonych w porozumieniu o współpracy w zakresie działań dotyczących środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

9.1. Egzekwowanie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

W 2021 r. do tut. Organu nie wpłynęły sprawy w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku kontynuował sprawy wszczęte w latach ubiegłych, dotyczące osób wprowadzających do obrotu środki zastępcze.

W 2021r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku wydał 30 decyzji administracyjnych w zakresie środków zastępczych (decyzje umarzające postępowanie i orzekające o przepadku na rzecz Skarbu Państwa środków zastępczych). Na podstawie zebranego materiału dowodowego uznano bezprzedmiotowość podmiotową powyższych postępowań w związku z brakiem możliwości ustalenia stron postępowani

Tabela Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w zakresie środków zastępczych w latach 2013 – 2021.

Rok	Liczba kontroli w sklepach	Liczba decyzji o wycofaniu produktów na czas badań	Liczba decyzji zakazujących wprowadzanie do obrotu środków zastępczych (po badaniach)	Liczba produktów zabezpieczonych przez PPIS w Gdańsku	Liczba podmiotów oferujących sprzedaż środków zastępczych	Liczba prowadzonych spraw osób fizycznych	Kwota nałożonych kar
2013	17	9	11	1276	5	6	1 353 370 zł
2014	0	0	3	0	0	14	306 800 zł
2015	2	0	1	0	0	9	60 000 zł
2016	4	0	9	0	0	12	0
2017	3	12	13	1	0	11	271 370 zł
2018	2	5	7	0	0	16	2 273 445 zł
2019	1	0	1	0	0	18	20 000 zł
2020	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0

9.2. Sytuacja epidemiologiczna dotycząca zatruc środków zastępczymi

W 2021r. w Gdańsku nie odnotowano przypadków zatruc środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi lub innymi nieznanymi substancjami.

**OBSZAR DZIAŁANIA SEKCJI
HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY
z PROMOCJĄ ZDROWIA**

X. OCENA WARUNKÓW SANITARNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH.

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego w 2021 roku kontrolowała przestrzeganie przepisów, określających wymagania higieniczno-sanitarne i zdrowotne w placówkach oświatowo-wychowawczych (szkoły, przedszkola), opiekuńczo-wychowawczych (żłobki) oraz obiektach wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży. Natomiast w zakresie oświaty zdrowotnej zajmowała się szeroko pojętą działalnością dydaktyczną, informacyjną i programową.

OCENA WARUNKÓW SANITARNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH.

W 2021 roku Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia sprawowała nadzór nad **904 obiektami** przeprowadzając łącznie **450 kontroli**, w tym:

- **200 kontroli** placówek stałych nauczania i wychowania: szkół, placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych;
- **250 kontroli** turnusów zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania obejmował:

- ocenę stanu sanitarno-technicznego budynków i pomieszczeń szkół, przedszkoli, żłobków i klubów dziecięcych oraz ośrodków wypoczynku dzieci i młodzieży;
- ocenę higieny procesu nauczania, tj.: dostosowania mebli do wzrostu uczniów, infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego;
- ocenę zapewnienia uczniom opieki medycznej w szkolnych gabinetach profilaktyki i pomocy przedlekarskiej;
- ocenę form dożywiania uczniów w szkołach.

W 2021 roku wydano 12 decyzji płatniczych na łączną kwotę 4 030 zł, w związku z negatywną kontrolą oraz nałożono 12 mandatów karnych na łączną kwotę 4 600 zł.

W 2021 roku wydano również 19 opinii sanitarnych i 5 decyzji na wniosek strony, stwierdzających zapewnienie właściwych warunków higieny w pomieszczeniach placówek oświatowych i opiekuńczych. Jednocześnie na wniosek Dyrektorów gdańskich placówek oświatowych oraz placówek opieki nad dziećmi do lat 3 wydano łącznie 1578 opinii w sprawie zmiany trybu nauczania i prowadzenia zajęć w placówkach, w związku ze zwiększonym ryzykiem epidemicznym, związanym z wystąpieniem zakażeń SARS-CoV-2 wśród dzieci, uczniów i personelu, w tym:

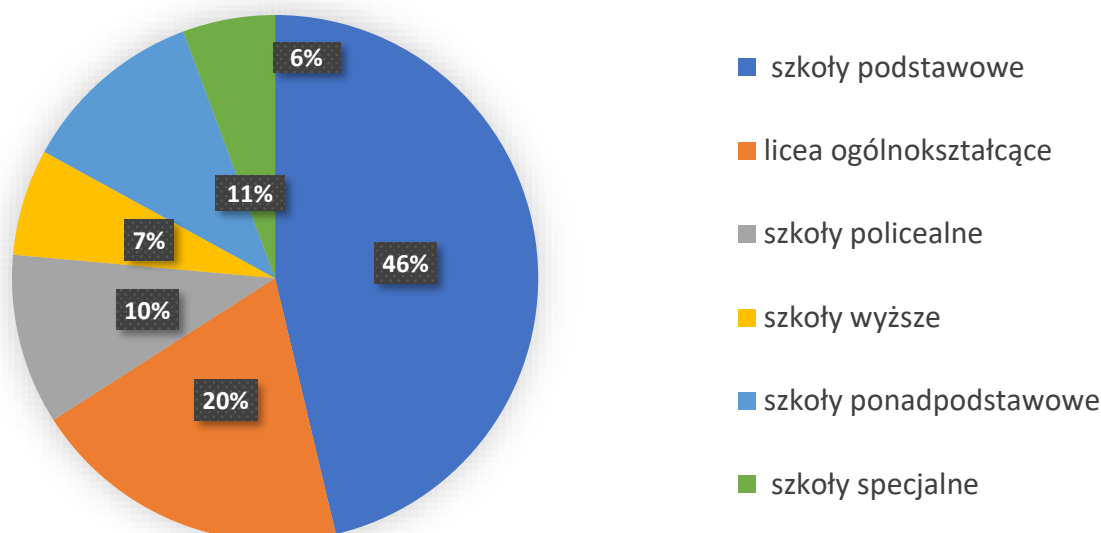
- 1576 pozytywnych,
- 2 negatywne.

10.1. Stan sanitarno – techniczny placówek oświatowo-wychowawczych

10.1.1. Szkoły

W 2021 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku znajdowało się **229 szkół różnego typu**, w tym:

- 106 szkół podstawowych;
- 26 szkół ponadpodstawowych;
- 45 liceów ogólnokształcących;
- 24 szkoły policealne;
- 13 szkół specjalnych;
- 15 szkół wyższych.

W 2021 roku skontrolowano **39 szkół** różnego typu. Przeprowadzono łącznie **61 kontroli** w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń oraz terenu szkoły. Liczba przeprowadzonych kontroli jest niższa w stosunku do lat ubiegłych, (czyli przed wprowadzeniem w 2019r. stanu epidemii) z uwagi na kierowanie działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej głównie na działania przeciwepidemiczne, szczególnie w okresach zwiększonej liczby zakażeń SARS-CoV-2.

W 2 szkołach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń dydaktycznych;
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych;
- braku środków czystości w toaletach (mydła w płynie, papieru toaletowego, ręczników papierowych do rąk).
- braku zabezpieczenia piaskownicy przed zanieczyszczeniami.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 2 mandaty na łączną kwotę 600 zł.

Ocena przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego.

W 2021 roku przed rozpoczęciem roku szkolnego, w 22 szkołach przeprowadzono remonty:

- sal dydaktycznych (4 szkoły);
- bloków sportowych (2 szkoły);
- sanitariatów (3 szkoły);
- szatni (2 szkoły);
- bloków żywieniowych (1 szkoła);
- budynków (11 szkół).

Dodatkowo w 2 szkołach wybudowano place zabaw, wielofunkcyjne boisko sportowe i skate park.

10.1.2. Szkoły wyższe

W 2021 roku pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej w Gdańsku znajdowało się **15 szkół wyższych**, w tym 6 publicznych i 9 niepublicznych.

W 2021 roku skontrolowano **4 uczelnie wyższe**.

W 1 uczelni stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń dydaktycznych;
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych;
- braku środków czystości w toaletach (mydła w płynie, papieru toaletowego, ręczników papierowych do rąk).

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 1 mandat na łączną kwotę 500 zł.

Szczególny rozwój bazy naukowo-dydaktycznej dotyczył jednej uczelni publicznej. Na terenie Kampusu Politechniki Gdańskiej przeprowadzono inwestycję rozbudowy Wydziału Inżynierii Mechanicznej i Okrętownictwa, pomieszczenia przeznaczono dla studentów i pracowników naukowych.

10.1.3. Przedszkola i punkty przedszkolne

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku obejmował nadzorem:

- **187 przedszkoli** (47 publicznych i 140 niepublicznych);
- **49 punktów przedszkolnych** (niepubliczne).

Skontrolowano **22 obiekty**, przeprowadzając **41 kontroli** w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pobytu dzieci oraz otoczenia obiektów.

Nadzorem sanitarnym objęto także **place zabaw na terenie przedszkoli**, w szczególności pod względem zapewnienia ochrony przed zanieczyszczeniami odzwierzęcymi. Przed rozpoczęciem sezonu letniego przypominano o obowiązku wymiany piasku w piaskownicach. Stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych placów zabaw nie budził zastrzeżeń.

Nieprawidłowości stwierdzono w 4 placówkach i dotyczyły głównie:

- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń i wyposażenia;
- braku higieny leżakowania – dzieci korzystały z leżaków podpisanych imionami innych dzieci;
- niehigienicznego przechowywania środków higieny osobistej;
- preparatów do dezynfekcji powierzchni i sanitariatów stosowanych po upływie terminu przydatności do użytkowania.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 4 mandaty na łączną kwotę 1 800 zł.

W 2021 roku w 4 przedszkolach publicznych poprawiono warunki poprzez:

- modernizację sanitariatów oraz sal dla dzieci;
- wymianę podłóg;
- termomodernizację budynków.

Ponadto dopuszczono do użytkowania 14 nowych niepublicznych obiektów przedszkolnych.

10.2. Stan sanitarno – techniczny placówek opiekuńczo-wychowawczych

10.2.1. Żłobki i kluby dziecięce

W 2021 roku pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej w Gdańsku znajdowało się **59 żłobków**, w tym 13 publicznych i 46 niepublicznych oraz **58 klubów dziecięcych** (niepubliczne), w których łącznie sprawowano opiekę **nad 1998 dziećmi**.

W 2021 roku przeprowadzono kontrole sanitarne 76 nadzorowanych obiektów. Wykonano **91 kontroli**, w tym większość przy współudziale inspektorów Wydziału Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Zakres przeprowadzonych kontroli obejmował warunki pobytu dzieci oraz stan otoczenia obiektów, w tym terenów rekreacyjnych dla dzieci.

Stwierdzono nieprawidłowości w 5 placówkach i dotyczyły głównie:

- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń i wyposażenia;
- braku oznakowania leżaków, pościeli lub ich niehigienicznego przechowywania;
- braku higieny leżakowania – dzieci korzystały z leżaków podpisanych imionami innych dzieci;
- braku zabezpieczenia piaskownicy przed zanieczyszczeniami.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1 700 zł, wydano zalecenia zapewnienia właściwych warunków pobytu dzieci.

Ponadto w 2021 roku dopuszczono do użytkowania 14 nowych punktów opieki nad dziećmi do lat trzech, tj. żłobków w dzielnicach Piecki - Migowo, Strzyża, Ujeścisko - Łostowice, Zaspa, Przymorze, Orunia.

Wszystkie skontrolowane żłobki i kluby dziecięce funkcjonowały w budynkach przystosowanych do prowadzonej działalności opiekuńczo-wychowawczej. Większość placówek zapewniła właściwe warunki sanitarno-higieniczne, budynki utrzymane były w dobrym stanie technicznym.

10.3. Nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży

10.3.1 Wypoczynek zimowy

W czasie ferii zimowych trwających od 4 stycznia do 17 stycznia 2021 roku, na terenie miasta Gdańska zorganizowano **44 turnusy zimowego wypoczynku** w formie półkolonii w szkołach i placówkach oświatowych dla uczniów klas I-IV.

Z powyższych form wypoczynku **skorzystało 1263 dzieci i młodzieży**.

Skontrolowano wszystkie zorganizowane turnusy. Dożywianie uczestników prowadzono w 38 placówkach. Podczas kontroli warunków żywienia dzieci i młodzieży na jednym turnusie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego wyposażenia jadalni. Nie stwierdzono natomiast zatruc pokarmowych, innych zachorowań, wypadków ani urazów. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku wpłynęły dwie interwencje dotyczące m.in. niewłaściwej jakości posiłków serwowanych dzieciom oraz braku zgłoszenia 2 turnusów wypoczynku do Kuratorium Oświaty w Gdańsku. Interwencja potwierdziła się w zakresie niezarejestrowania 1 turnusu wypoczynku w Kuratorium Oświaty.

W związku z epidemią SARS-CoV-2, zimowy wypoczynek dla dzieci i młodzieży organizowano w oparciu o wytyczne MEiN, MZ i GIS dla organizatorów półkolonii w szkołach. Organizatorzy wypoczynku opracowywali wewnętrzne regulaminy i procedury funkcjonowania wypoczynku w czasie epidemii z uwzględnieniem specyfiki placówek oraz formy wypoczynku, a także zasady postępowania w przypadku podejrzenia wystąpienia zarażenia koronawirusem. W czasie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewнили odpowiednią liczbę maseczek, rękawiczek jednorazowych, preparatów dezynfekujących do rąk i powierzchni.

10.3.2 Wypoczynek letni

W 2021 roku do elektronicznej bazy wypoczynku Kuratorium Oświaty zgłoszono 213 turnusów letniego wypoczynku, a ostatecznie na terenie miasta Gdańska **zorganizowano 204 turnusy wypoczynku dla dzieci i młodzieży:**

- 172 turnusy w formie półkolonii;
- 32 turnusy w formie kolonii lub obozu.

Z wypoczynku letniego **skorzystało ogółem 8124 dzieci i młodzieży.**

Na półkoloniach przebywało 6896 dzieci i młodzieży, natomiast na koloniach 1228 dzieci i młodzieży.

- Półkolonie zorganizowano w szkołach, domach kultury, klubach osiedlowych, halach sportowych oraz w innych obiektach użyteczności publicznej.
- Kolonie zorganizowane były w ośrodkach wczasowych i hotelowych, internatach, bursach, szkolnych schroniskach młodzieżowych, ośrodkach sportowych.

W czasie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży przeprowadzono ogółem **205 kontroli**, skontrolowano każdy turnus oraz 1 turnus tzw. dziki tj. niezgłoszony do Kuratorium Oświaty. Wszyscy organizatorzy zapewнили uczestnikom wypoczynku opiekę medyczną oraz nadzór ratowników na kąpieliskach. Wśród uczestników wypoczynku letniego nie odnotowano zatruc pokarmowych oraz innych zachorowań.

Program wypoczynku obejmował: zwiedzanie Trójmiasta, zajęcia językowe, taneczne, plastyczne, komputerowe, sportowe.

Z wyżywienia korzystało 6183 uczestników półkolonii i kolonii. Większość organizatorów zapewniła dzieciom i młodzieży stały dostęp do wody do picia i napojów.

W zakresie warunków pobytu i żywienia dzieci nie stwierdzono nieprawidłowości.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, podczas trwania letniego wypoczynku, wpłynęła 1 interwencja dotycząca m.in. nieprzestrzegania reżimu sanitarnego podczas wypoczynku oraz niewłaściwej organizacji wydawania posiłków na jednym turnusie wypoczynku w miejscu zamieszkania. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie warunków pobytu i żywienia dzieci, natomiast stwierdzono brak zgłoszenia wypoczynku do Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

W związku z epidemią SARS-CoV-2, organizatorzy wypoczynku stosowali się do ograniczeń wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów, w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku

z wystąpieniem stanu epidemii oraz do wytycznych GIS, MZ i MEiN dla organizatorów letniego wypoczynku dzieci i młodzieży w 2021 roku.

Większość organizatorów wypoczynku opracowywała na piśmie i wdrożyła wewnętrzne regulaminy i procedury bezpieczeństwa zapobiegające szerzeniu się wirusa SARS-CoV-2, z uwzględnieniem specyfiki placówek oraz formy wypoczynku, a także zasady postępowania w przypadku podejrzenia wystąpienia zarażenia koronawirusem. Z wdrożonymi regulaminami zapoznano uczestników wypoczynku. W czasie kontroli czterech turnusów zalecono organizatorom opracowanie na piśmie ww. regulaminów i procedur bezpieczeństwa, zalecenia zostały wykonane bezzwłocznie.

Podczas trwania wypoczynku letniego, u uczestników nie zanotowano podejrzenia zakażenia koronawirusem i w związku z tym nie było potrzeby wdrażania odpowiednich procedur.

W czasie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili odpowiednią liczbę maseczek, rękawiczek jednorazowych, preparatów dezynfekujących do rąk i powierzchni.

Organizatorzy 17 turnusów wypoczynku (2 turnusów w miejscu zamieszkania i 15 turnusów w formie wyjazdowej) zapewnili możliwość korzystania z rekreacji wodnej, a także opiekę ratownika w czasie korzystania z kąpielisk. Wśród uczestników wypoczynku nie stwierdzono urazów, nie odnotowano zachorowań i zatruc pokarmowych.

Mając na uwadze bezpieczeństwo dzieci i młodzieży współpracowano z Kuratorium Oświaty oraz Komendą Miejską Policji, przeprowadzono wspólne kontrolne.

10.4. Higiena procesu nauczania

10.4.1. Dostosowanie mebli

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego nad warunkami higieniczno-zdrowotnymi w placówkach nauczania i wychowania, dokonywana jest ocena stanowisk pracy uczniów/dzieci i właściwy dobór mebli dla zdrowia użytkowników. Szczególną uwagę zwracano na:

- dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci/uczniów z zachowaniem zasad ergonomii;
- odpowiednie zestawienie mebli;
- oznakowanie mebli numerem wielkości mebla;
- stan techniczny mebli oraz posiadanie certyfikatu wydanego przez jednostki certyfikujące wyroby;
- właściwe oświetlenie stanowiska pracy ucznia.

W 2021 roku dokonano oceny zestawienia mebli i ich dostosowania do wzrostu dzieci i uczniów w **23 placówkach**, w tym: 22 przedszkolach i 1 zespole szkół.

W ocenionych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dostosowania mebli do zasad ergonomii.

10.4.2. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku nadzoruje 192 szkoły, które w ramach programu nauczania realizują zajęcia z wychowania fizycznego.

W 2021 roku oceniono warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w **39** szkołach. Kontrole wykazały, że 34 placówki posiadają salę gimnastyczną i boisko. Natomiast w 5 szkołach brakuje odpowiedniej infrastruktury. Dla uczniów tych szkół zajęcia z wychowania fizycznego organizowane były w wynajętych salach gimnastycznych, siłowniach i basenach.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2021 roku stwierdzono poprawę warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w 3 placówkach szkolnych. W obiektach tych zmodernizowano sale gimnastyczne wraz z zapleczem, place rekreacyjne, boiska wielofunkcyjne.

10.5. Nadzór nad gabinetami profilaktyki i pomocy przedlekarskiej

Na 177 szkół (szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, zespoły szkół, licea ogólnokształcące, szkoły policealne) znajdujących się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, własne gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało 91 szkół. W pozostałych szkołach profilaktyczna opieka zdrowotna świadczona była poza terenem placówki, na podstawie zawartych umów.

W 2021 roku skontrolowano **35** gabinetów profilaktyki i pomocy przedlekarskiej znajdujących się w szkołach. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że gabinety spełniają wymagania higieniczno-sanitarne, tj.: pomieszczenia wyposażone były w punkty poboru wody ciepłej i zimnej, ściany przy umywalkach wyłożone były materiałami gładkimi, nienasiąkliwymi, odpornymi na działanie środków myjąco-dezynfekcyjnych, a podłogi wykonane były z materiałów trwałych, zmywalnych.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych gabinetów nie budził zastrzeżeń.

10.6. Ocena form dożywiania uczniów w szkołach

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w 2021 roku znajdowało się 108 stołówek prowadzących żywienie w szkołach, w tym 36 obiektów zapewniało żywienie w systemie cateringowym.

W 2021 roku na **35 skontrolowanych** placówek szkolnych, ciepłe posiłki wydawane były w 29 placówkach, łącznie dla 7114 uczniów.

Ponadto, formę dożywiania uczniów stanowiła również konsumpcja mleka oraz świeżych owoców i warzyw, w ramach akcji:

- „Szkłanka mleka” – realizowanej przez 26 szkół, dla 6701 uczniów;

10.7. Interwencje

W 2021 roku **wpłynęły 44 interwencje**, które dotyczyły m. in.:

- niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń oraz wyposażenia w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych;
- niewłaściwego stanu sanitarnego placów zabaw;
- wystąpienia objawów żołądkowo-jelitowych u dzieci w placówkach;
- prowadzenia remontów obiektów podczas obecności uczniów;
- braku zgłoszenia turnusów wypoczynku do Kuratorium Oświaty;

Jednak znaczna część interwencji (20) dotyczyła nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa w związku z epidemią COVID-19 na terenie placówek oświatowych, wychowawczych i uczelni. Interwencje dotyczyły głównie prowadzenia działalności pomimo zakazu i niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, w tym także nieprzestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa na terenie obiektów.

W związku z wpływającymi interwencjami w trybie pilnym podejmowano działania wyjaśniające, które potwierdziły **zasadność 16 interwencji**.

W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa nakładano mandaty karne oraz wszczynano postępowanie administracyjne i nakazywano usunięcie stwierdzonych uchybień.

10.8. Podsumowanie

Zdecydowana większość placówek poddanych kontroli w 2021 roku, zapewniła dzieciom oraz uczniom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu i nauki.

Żłobki i kluby dziecięce funkcjonowały w budynkach przystosowanych do prowadzonej działalności opiekuńczo-wychowawczej.

Warunki pobytu dzieci w przedszkolach oceniono jako dobre. Wszystkie skontrolowane placówki funkcjonowały w budynkach przystosowanych do działalności oświatowo-wychowawczej.

W szkołach dokonywano wymiany wyposażenia i sprzętu, przeprowadzano remonty, a także dbano o poprawę warunków sanitarno-technicznych.

Dzieciom i młodzieży zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w letnim i zimowym wypoczynku. Kontroli poddano wszystkie turnusy, nieprawidłowości stwierdzono w dwóch obiektach tj. w zakresie

braku rejestracji wypoczynku w Kuratorium Oświaty w Gdańsku oraz nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego wyposażenia jadalni.

W sumie w 2021 roku stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego w 12 obiektach na 387 skontrolowanych placówek i turnusów wypoczynku.

W 2021 roku prowadzono także działania związane z obecną sytuacją epidemiologiczną i zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wśród mieszkańców miasta Gdańska i na terenie nadzorowanych placówek nauczania i wychowania.

XI. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ

W 2021 roku Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w ramach działalności oświaty zdrowotnej zajmowała się szeroko pojętą działalnością dydaktyczną, informacyjną i programową, tj.

- podejmowała działania na rzecz zapobiegania chorobom i promowała zdrowy styl życia poprzez akcje i kampanie dla ogółu społeczeństwa oraz wdrażanie programów prozdrowotnych dla przedszkoli i szkół wszystkich szczebli;
- prowadziła nadzór nad działaniami oświatowo-zdrowotnymi w szkołach i innych placówkach nauczania i wychowania oraz w czasie wycieczek letniego i zimowego dzieci i młodzieży.

11.1. Działania programowe

W 2021r. pomimo trwającego stanu epidemii wirusa SARS-CoV-2 oraz zawieszenia prowadzenia zajęć stacjonarnych w placówkach oświatowych lub prowadzenia ich w systemie hybrydowym oraz zdalnym, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w roku 2021 realizowała następujące programy edukacyjne:

11.1.1. Programy krajowe

- **Profilaktyka nadwagi i otyłości:**

„Trzymaj Formę!” – program o zasięgu krajowym adresowany do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych. Program ma na celu edukację w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Liczba szkół, które przystąpiły do programu	Liczba objętych uczniów	Liczba podjętych działań w trakcie realizacji programu (wizytacje, narady)szkoleniowe itd.)
11	2446	1

- **Profilaktyka HIV/AIDS:**

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV – program o zasięgu krajowym,

adresowany do ogółu społeczeństwa. W 2021 roku prowadzono **dystrybucję materiałów edukacyjnych** (ulotki dot. profilaktyki HIV/AIDS) w trakcie trwania wypoczynku zimowego i letniego oraz wszystkich akcji i kampanii prozdrowotnych.

- **Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych:**

„**Czyste powietrze wokół nas**” – program edukacji antytytoniowej o zasięgu krajowym, kierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli oraz do ich rodziców. Program ma na celu poszerzenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.

Liczba szkół, które przystąpiły do programu	Liczba objętych dzieci/uczniów	Liczba podjętych działań w trakcie realizacji programu (wizytacje, narady)
14	591	15

„**Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce**” – program o zasięgu krajowym, kierowany do ogółu społeczeństwa. Polegający na prowadzeniu **monitoringu przestrzegania ustawy** o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku

Liczba skontrolowanych obiektów
1196

- **Profilaktyka świadomości ekologicznej:**

„**Skąd się biorą produkty ekologiczne?**” – program o zasięgu krajowym, kierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli oraz do ich rodziców. Program ma na celu zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków nt. stosowania prawidłowych praktyk higieniczno-zdrowotnych.

Liczba szkół, które przystąpiły do programu	Liczba objętych dzieci	Liczba podjętych działań w trakcie realizacji programu (wizytacje, narady)
28	722	6

11.1.2. Programy lokalne

- **Profilaktyka wszawicy:**

„**WSZY**stko, co musisz wiedzieć o wszawicy” – autorski program lokalny o profilaktyce wszawicy, adresowany do kadry pedagogicznej szkół i przedszkoli, dyrektorów, rodziców, opiekunów, dzieci i uczniów.

Liczba szkół, które przystąpiły do programu	Liczba objętych dzieci/uczniów	Liczba podjętych działań w trakcie realizacji programu (wizytacje, narady)
15	3247	20

- **Profilaktyka chorób związanych z higieną:**

„**CzyściMY**” – autorski program lokalny utworzony we współpracy z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Program ukierunkowany jest na bieżące potrzeby dzieci przedszkolnych/szkolnych, ich rodziców i opiekunów, kadry pedagogicznej placówek. Program obejmuje profilaktykę chorób takich jak: owsica, świerzb, próchnica zębów, grypa. Pod koniec roku szkolnego 2020/2021 przeprowadzono konkurs plastyczny pt.: „*Ręce myjemy – zdrowo żyjemy*” oraz konkurs na „*Najlepszego koordynatora II edycji programu edukacyjnego „CzyściMY*”, w których **wzięło udział 192 dzieci i 10 nauczycieli**.

Liczba szkół, które przystąpiły do programu	Liczba objętych dzieci/uczniów	Liczba podjętych działań w trakcie realizacji programu (wizytacje, narady)
10	1059	26

11.2. Działania nieprogramowe

W 2021 roku Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w zakresie oświaty zdrowotnej realizowała akcje związane z wypoczynkiem zimowym i letnim oraz kampanie dotyczące bieżących potrzeb społeczeństwa.

Tabela. Zestawienie akcji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży

Edukacja dzieci i młodzieży	Liczba placówek	Liczba uczestników
Akcje podczas wypoczynku zimowego	6	76
Akcje podczas wypoczynku letniego	15	383
Kampanie bieżące: „Wybieraj bezpieczną żywność” Gdańska Akademia Seniora 50+ Zakłady pracy	27	Ogół społeczeństwa

- Podczas akcji prozdrowotnych wypoczynku zimowego i letniego przeprowadzono wśród uczestników instruktaż mycia zębów za pomocą fantomu oraz instruktaż mycia rąk. Ponadto sprawdzono wiedzę dzieci i młodzieży na temat dbania o higienę ciała. Organizatorzy wypoczynku otrzymali pakiet materiałów w zakresie: bezpiecznych wakacji i ferii, dróg zakażenia WZW A, B i C, gruźlicy, objawów grypy i przeziębienia, Kleszczowego Zapalenia Mózgu (KZM), chorób przenoszonych drogą pokarmową, używek (nikotyny, alkoholu, nowych narkotyków), ABCDE czerniaka, meningokoków, wszawicy, świerzbu, owsicy, próchnicy, a także odpowiedzialnego korzystania z promieni UV oraz innych zagadnień zgodnie z bieżącymi potrzebami społeczeństwa.
- Przy organizacji akcji prozdrowotnych współpracowano również z Komendą Miejską Policji w Gdańsku.
- W ramach Kampanii pt. „Wybieraj bezpieczną żywność” zorganizowano spotkanie on-line z rodzicami oraz z nauczycielami zaproszonych szkół podstawowych, mające na celu uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz w jaki sposób dokonywać świadomych wyborów żywieniowych.
- W ramach Gdańskiej Akademii Seniora w Akademii zabawy i edukacji Wykrzyknik przy ul. Dragana 16H w Gdańsku przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla osób w wieku 50+, podczas których omówiono instruktaż samobadania piersi za z wykorzystaniem fantomu oraz przekazano materiały edukacyjne uczestnikom akcji.

- Zakłady pracy zaopatrzone w materiały informacyjne, mające na celu uświadomienie pracownikom jak szkodliwy jest nałóg palenia tytoniu, a także zażywanie dopalaczy. Dodatkowo ulotki zawierały informacje o sposobach wyjścia z nałogów oraz profilaktyce chorób zakaźnych i cywilizacyjnych.

W 2021 roku udostępniano także aktualne komunikaty i wydarzenia, w tym dotyczące COVID-19, a także ostrzeżenia publiczne o zagrożeniach zdrowotnych ogłaszanych przez GIS na stronie internetowej PSSE w Gdańsku oraz na portalu społecznościowym Facebook *PSSE Gdańsk*.

11.3 Podsumowanie

W 2021r. pomimo trwającego stanu epidemii wirusa SARS-CoV-2 oraz zawieszenia prowadzenia zajęć stacjonarnych w placówkach oświatowych lub prowadzenia ich w systemie hybrydowym oraz zdalnym, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży z Promocją Zdrowia w roku 2021 zorganizowała 21 akcji promujących zdrowie obejmując 459 uczestników wypoczynku oraz wdrożyła 6 programów edukacyjnych, obejmując 78 placówek oraz 8065 dzieci i uczniów.

W 2021 roku prowadzono także działania związane z obecną sytuacją epidemiologiczną i zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wśród mieszkańców miasta Gdańsk i na terenie nadzorowanych placówek nauczania i wychowania.

**OBSZAR DZIAŁANIA SEKCJI
ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO**

XII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych na terenie Miasta Gdańska. Działalność polega na kontroli przestrzegania obowiązujących norm i przepisów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie planowania przestrzennego, projektowania inwestycji, ich realizacji oraz przekazywania do użytkowania.

12.1. Zakres realizowanych w 2021 działań w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

- udział w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
  - uzgodnienia dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
  - uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
  - wydawanie opinii co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
  - wydawanie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wydawanie opinii dla potrzeb krajowego systemu ekzarządzania EMAS,
- wydawanie opinii o projektach planów remediacji w odniesieniu do zanieczyszczenia w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia,
- wydawanie opinii w zakresie warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach;
- uzgadnianie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- wydawanie decyzji:
  - w sprawie usytuowania terenowych wyrzutni powietrza,
  - o wyrażeniu zgody na budowę/rozbudowę cmentarza;
  - w sprawie recyrkulacji powietrza w obiektach służby zdrowia,
  - zatwierdzającej system jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w laboratorium,

- o spełnieniu wymagań sanitarnych w placówkach wsparcia dziennego,
- o spełnieniu wymagań sanitarnych w żłobkach,
- wydawanie ocen higienicznych na zastosowanie materiałów w procesie budowy obiektów uzdatniania i dystrybucji wody,
- opiniowanie planów, koncepcji i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali usługowych do nowej funkcji,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- wydawanie opinii:
  - o spełnieniu warunków umożliwiających prowadzenie apteki, hurtowni farmaceutycznej,
  - o spełnieniu wymagań sanitarnych w placówkach oświatowych,
  - o spełnieniu wymagań sanitarnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
  - o spełnieniu wymagań w obiektach hotelarskich i innych, w których świadczone są usługi hotelarskie,
  - o spełnieniu wymagań sanitarnych w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej,
- wydawanie zaświadczeń o warunkach sanitarnych w zakładach, w których prowadzona jest działalność o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym,
- wydawanie zaświadczeń, stwierdzających, że obiekty budowlane i urządzenia techniczne, przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie rozlewania alkoholi, spełniają wymagania określone w przepisach sanitarnych.

Ponadto:

- udzielanie pisemnej odpowiedzi na zapytania interesantów w sprawach z zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego,
- korespondencja z organami administracji rządowej i samorządowej,
- udzielanie konsultacji w sprawach z zakresu działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, mailowo lub telefonicznie,
- współudział (w zakresie infrastruktury technicznej) w czynnościach kontrolnych na terenie placówek i zakładów znajdujących się pod bieżącym nadzorem sanitarnym,
- w czasie trwania pandemii Covid-19 - wykonywanie czynności przeciwdziałających się szerzeniu się epidemii, w tym udział w kontrolach przestrzegania nakazów i zakazów, związanych z występowaniem stanu epidemii, przeprowadzanie wywiadów epidemiologicznych z osobami zakażonymi wirusem SarsCov-2, wydawanie różnego rodzaju opinii sanitarnych.

Znaczna część rozpatrywanych wniosków dotyczyła przedsięwzięć realizowanych na rzecz miasta Gdańsk i jego mieszkańców oraz prowadzonych na zlecenie organów samorządowych.

12.2. Rodzaje nadzorowanych inwestycji realizowanych na terenie miasta Gdańska

12.2.1. Inwestycje z zakresu infrastruktury miejskiej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania inwestycji z zakresu infrastruktury miejskiej i komunikacji (układy drogowe, parkingi, układy tramwajowe, inwestycje z zakresu transportu kolejowego (most, przepusty, przejście), układy piesze, boisko wielofunkcyjne, amfiteatr oraz urządzenia rekreacyjne w ramach zadania "Przystanek relaks, przystanek kulturalny, amfiteatr, przystanek active, przystanek relaksacyjny w ramach Budżetu Obywatelskiego 2019 przy ul. W. Krzyżanowskiego", zagospodarowanie terenu leśnego "Wronia Górka" w Gdańsku - etap I w ramach zadania pn.: „Rewaloryzacja zabytków sztuki ogrodowej i zagospodarowanie zieleni w mieście Gdańsku”, przystań żeglarska przy ul. Nadwiślańskiej, rozbudowa cmentarza Łostowickiego, kwatery 1,2,3), obiektów z zakresu działalności produkcyjnej, warsztatowej, magazynowej, obiektów obsługi samochodów oraz salonów samochodowych, obiektów użyteczności publicznej (w większości budynki biurowe, handlowe, usługowe, kościół, Centrum Edukacji Ekologicznej w Domu Zdrojowym przy ul. Zdrojowej 2, kompleks budynków palmiarni z rotundą w Ogrodzie Botanicznym w Parku Opackim, budynek użyteczności publicznej przy ul. Ptasiej, budynek Dworca Tymczasowego przy ul. Dmowskiego 1), obiektów zamieszkania zbiorowego, inwestycjach zrealizowanych na rzecz poprawy warunków sanitarno-higienicznych udzielania świadczeń zdrowotnych w placówkach służby zdrowia (Centrum Medycyny Nieinwazyjnej Gumed ul. Smoluchowskiego 7 - etap II, budynek diagnostyki obrazowej Copernicus PL Sp. z o.o. przy ul. Nowe Ogrody 1-6) i placówkach laboratoryjnych (Centrum Badań Rozwojowych przy ul. Kampinoskiej 25, Budynek do działalności badawczo – rozwojowej i produkcyjnej z obszaru biotechnologii przy ul. Strzelca 11), a także na rzecz zapewnienia właściwych warunków higieny nauczania i wychowania (budynek Hydromechaniki Politechniki Gdańskiej, ul. Gabriela Narutowicza 11/12, rozbudowa Wojewódzkiego Zespołu Szkół Policealnych nr 2 al. Hallera 17, boisko wielofunkcyjne przy Zespole Szkół Energetycznych przy ul. Reja 25, budynek warsztatowy dla Zespołu Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych, ul. Czyżewskiego 31). W znacznej części udział Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych, dotyczył realizacji budynków mieszkalnych (z usługami lub bez).

Nadzór nad procesem inwestycyjnym obiektów użyteczności publicznej, w tym obiektów ochrony zdrowia, oświaty i wychowania, sportu i innych usług, w szczególności obiektów żywienia i żywności, ma na celu zapewnienie odpowiedniego standardu sanitarnego i zdrowotnego obiektów.

Nadzór nad procesem inwestycyjnym przedsięwzięć przemysłowych jest szczególnie istotny w pracy organu Inspekcji Sanitarnej ze względu na oddziaływanie tych zakładów na zdrowie ludzi. Ograniczanie i minimalizowanie oddziaływania na środowisko zakładów przemysłowych osiągnięte jest przez ich rozbudowę, przebudowę i modernizację.

12.2.2. Obiekty, w których realizowana jest opieka nad dziećmi do lat 3

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gdańsku aktywnie uczestniczył w procesie wprowadzania w życie polityki Państwa, mającej na celu na zwiększenie liczby miejsc w placówkach opieki nad dziećmi. Jako priorytetowe były traktowane wszystkie wnioski, dotyczące opiniowania i uzgadniania projektów oraz oddania do użytkowania placówek opieki nad dziećmi do lat trzech tj. żłobków.

W 2021r. dopuszczono do użytkowania 10 nowych żłobków:

- Pozytywny Żłobek, ul. Syriusza 50,
- Pozytywny Żłobek, ul. Wąsowicza 28,
- Żłobek „Kraina Malucha”, ul. Przemyska 17,
- Pozytywny Żłobek nr 5, ul. Hynka 34,
- Niepubliczny żłobek Akuku, ul. Chrzanowskiego 11/U7,
- Żłobek Mini Mini, ul. Kartuska 26 lok. 39/40,
- Niepubliczny Żłobek Podwodna Kraina, ul. Chałubińskiego 1,
- Pozytywny Żłobek nr 7, ul. Potęgowska 7
- Niepubliczny Żłobek Fasolka, ul. Ostrzycka 12,
- Pozytywny Żłobek nr 8, ul. Piecewska 12.

12.2.3. Placówki oświatowo – wychowawcze

W 2021r. wydawano opinie dla nowych placówek oświatowo-wychowawczych:

- szkoły i inne placówki oświatowe – 8,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 2 (w tym opinia dla Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Ja Też” w Gdańsku przy ul. Ptasiej 37, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna nr 7 w Gdańsku przy ul. Białej 1B),
- placówki wsparcia dziennego – 2 decyzje, w tym negatywna i pozytywna dla placówki wsparcia dziennego Świetlica Caritas im. Bł. Carlo Acutisa w Domu Parafialnym Parafii Świętego Ojca Pio w Gdańsku przy ul. Przemyskiej 21),
- przedszkola – 12.

12.3. Działania zapobiegawcze na etapie planowania i projektowania

W roku 2021 uzgodniono lub zaopiniowano w zakresie spełnienia warunków sanitarno-higienicznych i ochrony środowiska:

- **28** projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- **25** wniosków w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,

- **69** wniosków, co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- wniosek o opinię w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- wniosek o opinię w sprawie warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- **17** dokumentacji projektowych obiektów lub lokali o różnym przeznaczeniu (w tym projekt rozbudowy cmentarza przy ul. Kępnej),
- wniosek w sprawie usytuowania terenowej wyrzutni powietrza wentylacyjnego,
- **4** decyzje zatwierdzające system jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- **2** wnioski o wyrażeniu zgody na założenie/rozszerzenie cmentarza (cmentarz przy ul. Kępnej, Cmentarz Łostowicki przy ul. Armii Krajowej).

12.4. Podsumowanie

Podkreślić należy, że w celu spełnienia odpowiednich warunków sanitarnych i zdrowotnych, przepisy prawa nakładają na inwestorów i projektantów obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik, technologii i zabiegów organizacyjnych. Państwowa Inspekcja Sanitarna, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, nadzoruje ich wykonanie.

W sprawach, dotyczących przekazania do użytkowania nowych obiektów oraz przystosowania do nowych funkcji obiektów lub lokali istniejących, wydano ok. **278** stanowisk w zakresie zgodności realizacji inwestycji z zatwierdzoną dokumentacją projektową, a także w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych. Przeprowadzono **315** kontroli odbiorowych i wizytacji obiektów i lokali o różnym przeznaczeniu.

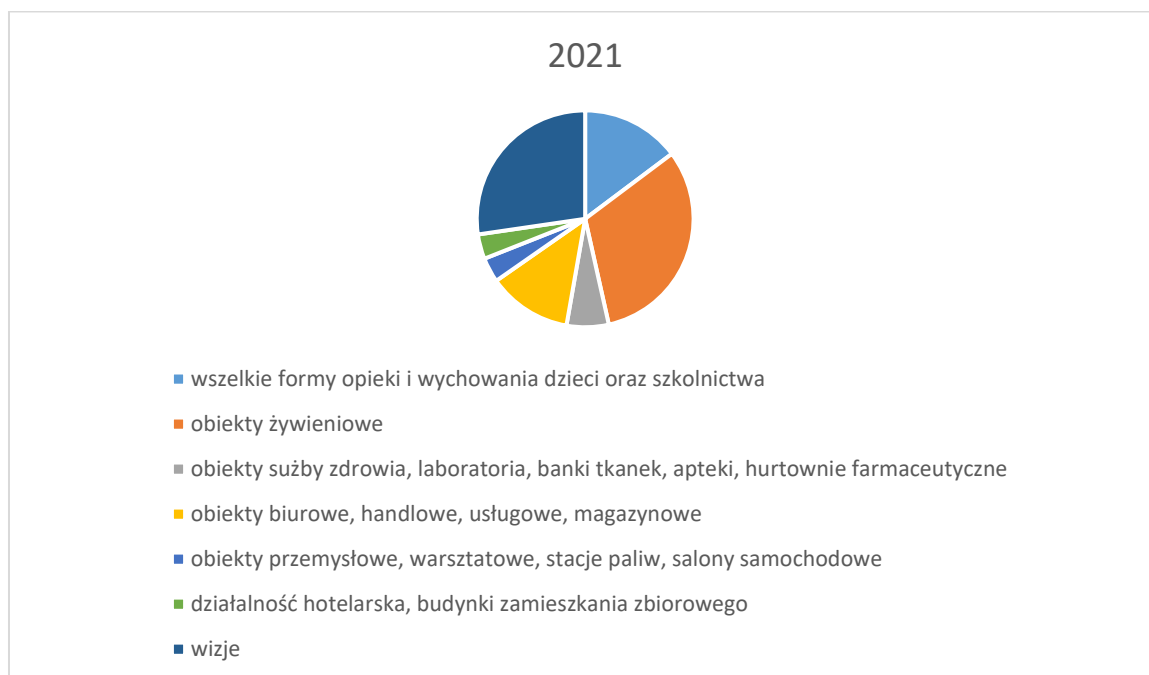
Istotną część rozpatrywanych spraw stanowiły wnioski, dotyczące obiektów i placówek oświaty i wychowania, opieki na dziećmi (przedszkola - **11**; żłobki - **10**; szkoły i inne placówki oświatowe - **9**, poradnie psychologiczno – pedagogiczne - **2**, placówka wsparcia dziennego przy ul. Przemyskiej 21).

Ponadto wydano opinie o aptekach – **7**, zaświadczenia dotyczące obrotu bronią i materiałami o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym - **5** oraz stanowiska w sprawie przystosowania lokali do nowej funkcji i zmiany sposobu użytkowania - **3** (w tym Wielki Młyn przy ul. Wielkie Młyny 11, klub dziecięcy przy ul. Sasankowej 7, stołówka zakładowa przy ul. Elbląskiej 135).

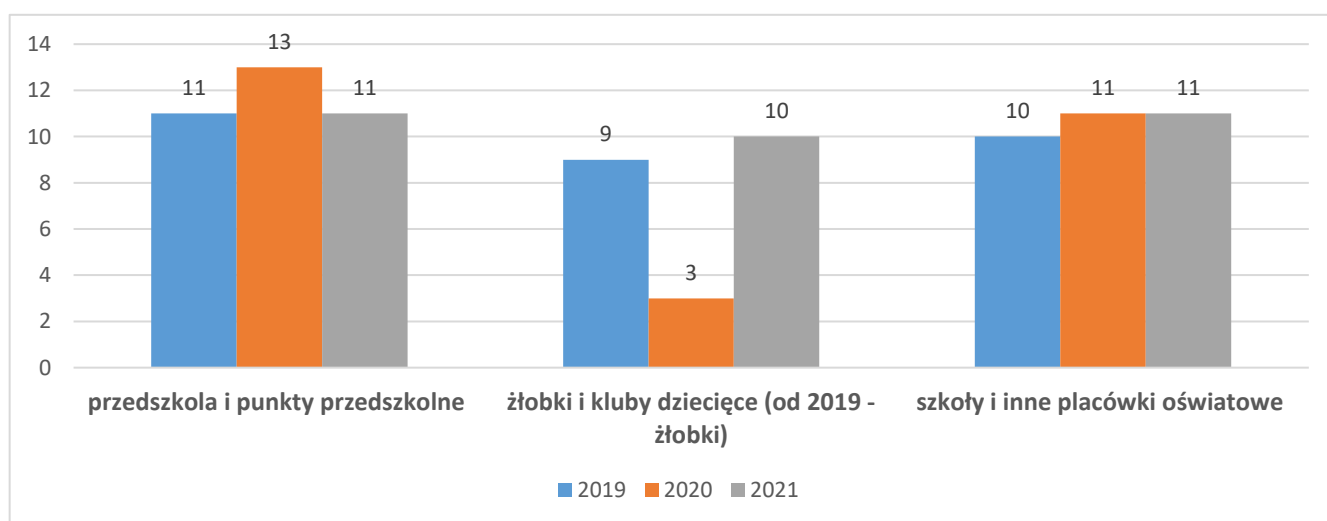
W czasie trwania pandemii Covid-19, pracownicy sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wykonywali także czynności przeciwdziałające szerzeniu się epidemii, w tym brali udział w kontrolach przestrzegania nakazów i zakazów, związanych z występowaniem stanu epidemii, przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi wirusem SarsCov-2, wydali także opinie sanitarne o Szpitalu Tymczasowym i Punkcie Szczepień na terenie AmberExpo w Gdańsku przy ul. Żaglowej 11.

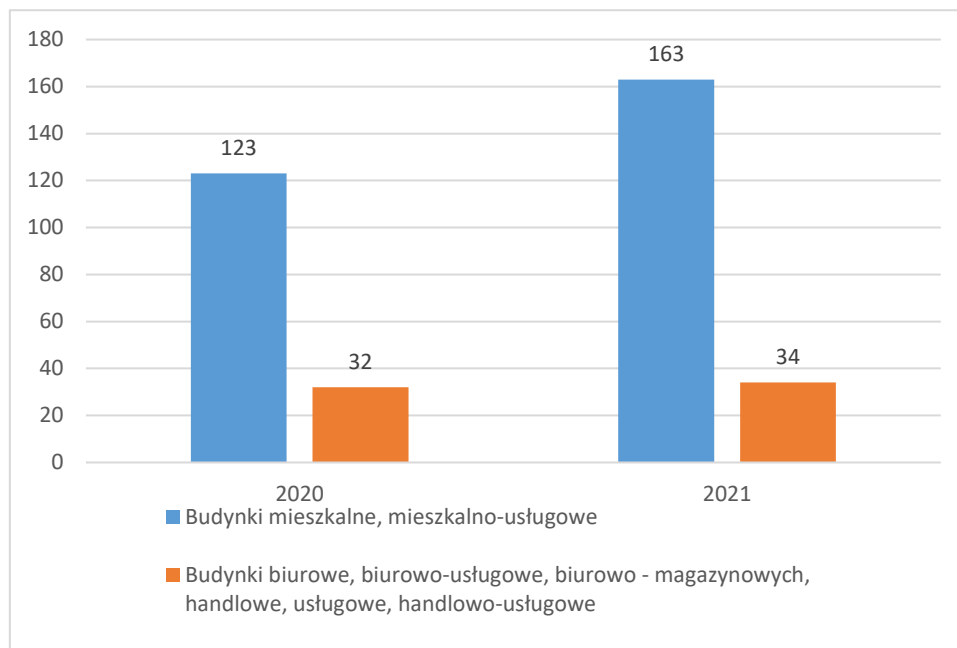
Ryc. 1. Wykres kołowy przedstawiający rodzaje najczęściej kontrolowanych obiektów w 2021r.

Ryc. 2. Wykres słupkowy przedstawiający liczbę nowych placówek opieki nad dziećmi w 2019-2021

Ryc. 3. Wykres słupkowy przedstawiający liczbę budynków mieszkalnych i usługowych oddawanych do użytkowania w roku 2020 i 2021

Szczegółowy spis treści

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHORÓB ZAKAŹNYCH	7
1.1. Choroby zakaźne	9
1.1.1. Ocena sytuacji epidemiologicznej zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w 2020r. i 2021r.	9
1.1.2. Grypa	15
1.1.3. Odra, różyczka, świnka, ospa wietrzna	17
1.1.4. Błonica, płonica, krztusiec	19
1.1.5. Gruźlica	20
1.1.6. Zakażenia bakteriami wielolekoopornymi	21
1.1.7. Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe	22
1.1.8. Choroby pasożytnicze	26
1.1.9. Zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych i mózgu (wirusowe i bakteryjne)	27
1.1.10. Borelioza	31
1.1.11. Wścieklizna	32
1.1.12. Wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW typu B) i wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW typu C) – zakażenie krwiopochodne, zwane żółtaczką wszczepienną	33
1.1.13. Choroby przenoszone drogą płciową (STI – sexuality transferred infections)	34
1.1.14. Ostre porażenia wiotkie	35
1.2. Szczepienia ochronne	36
1.2.1. Realizacja szczepień ochronnych w 2021r.	40
1.2.2. Nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych	42
1.2.3. Niepożądane Odczyny Poszczepienne (NOP)	44
1.2.4. Postępowanie w stosunku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych	46
II. NADZÓR SANITARNY NAD PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ	47
2.1. Szpitale na terenie m. Gdańska	47
2.1.1. Szpitale publiczne	47
2.1.2. Szpitale niepubliczne	48
2.1.3. Szpitale jednodniowe	48
2.1.4. Nadzór sanitarny nad szpitalami	49
2.2. Przychodnie (ambulatoria)	51
2.3. Praktyki lekarskie	51
III. NADZÓR NAD OBIEKTAMI ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA	55
3.1. Urzędowe kontrole żywności i żywienia	56
3.1.1. Graniczne kontrole sanitarne	60
3.1.2. Kontrole akcyjne	60
3.1.3. Kontrole interwencyjne	63

3.1.4. Nadzór nad suplementami diety	64
3.1.5. Ogniska zatruc pokarmowych	65
3.2. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów	65
3.2.1. Obiekty obrotu żywnością – 2686 obiektów	65
3.2.2. Obiekty żywienia zbiorowego typu otwartego – 1640 obiektów	67
3.2.3. Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego – 858 obiektów	68
3.2.4. Obiekty produkcji żywności – 251 obiektów	71
3.2.5. Obiekty obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 51 obiektów	73
3.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	73
3.3.1. Pobór i badania laboratoryjne próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	73
3.4. Podsumowanie	75
IV. JAKOŚĆ WODY PRZENACZONEJ DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ	79
4.1. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Gdańska	79
4.1.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	81
4.2. Jakość ciepłej wody użytkowej badanej w kierunku obecności bakterii z rodzaju <i>Legionella</i> sp.	84
V. PŁYWALNIE I KĄPIELISKA	85
5.1. Ocena stanu sanitarnego pływalni	86
5.2. Stan sanitarny kąpielisk morskich, urządzeń rekreacji wodnych oraz plaż	87
VI. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	91
6.1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej	92
6.2. Obiekty hotelarskie, turystyczne i noclegowe	94
6.3. Domy Pomocy Społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym	95
6.4. Obiekty sportowe	95
6.5. Ustępy publiczne	96
6.6. Cmentarze, domy pogrzebowe	96
6.6.1. Ekshumacje, sprowadzanie zwłok lub szczątków z zagranicy do Polski oraz wywóz poza granice kraju	96
VII. NADZÓR NAD WARUNKAMI SANITARNO – HIGIENICZNYMI ŚRODOWISKA PRACY I CHEMIKALIAMI	99
7.1. Nadzór nad zakładami pracy	99
7.1.1. Priorytetowe kierunki działania w 2021r.	101
7.2. Bezpieczeństwo stosowania chemikaliów	101
7.2.1. Produkty biobójcze	103
7.3. Azbest	104

7.4. Promocja zdrowia	104
7.5. Interwencje	104
VIII. ANALIZA CHOROÓB ZAWODOWYCH STWIERDZANYCH W 2021r.	106
8.1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	106
8.2. Analiza chorób zawodowych stwierdzonych w 2021r. w Gdańsku	107
IX. NADZÓR NAD PRZESTRZEGANIEM ZAKAZU WYTWARZANIA I WPROWADZANIA DO OBROTU ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH I NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	109
9.1. Egzekwowanie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	109
9.2. Sytuacja epidemiologiczna dotycząca zatruc środków zastępczymi	110
X. OCENA WARUNKÓW SANITARNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH	113
10.1. Stan sanitarno – techniczny placówek oświatowo-wychowawczych	114
10.1.1. Szkoły	114
10.1.2. Szkoły wyższe	115
10.1.3. Przedszkola, punkty przedszkolne	116
10.2. Stan sanitarno – techniczny placówek opiekuńczo-wychowawczych	116
10.2.1. Żłobki i kluby dziecięce	116
10.3. Nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży	117
10.3.1. Wypoczynek zimowy	117
10.3.2. Wypoczynek letni	118
10.4. Higiena procesu nauczania	119
10.4.1. Dostosowanie mebli	119
10.4.2. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	120
10.5. Nadzór nad gabinetami profilaktyki i pomocy przedlekarskiej	120
10.6. Ocena form dożywiania dzieci w szkołach	120
10.7. Interwencje	121
10.8. Podsumowanie	121
XI. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ	123
11.1. Działania programowe	123
11.1.1. Programy krajowe	123
11.1.2. Programy lokalne	125
11.2. Działania nieprogramowe	126
11.3. Podsumowanie	127
XII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	131
12.1. Zakres realizowanych w 2021 roku działań w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	131
12.2. Rodzaje nadzorowanych inwestycji realizowanych na terenie miasta Gdańsk	133

12.2.1. Inwestycje z zakresu infrastruktury miejskiej	133
12.2.2. Obiekty w których realizowana jest opieka nad dziećmi do lat 3	134
12.2.3. Placówki oświatowo – wychowawcze	134
12.3. Działania zapobiegawcze na etapie planowania i projektowania	134
12.4. Podsumowanie	135